E. A. AALTIO

MINNESOTAN SUOMALAISIA

LIIKEMIEHIÄ
LAKIMIEHIÄ
LÄÄKÄREITÄ

Herra Hugo J. Mäkisellä
ystä. kirjoittaja.

E. A. Aaltio

Helsinki 20.5.57.

Minnesotan Suomalaisia

Liikemiehiä - Lakimiehiä - Lääkäreitä

(FINNISH BUSINESSMEN, LAWYERS and SURGEONS
IN THE STATE OF MINNESOTA

by

E A. AALTIO

former Consul of Finland
at Duluth, Minn. USA)

VAMMALA 1953
TYRVÄÄN KIRJAPAINO OY

Alkusanat.

Toimiessani vuosina 1930—40 Suomen konsulina Minnesotassa ja sen lähivaltioissa jouduin luonnollisesti paljon kosketuksiin niillä seuduilla asuvan suomalaisen siirtokansan kanssa. Tapasin heimoveljiäni ja -sisariani päivittäin virantoimituksessani, olin puhujana heidän lukuisissa juhlissaan ja vierailin heidän kodeissaan. Opin täten tuntemaan tämän kansamme osan jokseenkin perinpohjaisesti sen valo- ja varjopuolineen ja tulin ymmärtämään toisella tavalla kuin aikaisemmin siirtolaistemme elämää »suuressa lännessä».

Suomalaisten lukumäärä Minnesotan valtiossa oli 1930-luvulla hieman yli 60.000, mihin määrään luettiin Suomesta tulleiden siirtolaisten Amerikan Yhdysvalloissa syntyneet lapset. Vanhempi väki puhui tietenkin täydellisesti suomea ja useimmiten myöskin lapset. Tapasinpa kerran Cokaton maanviljelysseudulla neljännenkin polven suomalaisia lapsia, jotka eivät osanneet muuta kuin suomea. Suomalaiskansalliset harrastukset olivat vielä melko vilkkaat, ja vanha kotimaa oli säilynyt useimmilla rakkaassa muistossa, mikä sitten myöhemmin maatamme kohdanneiden raskaiden vuosien aikana sai kauniin ja herkän ilmenemismuodon monin tavoin.

Kun vuoden 1950 alussa saavuin kymmenen vuoden poissaolon jälkeen käynnille Minnesotaan, totesin vanhojen suomalaisten rivien arveluttavasti harvenneen. Niinpä monet vanhoista ystävistäni olivat kuolleet. Kaikessa saattoi havaita Amerikan suomalaisen kansallisuuden elämänillan tuntua. Väistyvän polven useinkin hehkuva kansallinen tunne oli uuden amerikkalaistuneen polven sydämissä muuttumassa jonkinlaiseksi hyväntahtoiseksi myötätunnoksi kovia kokenutta maatamme kohtaan.

Mainitun vuoden aikana kiertelin laajalti Minnesotaa keräillen aineksia Minnesotan suomalaisten historiaa varten. Tällöin

eräät liikemiesystäväni kehoittivat minua suunnittelemaan kirjaa Minnesotan suomalaisista liikemiehistä, lakimiehistä ja lääkäreistä. Ryhdyinkin toimeen ja keräsin heistä joukon henkilötietoja, jotka nyt julkaistaan tässä teoksessa. Alunperin oli tarkoitukseni laajemman kuvauksen kirjoittaminen, mutta painatuskulujen kalleus pakotti minut melkoisesti supistamaan jo valmiiksi kirjoitettuja elämäkertakuvauksia. Kaikkien Minnesotan suomalaisten liikemiesten, lakimiesten ja lääkärien luona en valitettavasti ehtinyt käydä. Myöskään eivät ne elämäkerralliset tiedot, jotka kirjoitin muistiin monista farmareista, kaivostyömiehistä ym., ole sopineet tämän kirjan puitteisiin. Ne, kaikkiaan kolmattasataa elämäkertaa, jotka keräsin, olen tallettanut Helsingissä sijaitsevaan Suomi-seuran arkistoon, missä ne ovat tutkijain käytettävissä.

Pyydän tässä yhteydessä lämpimästi kiittää kaikkia niitä amerikansuomalaisia ystäviäni, jotka ovat avustaneet minua työssäni tämän kirjan aikaansaamiseksi.

Helsingissä, tammikuussa 1953.

E. A. Aaltio.

Ent. Suomen konsuli Duluthissa, Minn.

Suomalaiset Minnesotassa.

Yhdeksännentoista vuosisadan valtava siirtolaisliike tempasi Pohjois-Euroopasta ensin mukaansa norjalaiset ja ruotsalaiset, nuo kansat, joiden rantoja Atlantti huuhtoo ja joiden verissä on aina asunut voimakas vaellushalu. Vuonna 1864 joutuivat ensimmäiset suomalaisetkin norjalaisten mukana suureen länteen, kun Quincyn kaivosyhtiö hankki Norjan kuparikaivoksilta ammattitaitoista työväkeä kaivoksiinsa Hancockiin kuuluisalle Kuparisaarelle Michiganin valtioon. Ihmeellinen uusi maailma, vapauden ja hyvinvoinnin satumaa, houkutteli nopeasti seuraajia Suomestakin, ja vuosina 1864—73 löysi jo joukon yli kymmenentuhatta suomalaista kodin ja leivän suuressa lännessä. Noina vuosina laskettiin Amerikan sittemmin voimakkaaksi paisuneen suomalaisen siirtokansan perustus.

Tämä siirtolaisjoukko lähti maaseutumme kovista oloista hakemaan parempia elinehtoja, kuten jokainen siirtolainen vieläkin kertoo. Eikä tarvitse olla sen vanhempi mies kuin tämän kirjoittaja muistaakseen elävästi vanhojen kertomukset vuosien 1867—1868 hallavuosista, jolloin tuoni korjasi nälän ja kulkutautien uhrina kymmenintuhansin kansaa, tai muistaakseen sanonnan »siinä talossa on aina syöty selvää leipää» poikkeuksena yleisestä säännöstä tai kuinka lapset, ei yksin torpissa tai loisten majoissa, vaan myös talonpojan pirtissä saivat joskus talvikaudet oleskella sisällä vaatteitten ja kenkien puutteessa. Ja miltä tuntui kansan syvissä riveissä, kun vielä vuosisadan vaihteessa 67 prosenttia maaseudun ruokakunnista oli maan vuokraajia tai maattomain kirjoissa! Jolleivät tällaiset olot olisi synnyttäneet maassamme voimakasta siirtolaisuutta, niin tämä kansa olisi antanut itsestään todistuksen, että yhteiskunnallisesti kierot olot, puute ja kurjuus olivat sen siinä määrin turruttaneet, ettei se enää jaksanut edes uskoa parempiin oloihin. Mutta se uskoi, ja sen elinvoimaisinta ja yritteliäintä

ainesta suuntasi tuhansin ja tuhansin matkansa suureen kaukaiseen maahan, joka tarjosi jokaiselle vapaan, ihmisarvoisen elämän ja jossa ei tunnettu pettuleipää eikä maattomuuden kalvavaa kirousta.

Kuparisaaren ja Chicagon kautta työntyivät ensimmäiset suomalaiset siirtolaiset jo v. 1865 Frankliniin, Holmes Cityyn, Annandaleen, Cokatoon ja French Lakelle Minnesotaan. He painuivat Minnesotan ikikorpiin kauaksi ihmisasunnoista elämään uutisraivaajan ankaraa elämää, kuten esi-isät Suomessa ennen. Täten alkoi se Minnesotan suomalaisten korpien raivaus, joka jatkui sitten vuosikymmeniä kautta laajan valtion ja josta maailmanlehti New York Times kerran lausui: »Hiiltyneiden kantojen maille suomalaiset synnyttävät paratiisia». Ankarat olivat vastukset. Karhut möyrysivät saloilla, sudet soittivat yömusiikkia, petäjät nousivat kahta vertaa paksumpina kuin kotona Suomessa, ja kieltä ei osattu. Mutta korpi oli valloitettava ja se valloitettiin. Niinpä tulikin ylpeäksi sananparreksi: »Minnesotan korvet eivät tottele muuta kuin suomen kieltä.» Mutta metsä antoi myöskin. Sen yleisin riistaeläin oli valkohäntäinen Virginian peura, ja sen maukkaan lihan ja lukuisten järvien rikkaan kalakannan turvin päästiin suurelta osalta niiden vuosien yli, jolloin maa ei vielä antanut sittemmin niin runsaita satojaan. Ja niin tultiin aikoihin, jolloin uutisasukkaan laarista ei vilja koskaan enää loppunut.

Nämä alkuaikojen vaikeudet tietävät vain ne miehet ja heidän urheat naispuoliset elämäntoverinsa, jotka kerran vaelsivat jopa kymmeniä maileja raivaamaan maata tiettömään korpeen. Olen tavannut useita sellaisia uudisasukkaita Minnesotassa, Michiganissa ja Kanadassa ja kuunnellut heidän kertomuksiaan. Elämä ilman naapureita, liikenneyhteyksiä, sanomalehtiä ja välttämättömimpiäkään mukavuuksia oli sanan täydessä mielessä kovaa miehille puhumattakaan naisista, joista monet olivat kotoisin Tornionjokilaakson tai Pohjanmaan suurista väkirikkaista kylistä ja jotka joutuivat usein viikkokausiakin asumaan yksin hirsimajassa miehen viipyessä riistamatkoilla tai työansioilla. Tuhannet illat on tällöin itketty ja kaivattu Suomeen, kuten monet ovat minullekin kertoneet. Korpeenkin kuitenkin tottuu. »Mutta kyllä minä silloin pelkäsin», kertoi eräs vanha siirtolaisvaimo kerran minulle, »kun karhu kurkisti akkunasta pirttiin ja olin yksin kotona. Aivan sydän oli jähmettyä», hän lisäsi.

Ikimetsät kaatuivat. Kannot nostettiin väkivoimalla ylös, metsänranta siirtyi vuosi vuodelta tuonnemmaksi, naapureja tuli, lasten äänet kaikuivat nurmikkoisilla pihamailla, tehtiin yhteisvoimin jo teitäkin, ja niin syntyi Minnesotaan suomalainen kyläyhdyskunta toisensa jälkeen.

Tuli sitten 1880-luvulla Minnesotan »rautakuume». Kuparisaarelta ja Suomesta virtasi tuhansittain väkeä Pohjois-Minnesotan uusille rikkaille rauta-alueille, niiden silloisiin kaivantokyliin Elyyn, Soudaniin, Virginiaan, Evelethiin, Mt. Ironiin, Chisholmiin, Hibbingiin ja muualle. Se oli raskasta työtä kaivosten uumenissa tai suurissa »avopiteissä», ja suomalaiset tulivat kuuluisiksi kestävästä selästään ja lujista käsivarsistaan. Oli suuren valtakunnan kuumeinen rakentamisaika. Mies kuin mies sai töitä. Kaivokset olivat usein heikosti rakennettuja. Niiden katot tai seinämät saattoivat luhistua, ja sadat suomalaisetkin menettivät täten henkensä. Monta päivää vietti kerrankin eräs pääasiallisesti suomalainen työporukka luhistuneen kaivoksen onkalossa Evelethissä. Ilma alkoi loppua. Mies toisensa jälkeen kuoli, toiset makasivat nenä märkää maata vasten. Muutamat pelastuivat, kuten eräs mukana ollut siitä kertoi. Eräänä kesäiltana katseli muuan Pohjanmaan mies avokaivannon äärellä, kun miehet lapioivat rautamultaa vaunuihin. Siinä oli hänen joku päivä sitten Valtoihin tullut nuori veljensäkin. Äkisti kaivannon reuna vyöryi alas peittäen kaikki alleen. Kukaan ei pelastunut.

Mutta ne, jotka jäivät henkiin, jatkoivat työtä, lähettivät rahaa kotiin Suomeen tai joivat sen »saluunoissa», menivät naimisiin ja rakensivat itselleen taloja. Siten syntyi Duluthin, Elyn, Virginian, Evelethin, Hibbingin ym. kaupunkien pysyvä, hyvinvoipa suomalainen asutus.

Nouseva maa tarvitsi myös loputtomasti puutavaraa. Minnesota oli täynnä ikimetsiä, joihin ei kirves ollut koskenut, ja suomalaiset olivat parhaita metsätyömiehiä, se taito oli jokaisella kuin verissään. Vain »Norrlannin ruottit» kilpailivat etevämmyydestä heidän kanssaan, kuten vanhat metsätyömiehet »lumber jackit», vieläkin kertovat.

Suomalaiset kaivos- ja metsätyömiehet siirtyivät usein farmareiksi ottaen valtiolta ns. home steadin (maa-alueen, jonka sai viiden vuoden kuluttua omakseen suoritettuaan määrätyt raivaus- ja rakennustyöt) tai ostaen puista tyhjiksi hakattuja maita kaivos-

yhtiöiltä ja puutavarafirmoilta. Kun nykyään näkee esim. New York Millsin, Kettle Riverin tai Palon suomalaiset farmiseudut ja tietää, että ne vielä miespolvi tai kaksi sitten olivat ikimetsien peittämää korpea, niin tuntee syvää kunnioitusta ja ylpeyttä suomalaisen uudisraivaustahdon johdosta.

Minnesotan suomalaisten keskuuteen siirtyi Suomesta myös joukko taitavia käsityöläisiä, kuten puuseppiä, räätäleitä, suutareita ja seppiä. Heistä on osa edelleenkin tehtävissään. Suomalainen asutus loi myös vähitellen suomalaisten liikemiesten, lakimiesten ja lääkärien ammattikunnat, joista osaa kuvataan tässä teoksessa. Monet viime vuosisadan lopulla toimineet uranuurtajaliikemiehet ovat jo siirtyneet Tuonen tuville. Tietoja heidän elämästään on enää vaikea saada, koska omaiset ovat muuttaneet pois vanhalta asuinseudulta ja useinkin tietymättömiin.

(Edelläolevan kirjoituksen pääkohdat olen aikaisemmin julkaissut aikakauslehti Suomen Sillan 2. numerossa vuonna 1949.)

CHISHOLM

Edward Ahonen

Synt. 18. 3. 1880 Rantasalmen pitäjässä. Vanhemmat Kalle Ahonen ja Alvina Tyrväinen.

Ahosen isä oli puuseppä, ja toimeentulo kotona oli kohtalaisen hyvä. Jo aivan pienenä poikana Edward joutui »puotilaiseksi» enonsa August Karin omistamaan suureen kauppaliikkeeseen Pielisjärvelle, jossa hän oli yhtämittaisesti yhdeksän vuotta käyden samalla myös kansakoulun ja kauppakoulun Kuopiossa. Palkka oli loppuaikoina 1500 mk vuodessa ja lisäksi täysihoito, joten siinä suhteessa ei ollut valittamista. Kun Bobrikoff näihin aikoihin alkoi kuitenkin kiristää Suomen oloja, ja kun paljon puhuttiin siitä, että suomalaisia aletaan ottaa Venäjälle sotapalvelukseen, lähti sadoittain nuorukaisia kotimaasta, näiden mukana Ahonen v. 1900. Ahosen matka suuntautui Butten kaupunkiin Montanan valtiossa, jonka kuparikaivoksissa työskenteli paljon suomalaisia. Täällä ei Ahonen kuitenkaan kauan viipynyt, vaan siirtyi jo syksyllä 1900 Minnesotaan Chisholmiin, jossa siihen aikaan oli kymmenkunta rakennusta ja lisäksi tukkimiesten kämppä keskellä alkavaa »kaupunkia». Sen ulkopuolella oli rautakaivoksen lähellä muutamia »boorditaloja» eli kaivosmiesten täysihoitoloita.[1] Ruoka niissä oli melko hyvää, mutta huoneet pienet ja niihin saatettiin ahtaa asumaan kuusikin miestä kuhunkin, kahden aina nukkuessa samalla vuoteella. Kaupungin asukkaista oli enemmän kuin puolet suomalaisia, kaikki hiljattain Suomesta tulleita nuoria miehiä. Hiemankin vanhempaa suomalaista siirtolaista katseltiin siihen aikaan ihmetellen. Suomalaiset olivat silloin enemmistönä tai muodostivat voimakkaan vähemmistön monissa Minnesotan rauta-alueen kaupungeissa, kuten Evelethissä, Chisholmissa, Elyssä, Hibbingis-

[1] Englanniksi boarding house = täysihoito- eli ruokalatalo.

sä ja Virginiassa. Mutta kun rautakaivoksissa puhkesivat suuret lakot vuosina 1906 ja 1907, joissa suomalaiset olivat kiihoittajina ja johtomiehinä, niin huomattava osa siirtolaisista muutti kotimaahan tai muualle Amerikkaan. Tällöin lähetettiin erikoiset agentit silloiseen Itävaltaan hakemaan sijaan uutta työvoimaa. Tulokkaat olivat n.s. »pusuja», kuten suomalaiset heitä alkoivat kutsua, nim. tshekkejä, slovakkeja, serbejä ja montenegrolaisia, jotka silloin asuttivat kaivosalueet ja ryhtyivät töihin suomalaisten tilalle. »Pusuja» tuli siinä määrin, että he saivat enemmistön monissa kaupungeissa ja hoitavat nyt niiden kunnallispolitiikkaa hyvin yksimielisinä.

Edward Ahonen työskenteli Chisholmissa kaivoksessa kaksi vuotta, mutta kun työ ei miellyttänyt, niin hän meni kielen oppimisen vuoksi kansakouluun ja suorittikin sen kurssin noin vuodessa. Oltuaan sen jälkeen eräässä kaivoksessa työnjohtajana, hän meni syksyllä 1903 myyjäksi vaatetusliikkeeseen aloittaen täten uransa liikealalla Amerikassa. Kuitenkin hän vuoden kuluttua siirtyi Hermanson & Glasbergin sekatavarakauppaan, jonka omistajat olivat suomalaisia. Oman kauppaliikkeen Ahonen perusti syyskesällä 1905. Talo ja liike kaikkine irtaimistoineen paloivat kuitenkin syyskuun 5. p:nä 1908 suuressa tulipalossa, joka hävitti miltei koko silloisen Chisholmin kaupungin. Monet kymmenet suomalaiset menettivät talonsa ja tavaransa. A. jatkoi kuitenkin kaupantekoa erään talon kellarissa ja alkoi samalla rakennuttaa uutta taloa tiilestä. Siihen tuli sekatavarakauppa ja rohdoskauppa, jonka viimeksimainitun hoitajaksi tuli proviisori Jalo Kekoni Suomesta. Ahonen alkoi harjoittaa myös leipomoliikettä ja lihakauppaa. Täten oli Ahosesta vuosien mittaan tullut mies, jolla oli laajimmat liikehommat Chisholmin kaupungissa. V. 1918 A. kuitenkin myi kaikki liikkeensä ja asettui asumaan läheltä kaupunkia ostamalleen farmille.

Ahonen on koko elämänsä pysynyt uskollisena kansallisille suomalaisille ihanteille. Hän on Chisholmin suomalaisen ev.lut. seurakunnan perustajia ja paikallisen raittiusseuran jäsen. Mrs. Ahonen on ollut mukana samoissa riennoissa. Suomen talvisodan ja viime sodan jälkeen ovat Ahoset keränneet paljon avustuksia Suomelle kuuluen molemmat Help Finland-järjestön Chisholmin komitean johtokuntaan. Jo v. 1902 oli Mrs. Ahonen ollut keräämässä apua Kainuuseen, kun siellä sateisen kesän vuoksi oli tullut

täysi kato. Avustusta lähetettiin yksin Chisholmista monta sataa dollaria, mikä siihen aikaan oli melkoinen rahamäärä.

Edward Ahosen vaimo on Olga Maria Heiskari Limingan pitäjästä. Hän tuli Amerikkaan v. 1891 vanhempiensa ja kahden veljensä kanssa. He olivat lähteneet Oulusta pienellä laivalla Sundsvalliin, siitä toisella laivalla Tukholmaan ja edelleen Götan kanavan kautta Göteborgiin, josta matka jatkui Englantiin ja Amerikkaan.

Ahosten avioliitosta on syntynyt kolme poikaa ja kaksi tyttöä. Pojat Arni Erward ja Tauno Leo osallistuivat viime maailmansotaan, Tauno tykistöluutnanttina mm. liittoutuneitten maihinnousuun Euroopan länsirannikolla.

Oskar Pohjonen

Synt. 17. 5. 1881 Karstulan pitäjän Kyyjärven kylässä. Vanhemmat Johannes Pohjonen ja Anna-Liisa Ranta.

Eräänä huhtikuun aamuna v. 1902 asteli kaksi nuorta Karstulan poikaa Oskar Pohjonen ja Eemeli Oikari Chisholmin vasta perustettuun kaupunkiin johtavaa kapeaa, huonoa kärrytietä, jota juuri ja juuri saattoi hevospelillä ajaa. Kun he lähtiessään läheisestä Hibbingistä olivat ottaneet kupin kahvia ja voileivän, niin olivat taskut tyhjät. He toivoivat kuitenkin saavansa työtä Chisholmista ja painelivat hyväntuulisina eteenpäin. Saavuttuaan »kaupunkiin» he huomasivat sen olevan pikemminkin pahaisen kylärähjän, jossa pääkadun Lake Streetin varrella oli neljä tai viisi puutaloa ja kadun koristuksena joukko suuria kantoja ja kiviä. Katukäytäviä ei ollut, mutta jossain oli kadun varteen rakennettu puusta käytävä, joka nousi väliin viisikin jalkaa maan pinnasta. Mutta tällaiselta näytti moni muukin alkava kaupunki kuulussa Amerikassa siirtolaistemme saapuessa sinne.

Pohjosen isä Johannes oli Niemelän talon poika Kyyjärveltä, joka oli perintöosuudekseen saanut laajanpuoleiset torpan maat. Niinpä kotona oli noin 12 lypsävää ja joutokarjaa, 30—40 lammasta ja pari sikaa. Kun Oskar oli 14 vuoden vanha, ajoi hän talvella 12-vuotiaan veljensä kanssa kahdella hevosella tukkeja ansaiten kolmessa kuukaudessa noin 2000 markkaa. Sinä talvena oli hänen

Oskar Pohjonen

isänsä lähtenyt Amerikkaan Ashtabula Harboriin Ohion valtiossa satamatöihin, kuten tapa oli monella muullakin paikkakunnalla. Vuoden parin perästä palasivat miehet tavallisesti kotiin tuoden huomattavan summan säästöä. Oskarin sedät David ja Esa olivat jo aikaisemmin siirtyneet Amerikkaan, ja David oli päässyt työnjohtajaksi Ashtabula Harborin satamaan, jossa Esa purki laivoja, kuten monet sadat muut suomalaiset siirtolaiset. Suomalaiset olivat näissä töissä kysytyintä työvoimaa, koska raskaan rautamullan purkaminen lapiolla vaati sitkeitä käsivarsia, vankkaa selkää ja sisua. Esa-setä oli kuuluisa voimistaan. Hän oli väliin puskenut kaksikin vuorokautta yhtämittaa raskasta lapiotyötä ja kun hän poikkesi sen jälkeen kapakkaan ryypylle ei hänessä huomattu mitään väsymyksen merkkiä. Lähtiessään Amerikkaan sama Esa matkasi erään toisen Karstulan pojan kanssa potkukelkoilla Ruotsin puolelle noin v. 1890, kun meri oli jäätynyt eikä ollut laivaliikettä. Tällä matkalla he olivat viipyneet kolme vuorokautta. Ensimmäisenä yönä pojat olivat hieman levähtäneet jäätiköllä, mutta toisen yön he olivat viettäneet jääröykkiön muodostamassa luolassa, jossa oli ollut hyvä tuulensuoja. Kun pojilta sittemmin joskus kysyttiin, kuten siihen aikaan oli tapana: »Mitä linjaa te tulitte (laivalinjaa)?» niin he vastasivat: »Ei sinä mitään linjaa ollut, summassa me vain tultiin». Tästä johtuu vieläkin varsin yleinen sananparsi: »summassa kuin karstuset Amerikkaan».

Oskari oli pienestä pojasta kuullut paljon juttuja Amerikan ihmemaasta, ja mieli paloi sinne. Mutta vanhemmat panivat jyrkästi vastaan. Kun poika kuitenkin lupasi palata vuoden perästä, niin hän pääsi lähtemään. Lähdön syynä oli halu ansaita rahaa ja paeta Bobrikoffin sortovaltaa. Edellämainittu Eemeli Oikari lähti samoista syistä. Isä antoi lainaksi matkarahat. Matkalippu Myllymäen asemalta Ashtabula Harboriin maksoi 250 mk. Huhtikuussa 1899 oli nuori siirtolainen perillä Ashtabula Harborissa, jossa hänen setänsä ottivat hänet vastaan suuresti riemuiten. Täällä Oskari sitten paiskeli töitä ratapihalla, mutta lähti syksyn tullen metsätöihin Escanabaan Michiganin valtiossa, asui tukkikämpällä ja ansaitsi 2 dollaria päivässä, joskin ruoka oli maksettava. P. oli sittemmin halkometsässä ja ansaitsi urakalla $ 2.50 päivässä, mikä siihen aikaan oli hyvä palkka. Keväällä P. meni laivalla suurta Superiorin järveä myöten Duluthiin. Kun siitä sitten oli maksanut rautatielipun Hibbingiin, niin oli taskussa 15 senttiä, jolla sai kahvia ja voileivän, kuten jo on kerrottu.

Paiskittuaan kaksi vuotta töitä Chisholmin kaivoksissa, päätti Oskar siirtyä liike-elämän palvelukseen. Aluksi hän toimi myyjänä mm. Edward Ahosen liikkeessä. Syyskuun 5 p:nä 1905 hän meni naimisiin nuoren neiti Olga Maria Kankaan kanssa, joka palveli samassa liikkeessä (Max Store for Men) kuin Oskarikin. Hän osti jo oman talonkin, mutta se tuhoutui v. 1908 miltei koko Chisholmin kaupungin palaessa poroksi metsävalkeista syttyneessä suuressa palossa.

V. 1910 Pohjonen alkoi välittää kiinteistöjen kauppoja. Seuraavana vuonna hän perusti automyyntiliikkeen, jolla alalla hän edelleenkin toimii. V. 1920 P. osti liikettään varten tiilestä rakennetun komean talon.

Oskar Pohjonen on vieläkin hyvässä kunnossa oleva mies, joka tarkasti valvoo liikeasioitaan, eikä hän hevin väsy peuranmetsästysmatkoillaankaan.

Pohjosilla on komea kaupunkitalo Chisholmissa ja mitä viihtyisin kesähuvila Long-järven rannalla, jossa on monen muunkin Chisholmin suomalaisen »kesäkämppä». Pohjoset ovat olleet Pyrintö-raittiusseuran perustajajäseniä ja olleet myös perustamassa v. 1905 suomalaista ev.-lut.seurakuntaa ja kirkkoa Chisholmiin. Suomeen ovat Pohjoset lähettäneet arvokkaita lahjapaketteja

ja myös suoranaisin raha-avustuksin he ovat Suomea muistaneet sen vaikeina aikoina.

Pohjosten avioliitosta on syntynyt neljä lasta, nim. pojat Rudolph (kuollut lapsena) ja Russell (synt. 1912 ja kuollut 1949) sekä tyttäret Helen ja Eleonora, jotka ovat naimisissa. Russell-pojalta jäi kaksi reipasta jälkeläistä Jack ja Robert, jotka ovat isoisän silmäteriä ja asuvat äitinsä kanssa isovanhempiensa luona.

Clarence Rudolph Raattama

Synt. 14. 9. 1900 New York Millsissä Minnesotassa. Vanhemmat John Peter Raattama ja Ida Blomberg.

Rudolph Raattama on niitä Amerikassa syntyneitä suomalaisia liikemiehiä, joita »vanhasta maasta» tulleitten kauppiaitten lisäksi tapaa siellä täällä suomalaisasutuksilla, mutta joiden lukumäärä olisi varmasti paljon suurempi, jollei osuustoiminta olisi vallannut siinä määrin alaa suomalaisilla seuduilla, että osuuskaupan myymälää voidaan Minnesotassa ja Michiganissa pitää suomalaisen asutuksen jokseenkin varmana tuntomerkkinä.

Rudolph Raattama syntyi New York Millsissä Minnesotassa, joka jo kauan on ollut Länsi-Minnesotan suomalaisten suuri keskuspaikka. Hänen isänsä oli siellä siihen aikaan suomalaisten farmarien perustaman kaupan hoitajana. Isän muutettua v. 1906 Boveyhin, Minn. ja v. 1909 Nashwaukiin, Minn. joutui Rudolph, kuten yleensä suomalaisten lapset, sikäläiseen kansakouluun ja oppikouluun. Tämän jälkeen hän opiskeli Carltonin collegessa Northfieldissa Minnesotassa kansantaloutta ja poliittisia aineita ja sai Bachelor of Arts-arvon [1] v. 1923. Opinnot jatkuivat Harwardin yliopiston kauppatieteellisessä tiedekunnassa, josta R. sai kauppatieteen maisterin arvon. Tämän jälkeen Raattama palasi isänsä Nashwaukissa omistaman ja etupäässä naisten vaatetusalaa edustavan liikkeen palvelukseen, josta v. 1928 muutti Chisholmiin ja perusti sinne isänsä kanssa Raattama Departement Store nimisen toiminimen, joka pääasiallisesti myy miesten ja naisten vaatteita ja asusteita.

[1] Arvo vastaa suunnilleen yliopistomme fil.kandidaatin arvoa, mutta sen vaatimukset eivät ole niin suuret.

Rudolph Raattama on Chisholmissa ja muuallakin joutunut moniin luottamustehtäviin. Jo Carlton Collegessa hän oli Phi Beta Kappa-veljeskunnan jäsen, johon hyväksytään vain etevimmät oppilaat. Chisholmissa hän on ollut kaupungin kauppakamarin ensimmäinen presidentti vv. 1929—30, Kiwanis Klubin presidentti v. 1932 ja Minnesotan rauta-alueen Kiwanis Klubien yhdistyksen varakuvernööri, Punaisen Ristin Chisholmin osaston puheenjohtaja, Chisholmin kaupungin koululautakunnan jäsen 1938—42 ja sen puheenjohtaja vuoden 1940. Samaan aikaan Raattama oli Minnesotan valtion koululautakuntien yhdistyksen varapresidentti vv. 1941—42. Raattama kuuluu myös vapaamuurareihin ja on innokkaasti ottanut osaa heidänkin toimintaansa. Hän on Chisholmin looshin jäsen ja oli vuosina 1940—41 sen päällikkö (commander). Sodan aikana hän oli Chicagossa muodostetun sotilaitten vapamuurariyhdistyksen presidentti vuoden 1944.

Raattama on isänsä jälkiä seuraten ottanut myös osaa Amerikan suomalaisten kansallisiin harrastuksiin. Hän kuuluu Kalevan Ritarien Ukon Majaan Nashwaukissa, Minn. ja oli vuoden 1937 Delaware-juhlien Minnesotan komitean rahastonhoitaja. Vaikka Raattama on syntynyt Amerikassa ja saanut siellä koulutuksensa, puhuu hän hyvin suomea ja on kiinteässä yhteydessä suomalaisiin ja heidän harrastuksiinsa, mihin luonnollisesti on suuresti vaikuttanut hänen kotinsa ja sukunsa lämmin Suomen-ystävyys.

Mainittakoon vielä, että Raattama joutui sotapalvelukseen syyskuussa 1942 ja vapautui tammikuussa 1945. Hän on nykyään Minnesotan 302. jalkaväkipataljoonan varusmestari, majuri arvoltaan ja kuuluu USA:n armeijan reserviin. Hän on myös ollut American Legion nimisen mahtavan entisten sotilaitten järjestön Chisholmin osaston komentaja vuoden 1947. Mr. Raattama on poikamies.

DULUTH

Valto Edward Aaltio

Synt. 22. 1. 1891 Keuruun pitäjässä, kuollut San Fransiscossa 30. 1. 1946. Vanhemmat kauppias Viktor Arvid Aaltio (Andelin) ja Ida Ranta-aho.

Edward Aaltio, jota nimeä hän Amerikassa käytti, kävi Jyväskylän lyseota ja suoritti sen keskikoulun kurssin v. 1908. Sen jälkeen hän oli jonkun aikaa apteekkioppilaana, mutta lähti sitten merille ja teki pitkänmatkan purjehduksen Ruotsista Australiaan suomalaisella fregatilla Glenardilla ja saapui Melbourneen vapun tienoilla 1912. Siellä hän jäi maihin ja oli lammaspaimenena ja kullankaivajana, kunnes taas otti pestin purjelaivaan Sidneystä ja saapui San Fransiscoon syksyllä 1912. Purjehdittuaan Tyynenmeren rannikkolaivoissa hän lähti vihdoin lokakuussa 1913 purjelaivalla Beringin merelle kalastukseen, mutta laiva kärsi haaksirikon ankarassa myrskyssä British Columbian rannikolla miehistön päästessä kuitenkin maihin.[1] Aaltio oli sitten ampujana Granby Bayn kuparikaivoksessa, mutta joutui 26. 4. 1914 tapaturman uhriksi ja toivuttuaan matkusti syksyllä v. 1914 Duluthiin, jossa ensin toimi tunnetun suomalaisen lääkärin Väinö Lindgrenin assistenttina ja sitten hierojana Vainion saunalaitoksella. Näihin aikoihin suoritti hän myös »sairasvoimistelun ja hieronnan tohtorin» tutkinnon. Toukokuussa 1918 A. joutui Amerikan armeijaan ja sen mukana kolmen kuukauden harjoitusten jälkeen Ranskan rintamalle. Aaltio haavoittui Vogesien vuoriston taisteluissa, mutta riensi parannuttuaan palvelukseen ja joutui sodan jälkeen Amerikan miehitysjoukkoihin Saksaan. Palattuaan Amerikkaan hän asui pääasiassa Chicagossa Ill. ja Seattlessa Washingtonin valtiossa, josta

1 Tämän haaksirikon Aaltio on kuvannut kertomuksessaan »Elsie Holmes'in haaksirikko.» (Teos »Amerikan vieras».)

kesän alussa v. 1930 tuli jälleen Duluthiin ja toimi pari kuukautta Suomen konsulaatin v.t. kanslistina. Oleskeltuaan jonkun vuoden Detroitissa, Mich., Aaltio siirtyi v. 1936 San Fransiscoon ja asui vuodesta 1937 lähtien lähellä sanottua kaupunkia olevassa Walnut Creekin huvilakaupungissa, jossa vaimonsa kanssa omisti kauniin huvilan ja hedelmätarhan.

V. 1931 Edward Aaltio solmi avioliiton Detroitissa, Mich. neiti Anna Rekosen kanssa. Avioliitosta on syntynyt tytär Karen.

Edward Aaltiolla oli kirjallisia taipumuksia. Jo v. 1909 hän salanimellä Eetu Antelo julkaisi huvinäytelmän »Sokkosilla». Granby Bayn kaivoksen ja länsirintaman kokemuksensa hän julkaisi v. 1931 »Lännestä länsirintamalle» nimisessa teoksessa käyttäen kirjailijanimeä Valto Eetu Kirri ja v. 1945 samalla nimellä kirjan »Amerikan Vieras», joka sisälsi kuvauksia Amerikan suomalaisista. Hänellä oli parhaillaan neljäs teoksensa työn alaisena, kun kuolema kohtasi keskeyttäen samaan aikaan tehdyt matkasuunnitelmat vanhaan kotimaahan. Aaltio haudattiin ensimmäisen maailmansodan veteraanina sotilaallisin kunnianosoituksin San Fransiscon sotilashautausmaahan.

Edward Aaltiolla oli lapsuudesta saakka elävä harrastus kirjallisuuteen ja hän luki kuten ystävänsä ja koulutoverinsa George Palonenkin (katso kuvausta hänestä) mielellään varsinkin mietekirjallisuutta. Paitsi yllämainittuja kirjojaan A. julkaisi esim. matkakuvauksen suomalaisen fregatin »Glenardin» purjehduksesta Sundsvallista Melbourneen Jyväskylässä ilmestyneessä »Suomalainen»-nimisessä sanomalehdessä syksyllä 1912. (Samasta matkasta julkaisi tohtori Eirik Hornborg, joka matkustajana seurasi mukana, teoksen »Under segel till Antipoderna».) Yllämainittu matka kesti joulukuun puolivälistä 1911 lukien 135 vuorokautta ja kertomus valaisee merimiehen elämää tavallisen matruusin näkökulmasta, joten sillä nyt 40 vuoden jälkeen on joltinenkin arvo.

Vaikka Aaltio olikin kovin kiintynyt uuden kotimaansa vapaisiin oloihin ja sen elämänmuotoihin, oli Suomen kuva aina kalliina hänen sydämessään. Lämpimästi hän puhui lapsuus- ja nuoruusajoistaan kotimaassa, ja sinne hän toivoi pääsevänsä oleskelemaan ainakin joksikin aikaa. Hänen teoksensa »Amerikan Vieras» on omistettu »Vanhalle Äidilleni, joka kolme pitkää vuosikymmentä

Valto Edward Aaltio

K. V. Arminen

tuhansien Suomen äitien tavoin» oli odottanut poikaansa kotiin palaavaksi.

Lisättäköön tähän vielä osa siitä puheesta, minkä kirjailija Heikki Asunta piti Edward Aaltion kotipitäjän Keuruun kotiseutuyhdistyksen vuosijuhlassa 17. 3. 1946 pari kuukautta aikaisemmin kuolleen keuruulaisen muistolle:

»V. E. Kirrin sotakuvaus (Lännestä Länsirintamalle), joka sivuaa tosin paljon muitakin tekijänsä elettäväksi joutuneita tapahtumia ja joka muuten on ainoa liittoutuneitten puolella taistelleen suomalaisen kuvaus länsirintaman taisteluista, on monessakin mielessä tavallista merkittävämpi teos. Vaikka se kauttaaltaan pohjautuukin tapahtuneisiin tosiasioihin, on se tyylillisestikin varsin huomattava lupaus ja lahjakkuuden näyte. Kielenkäyttö on joustavaa ja korutonta, kaikkea turhaa paisuttelua välttelevää ja keskisuomalaisen kaunista. Tekijän elämykset vaikuttavat välittömästi lukijaan, eikä tyyli horjahtele silloinkaan, kun tapaukset sivuavat varsin herkkien ja hienovaraisten tuntemusten piiriä.»

Samassa puheessaan kirjailija Asunta lausui lisäksi V. E. Kirrin (Aaltion) kirjasta »Amerikan Vieras» mm:

»Kotimaan ikävä ja kaipaus lyövät leimansa sen joka sivulle, ja totuudentuntu on yhä tavallista ilmeisempi. On selvää, että tekijä on pohjannut kautta linjan omakohtaisiin elämyksiin tai vastaavasti toisten siirtolaisten kokemuksiin, ja niin kykeneekin hän alusta loppuun pitämään lukijansa mielenkiinnon hereillä. Tyyli on tyyntä ja kaikkea paisuttelua karttavaa, ja kieli on yhä kyennyt säilymään keskisuomalaisen kaunii na ja rikkaana, niin pitkän ajan kuin sen viljelijä onkin yhteen menoon asunut kaukana kotiseutunsa piiristä. Ja mikä merkittävintä: Kirrin arviointi on luotettavaa ja hänen havaintonsa osuvia. Lukija tuntee kaiken aikaa mielensä kiitolliseksi tekijälle, joka ensi kerran saa hänen silmänsä näkemään oikeassa valossa ne olot, joissa niin suuri osa maanmiehistämme on varsinkin varhaisempina vuosikymmeninä elänyt, mutta jotka nykyään ovat tietysti jo suuresti muuttuneet. — Kaikkeen painaa leimansa sittenkin selkeimmin lämmin myötätunto näitä kotimaastaan kaukana eläviä ihmisiä kohtaan, ja kotimaan kaipuu niinkuin sanottu, on esitetty tavalla, joka ei voi jättää lukijaa kylmäksi ja tunteettomaksi.»

Samassa juhlatilaisuudessa runoilija Einari Vuorela lausui Valto Edward Aaltion muistolle kirjoittamansa kauniin runon, josta tähän otettakoon kaksi säkeistöä:

»Hän maailman seitsemän merta
näki, tropiikin tähdet ja kuun.
Suuri kaipaus kiihoitti verta,
veti seikkailu seikkailuun.
Näki Lännen kultakentät,
Australian kaukaisen.
Mutta Europan rintamalla
koki kauhut hän taistojen.»

Hän päässyt on matkan päähän
kynä kädestä kirvonnut on.
Tumman varjon kevätsäähän
luovat latvukset hongikon.
Häntä muistamme kaipaamalla,
mielet hiljenee, tummentuu.
Siellä nukkuu hän ruusujen alla,
loistaa Lännen tähdet ja kuu.»

Kalle Wilhelm Arminen

Synt. 5. 3. 1874 Ulvilassa, kuoli Hancockissa, Mich. 24. 8. 1937. Vanhemmat maanvilj. Juho Eenokki Spinkkilä ja Maria Adolfina Ranssa.

Arminen oli suuren Spinkkilän talon poika Ulvilasta. Käytyään Porin lyseon hän tuli ylioppilaaksi ja suoritti filosofian kandidaatin tutkinnon keväällä v. 1900. Oman kertomansa mukaan hän meni ns. julkisen tutkinnon jälkeen johonkin ravintolaan syödäkseen kunnon aterian. Hän oli yksin ja lueskeli aikansa kuluksi sanomalehteä, jopa sen ilmoituksiakin. Tällöin hän havaitsi,

että Suomi-Opisto haki matematiikan ja fysiikan opettajaa. Arminen päätti hakea paikkaa ja tulikin valituksi. Tästä pelkästä sattumasta alkoi sitten pitkä ja hedelmällinen elämäntyö Amerikan suomalaisten keskuudessa.

Maisteri Arminen toimi suurella menestyksellä matematiikan ja fysiikan opettajana Suomi-Opistossa, mutta alkoi sitten lukea lääkäriksi ja suorittikin nopeasti korkein arvosanoin lääkärintutkinnon Rush Medical Collegessa Chicagossa v. 1907. Tämän jälkeen hän harjoitti lääkärinammattia Hancockissa vuoteen 1912, sitten Duluthissa vuoteen 1933, jolloin hän muutti takaisin Hancockiin. Täällä hän oli lääkärinä kuolemaansa saakka.

Tohtori Arminen oli tunnettu paitsi etevänä lääkärinä myös sanakirjan tekijänä. Hänen käsialaansa ovat Amerikan suomalaisten keskuuteen aikoinaan laajasti levinneet Englantilais-Suomalainen ja Suomalais-Englantilainen sanakirja. Hänellä oli myös huomattavia kirjallisia taipumuksia. Niinpä hän käänsi englanniksi Linnankosken »Ikuinen taistelu» teoksen, jota ei kuitenkaan ole painettu. Tri Arminen kuului myös v. 1901 Hancockissa perustetun »Kansan Kuvalehti»-nimisen kuukausijulkaisun perustajiin ja oli jonkin aikaa sen toimittajanakin. Hän oli myös Hancockissa v. 1903 aikaansaadun Amerikan Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran perustajajäsen. A. esiintyi usein puhujana ja esitelmöitsijänä, johon hänellä laajan sivistyksensä vuoksi oli erinomaiset edellytykset.

Tri Arminen oli luonteeltaan tavattoman hieno, vaatimaton ja auttavainen. Lääkärinpalkkiot tahtoivat häneltä usein jäädä sivuasiaksi. Muuttaessaan Duluthista hän kertoikin tämän kirjoittajalle, että häneltä jäi ainakin 10.000 dollarin saatavat perimättä. Se oli paljon siihen aikaan.

Tunnustukseksi työstään suomalaisen siirtokansan ja suomalaisen sivistyksen hyväksi Amerikassa Arminen v. 1928 sai Suomen Valkoisen Ruusun ritarimerkin.

Tri Arminen vihittiin avioliittoon Hancockissa 8. 7. 1903 neiti Alma Ristellin kanssa, joka toimi sitten perustetun kodin herttaisena ja vieraanvaraisena emäntänä. Kymmenet ovat ne Suomenkin vieraat, jotka sanotussa kodissa ovat saaneet mitä parhaimman vastaanoton. Mrs. Arminen kuoli Duluthissa 23. 9. 1943. Aviopuolisoilla on ottotytär Hellen Mary (nyk. Mrs. Sysimäki).

Axel Edvard Dahlberg

Synt. 19. 3. 1898 Närpiön pitäjän Yttermarkin kylässä. Vanhemmat Petter Dahlberg ja Lisa Johanna.

Dahlberg kävi Närpiössä kansakoulun. Hän osallistui 19-vuotiaana vapaaehtoisena Suomen vapaussotaan palvellen jääkärityksistössä, jonka mukana nuori tykkimies oli Tampereen valtauksessa ja otti myöhemmin osaa etenemiseen suunnassa Koivisto—Terijoki. Sodan jälkeen palveli Dahlberg puoli vuotta poliisina Helsingissä, mutta siirtyi jälleen armeijan palvelukseen ja toimi Suomen Valkoisessa Kaartissa Helsingissä pataljoonan varusmestarina vuoden 1922 loppuun. Vuoden 1923 alussa hän lähti Kanadaan ja tuli sieltä Yhdysvaltoihin heinäkuussa samana vuonna.

Vuonna 1929 Dahlberg perusti yhdessä maalarimestari Walter Salmion kanssa Duluthiin maalausliikkeen, toiminimen Salmio & Dahlberg, josta vuosien mittaan kehittyi paikkakunnan suurin liike alallaan, niin että siinä on usein ollut satojakin miehiä työssä samalla kertaa. Mr. Dahlbergin suorittamista suurimmista maalausurakoista mainittakoon vain, että hän v. 1933 maalautti Fortbeckissä Montanan valtiossa 600 rakennusta, jotka usean vuoden aikana oli valmistettu sinne rakennetun suuren voimalaitoksen läheisyyteen. Samoin maalautti hän Birlingtonissa Iowan valtiossa hieman ennen viime maailmansotaa noin 500 rakennusta, kuten kouluja ja asuinrakennuksia sekä lisäksi siltoja ym.

Kun toinen maailmansota syttyi, ilmoittautui Dahlberg siihen vapaaehtoisena ja oli USA:n armeijan mukana Etelä-Tyynenmeren sotanäyttämöllä rakennuspataljoonassa. Tällöin hän joutui kulkemaan monilla Etelämeren saarilla ja kokemaan tropiikin ilmaston kaikki vaivat. Sotaretki kesti hänen osaltaan 18 kuukautta.

Tämän jälkeen Dahlberg palasi Duluthiin, mutta myi pian yhtiötoverilleen Salmiolle osuutensa yhteisestä toiminimestä ja osti v. 1947 tunnetun First Street Hotellin samassa kaupungissa Mr. Jalmar Laaksoselta. Tämän hotellin on Dahlberg laittanut kaikin puolin ensiluokkaiseen kuntoon. Siisteytensä, hyvän ruokansa ja asemansa puolesta se on hyvin suosittu, ja siinä asuu säännöllisesti paljon suomalaisia.

Dahlberg on naimisissa Elvira Falurin kanssa. Avioliitosta on syntynyt yksi poika ja kaksi tyttöä.

Antero W. Havela

Antero Wilhelm Havela

Synt. 1. 9. 1873 Havelan talossa Lohtajan pitäjässä. Vanhemmat Antti Havela ja Johanna Nesslin.

Antero Wilhelm Havela, peräisin vanhasta vauraasta talonpoikaissuvusta, on vuosikymmeniä ollut eräs keskilännen suomalaisten kirkollisten, kansallisten ja raittiusrientojen hartaimpia ajajia ja muutenkin O. J. Larsonin rinnalla heidän elämänsä näkyvin mies, joka vielä ikämiehenäkin jaksaa olla mukana kaikessa, missä suomalaista mieltä ja miestä kysytään, ja jolle vanhan kotimaan asia on kallis.

Havela lähti Amerikkaan alkukesästä 1892 vanhempiensa luo Spokaneen Washingtonin valtioon, jossa näillä oli farmi. Farmilla kasvoi puolisensataa omenapuuta ja sillä lainehti noin 10 eekkerin vehnävainio. Nuori matkamies ei ollut sellaisia ennen nähnyt.

Vuoden kuluttua Havela lähti töihin Rock Springsin kivihiilikaivokseen Wyomingin valtioon ja meni siellä samana vuonna naimisiin Lohtajan Marinkaisten kylästä siirtolaiseksi lähteneen Agneta Sinkon kanssa, josta hän sai herttaisen ja ymmärtäväisen elämänkumppanin. Työskenneltyään 7 pitkää vuotta kaivoksen uumenissa ja saaden aluksi palkkaa $ 2.50 kymmenen tunnin työpäivältä Havela pääsi v. 1900 kauntin [1] tietöitten johtajaksi, mikä oli melkoinen arvonnousu. Sitten alkoi koti-ikävä vaivata, ja ennen joulua 1904 H. lähti vaimonsa ja lastensa Aarnen ja Elman kanssa Lohtajalle. Hän rakensi sinne oman talon ja perusti kauppaliikkeen. Kauppa oli kuitenkin pientä ja tulot sen mukaiset. Sen vuoksi Havela palasi Rock Springsiin v. 1907, oli siellä eri töissä pari vuotta ja lähti jälleen Lohtajalle syksyllä 1909. Vuoden päästä Havela palasi kuitenkin Amerikkaan vaimonsa ja lastensa kanssa ja asettui asumaan Duluthiin. Siellä Havela perusti Toholammilta kotoisin olevan John Asialan kanssa toiminimen Pellervo Land Co., joka alkoi myydä maita suomalaisille uudisasukkaille. Näin syntyivät Middle Riverin ja Suomen farmikylät, jotka nykyään ovat kukoistavia asutuksia. Kun maitten kysyntä alkoi vähentyä rupesivat Havela ja Asiala v. 1926 »runnaamaan metsiä» eli kaatamaan metsää sekä sahauttamaan lautoja, ratapölkkyjä, kaivantopölkkyjä ym. V. 1938 Havela osti Asialan liikkeestä »ulos», ja kun liikesuhteet pian sen jälkeen huomattavasti paranivat, ansaitsi Havela seuranneina vuosina kosolti rahaa. V. 1944 hän myi koneensa ja välineensä pojalleen Aaro Havelalle, joka nyt myös »runnaa metsiä».

V. 1930 Havela perusti Asialan ja kahden muun suomalaisen, nim. Jakob Peten (Perttula) ja Walter Johnsonin kanssa pankin Red Riverille, Minn., ja sen jälkeen vielä viisi eri pankkia. Pankit ovat menestyneet hyvin, ja niitten talletukset ovat nykyään 10 milj. dollarin korvilla.

Kun Havela luopui metsähommistaan, niin olisi uskonut, että hän olisi jo vetäytynyt hyvin ansaittua vanhuudenlepoa viettämään. Mutta mitä vielä! Kun Päivälehti Duluthissa oli lakannut v. 1947 ja Minnesotan kansallismielinen suomalainen väestö kaipasi kovasti omaa lehteä, ryhtyi Havela pääasiallisesti Martti Pykärin kanssa puuhiin ja perusti syksyllä 1949 Duluthiin Keskilännen Sanomat nimisen lehden, josta hänellä on paljon työtä, mutta tuskin mitään tuloja. Tämä kuvastaa Havelan alati ehtymätöntä innostusta suomalaisuuden asiaan.

Kävisi aivan liian pitkäksi kertoa kaikista niistä kansallisista pyrkimyksistä, joihin Havela on osallistunut Amerikassa. Mainittakoon tässä vain, että kun v. 1921 Duluthissa alettiin puuhata

[1] Kauntti, engl. county, hallinnollinen alue.

uuden kirkon ostoa ev.luterilaiselle suomalaiselle seurakunnalle, niin oli Havela jälleen tapansa mukaan puuhan kärkimies. Kirkko ostettiinkin 10.000 dollarilla ja sen korjauksiin meni 4.000 dollaria. Havela lahjoitti kirkolle myöhemmin urut.

Havelan täyttäessä 75 vuotta kirjoitettiin hänestä »Suomen Sillassa» (v. 1948 N:o 4) mm. seuraavaa:

»Havela on hyvä kynämies ja erinomainen puhujakin. Satoja kirjoituksia on hän julkaissut Amerikan suomalaisissa lehdissä ja muissa julkaisuissa, kuten kalentereissa ym. Puheita kertyy varmaan parituhatta, jos riittääkään. Hänen ajatuksiaan sekä puheissa että kirjoituksissa kannattaa voimakas kansallinen paatos. Hänen puheitaan on hauska kuulla, sillä niissä vaihtelevat asiallisuus, lämpö ja leikinlasku, joka usein panee kuulijakunnan purskahtamaan nauruun. Kaiken kaikkeaan on Havela Amerikan suomalaisten elämän kansallisten, kirkollisten ja raittiusrientojen komeimpia ja uskollisimpia aseenkantajia.»

»Joka lähemmin tuntee tämän korkeitten ihanteitten miehen, hänen vilpittömyytensä, hänen tuiki tarkan rehellisyytensä, hänen sydämensä hyvyyden, joiden varassa hän on aina valmis tukemaan lähimmäistään sekä henkisten aarteittensa rikkaudella että taloudellisestikin, sille on Havelasta piirtynyt kuva harvinaisen jalomielisestä ja ehjästä ihmisestä.»

Mainittakoon vielä, että Havela on sodan jälkeen lähettänyt Suomeen ainakin 600 pakettia sekä tutuille että tuntemattomille. Tunnustukseksi ansiokkaasta työskentelystään Suomen hyväksi Havela sai v. 1928 Suomen Valkoisen Ruusun ritarimerkin.

Havela on joitakin vuosia sitten rakennuttanut itselleen komean, valoisan kodin Duluthiin. Siellä toimii emäntänä hänen uskollinen elämänkumppaninsa Agneta Havela, arvokas, hienoluonteinen ja syvästi uskonnollinen ihminen, jolla samoinkuin miehelläänkin, on voimakas rakkaus vanhaan kotimaahan. Tässä vieraanvaraisessa, lämpimässä kodissa ovat poikkeuksetta kaikki Duluthissa vierailleet Suomen suomalaisetkin saaneet ystävällisen vastaanoton. Mainittakoon vielä, että Havelain kodissa on Amerikan oloihin nähden harvinaisen suuri suomenkielinen kirjasto.

A. W. ja Agneta Havelan avioliitosta on syntynyt kahdeksan lasta, joista kolme on kuollut pieninä. Vanhin poika Aarne Antero meni vapaaehtoisena ensimmäiseen maailmansotaan ja oli mukana taisteluissa Ranskassa yhdeksän kuukautta. Tämä nuori, kotinsa hehkuvan kansallisen innostuksen perinyt poika kuoli jo kuitenkin v. 1924. Avioliitostaan Lillian Korvelan kanssa hän jätti pojan Aarnen. Elossa ovat tyttäret Elma Johanna, joka asuu vanhempiensä luona, sekä Elli Elisabet ja Eva Esther, jotka ovat naimisissa, ja poika Aaro William.

Urpo Rikhard Kytö

Synt. Loimaalla 12. 9. 1892, kuollut Duluthissa, Minn. 23. 10. 1947. Vanhemmat maanvilj. Topias Koenkytö ja Amanda Maria.

Urpo Kytö lähti jo 18 vuoden vanhana Amerikkaan v. 1910, kuten siihen aikaan usein lähdettiin »nuoruuden kukkeudessa». Niinpä kerrotaankin, että niihin aikoihin näki työmailla miltei pelkästään nuoria miehiä ja heidän keskuudessaan katseltiin vanhaa suomalaista siirtolaista melkein kuin ihmettä. Kytö eli Koenkytö, kuten hänen alkuperäinen Humppilassa olevan kotitalon mukainen sukunimensä kuului, asettui ensiksi Towerin pieneen kaupunkiin Minnesotaan, jossa siihen aikaan oli suuria »sahamyllyjä» ja paljon suomalaisia sekä metsä- että sahatöissä. Sieltä hän kuitenkin pian muutti läheiseen Elyn kaupunkiin, jonka asukkaista niihin aikoihin oli miltei puolet suomalaisia, ja työskenteli sen rautakaivoksissa 10 vuotta. V. 1922 Kytö muutti Duluthiin, toimi siellä ensin parturina vuoden verran, mutta osti sitten Nicollet-hotellin Duluthin pääkadun Superior Streetin varrella, v. 1925 Green-hotellin ja v. 1936 Saratoga-hotellin sekä v. 1945 rakennuksen 502—506 West Superior-kadun varrella, joka arkkitehdin piirustusten mukaan muodostettiin hotelli- ja ravintolaliikkeeksi. Se avattiin 23. 8. 1947 Fifth Avenue Hotel-nimisenä. Se on suurin ja hienoin alansa suomalaisten omistama liike Minnesotassa. Kytö ei kuitenkaan ehtinyt kauan olla uuden hotellinsa isäntänä, sillä 23. 10. 1947 hänen toimelias elämänsä päättyi auto-onnettomuuden seurauksena.

Urpo Kydöllä oli myös Lucky Boy-niminen hopeakaivos Nevadan valtiossa ja Wanaka-niminen hopeakaivos Coloradon valtiossa. Lisäksi hän omisti Coloradossa malmin pelkistämismyllyn, jolla erotetaan kulta, hopea ja lyijy louhitusta malmipitoisesta kivestä. V. 1938 Kytö rakennutti itselleen Duluthin London Road-kadun varrelle kauniin kodin, jossa emännyyttä hoiti hänen vaimonsa Mary ja joka on aina ollut avoinna myös Suomesta saapuneille vieraille.

Kytö oli Suomen ja suomalaisen sivistyksen ystävä. V. 1936 hän keräsi varoja Delaware-patsasta ja -juhlia varten. Suomen Suomalaiselle Sivistysrahastolle hän lahjoitti 1930-luvulla 1.000 dollaria. Suurempaa summaa ei tämä rahasto ole ainakaan Min-

nesotasta saanut. Suomen avustamiseksi hän usein lahjoitti satoja dollareita kerrallaan ja lähetti vaimonsa kanssa sotien jälkeen Suomeen lähes 300 lahjapakettia. Kuvaavaa hänen Suomi-innostukselleen oli, että hän viime sodan aikana osti 100 kpl Suomelle suosiollista Finland for ever-nimistä teosta ja lähetti näitä mm. Yhdysvaltain presidentille, johtaville senaattoreille ja kongressimiehille sekä Churchillillekin. V. 1931 Mr. Kytö kävi vaimonsa kanssa Suomessa.

Kytö oli ennen muuta tarmon ja toiminnan mies, joka oli täynnä uusia suunnitelmia. Luonteeltaan hän oli rehti ja avulias.

Kydön avioliitosta Mary Paavolan kanssa on tytär Vivian, joka on naimisissa Byron Haugenin kanssa.

Mary Sophia Kytö Ellsworth

Synt. 16. 4. 1903 Elyn kaupungissa Minnesotassa. Vanhemmat Matti Paavola ja Vilhelmiina Kojola.

Mary Paavola kävi koulun Elyssä eikä ehtinyt elämässään vielä juuri mitään yrittääkään, ennenkuin v. 1918 solmi avioliiton nuoren, komean Hämeen Humppilasta saapuneen siirtolaisen Urpo Kydön kanssa. Ensimmäiset vuodet avioliitossa kuluivat kodin ja lasten hoidossa. Urpo Kydön muutettua perheineen Duluthiin ja hankittua hotelliliikkeitä joutui hänen vaimonsa auttamaan häntä kirjanpidossa ja muissakin liikeasioissa. Tämä kokemus oli sittemmin hyvään tarpeeseen, kun hän miehensä kuoleman jälkeen joutui ottamaan haltuunsa tämän laajat liikeasiat ja hoitamaan niin hotelliliikettä kuin kaivoksiakin. Nämä tehtävänsä on Mary Kytö suorittanut erinomaisen taitavasti ja tarmokkaasti.

Mary Kytö on kuulunut Kalevalan Naisten Aallottaren Tupaan Duluthissa ja ev.luterilaiseen suomalaiseen kirkkoon. Hän on Duluthin kauppakamarin jäsen ja kuuluu Vapaamuurarien naisosastoon. V. 1948 Mrs. Kytö teki vierailumatkan Suomeen.

Miehensä kuoltua solmi Mary Kytö uuden avioliiton 13. 4. 1949 Mr. William Ellsworthin kanssa. He hoitavat nyt yhdessä Fifth Avenue Hotellia Duluthissa.

Frans Jalmar Laaksonen

Synt. 15. 4. 1879 Rauman kaupungissa. Vanhemmat merimies Henrik Laaksonen ja Johanna Ahlgren.

Laaksosen isä kuoli laivan »timperinä» Liman kaupungissa Perussa pojan ollessa vielä pieni. L. sai kuitenkin tilaisuuden käydä Rauman kansakoulun, meni koulusta päästyään töihin sahan lautatarhaan ja tuli siellä myöhemmin »asettajan apulaiseksi» saaden 2.25 mk kymmenen tunnin työpäivältä. Täytettyään 19 vuotta L. meni Tampereelle ja työskenteli siellä konepajassa kaksi vuotta. Oltuaan vielä pari vuotta työssä Pihlavan konepajalla Laaksonen lähti helmikuussa 1902 Amerikkaan, jossa pääsi muurarin apulaiseksi Clevelandissa saaden $ 1.50 kymmenen tunnin työpäivältä. Talveksi 1903—04 L. siirtyi metsätöihin Floodwoodiin, Minn. Ankarasti urakkatöitä paiskellen hän pääsi $ 5—6 dollarin päiväpalkoille, mikä oli »kova palkka» siihen aikaan, mutta kova oli raumalainen yrittämäänkin. Nyt tuli jo rahoja kokoonkin ja niin nuori metsätyömies lähetti matkalipun morsiamelleen Anna Lundgrenille Poriin. Tämä saapuikin sitten heinäkuussa 1905, ja viikon perästä olivat häät.

Parin vuoden kuluttua Laaksonen alkoi vaimonsa kanssa pitää täysihoitolaa eli »boorditaloa» Duluthissa etupäässä suomalaisille metsämiehille. Heidän talossaan asui joskus jopa 65 miestä ja miltei joka päivä toivat junat Duluthin asemalle uusia siirtolaisia Suomesta, joista monet ottivat asunnon Laaksosilla.

Mutta vaikka Laaksonen oli kaupungin poikia, vaivasi häntä maannälkä, kuten siihen aikaan melkein kaikkia suomalaisia siirtolaisia. Ostettuaan 80 eekkeriä metsämaata Floodwoodissa Laaksoset muuttivat sinne syksyllä 1909. Farmi oli raivattava korvesta, rakennukset rakennettava ja taisteltava monenlaisia vastuksia vastaan. Peltoa raivattiin 10 vuodessa, minkä ajan Laaksoset olivat farmilla, 40 eekkeriä.[1] Mutta mieli alkoi jälleen palaa liike-elämään, ja v. 1919 Laaksoset muuttivat Duluthiin. Siellä he ostivat saunalaitoksen ja v. 1921 Nicollet-hotellin Superiorin kadun varrella, minkä myytyään Laaksonen rakennutti itselleen First Street-hotellin v. 1924. Siihen tuli 124 huonetta ja ravintola. Hotellinsa Laaksonen myi v. 1947 Axel Edward Dahlbergille ja osti San Die-

[1] eekkeri, engl. acre = 40,468 aaria.

gosta Kaliforniassa kaksi suurta asuinrakennusta, joita hänen poikansa Roy hoitaa. Laaksoset viettävätkin nykyään talvet San Diegossa, mutta tulevat kesäksi kuin muuttolinnut takaisin Duluthiin, jossa asuvat kauniissa huvilassaan Pike-järven rannalla. Monet Suomen vieraatkin ovat siellä nauttineet perheen vieraanvaraisuudesta ja rantasaunan löylyistä.

Laaksonen on ottanut osaa moniin suomalaisten kansallisiin harrastuksiin ja kuulunut pitkät ajat Kalevan Ritarien Vuoksen Majaan Duluthissa. Hän on »Keskilännen Sanomien» perustajia ja johtokunnan jäsen.

Laaksonen on tyypillinen esimerkki vähävaraisista oloista Suomesta lähteneestä siirtolaisesta, joka ahkeruudellaan ja säästäväisyydellään on luonut itselleen uudessa kotimaassaan huomattavan omaisuuden. Ihmisenä hän on vaatimaton, aina ystävällinen, perin huomaavainen ja kohtelias.

Anna Laaksonen kuuluu Kalevan Naisten Aallottaren Tupaan ja Vapaamuurarien naisosastoon sekä ev.lut. seurakuntaan. Hänen kaunis kukkatarhansa Pike-järven huvilalla on suoranainen nähtävyys.

Herman Lahti

Synt. 25. 5. 1875 Keuruun pitäjän Liesjärven kylässä. Vanhemmat Kalle Sammallahti ja Amalia Jussila.

Herman Lahti syntyi Sammallahden torpan poikana Keuruun Liesjärvellä. Kotona oli pari kolme lypsävää ja hevonen. Isä oli nahkojen muokkaaja ja vuovasi etupäässä lammasnahkoja. Kynnelle kyettyään Hermanni oli metsätöissä ja sai päivältä tavallisesti 2 markkaa. Hän ehti myös olla ennen Amerikkaan lähtöään kymmenen kesää tukinuitossa Multialla, Keuruulla ja Näsijärvellä saaden lautalla 75 mk kuussa, mutta jokiuitossa jopa 2 mk 50 p päivässä. Palkat olivat kuitenkin siksi heikot, ettei niillä perheellisenä miehenä tahtonut tulla toimeen. Kun Liesjärven kylästä oli aikaisemmin lähtenyt tuttuja nuorukaisia Amerikkaan ja kirjoitellut, kuinka hyvät siellä olivat palkat ja elämänolot, päätti Hermannikin lähteä sinne »paremmille tienesteille». Saatuaan vaimonsa veljeltä Kalle Niemeltä matkarahat Hermanni lähti matkalle tammikuussa 1903. Lippu Hangosta Evelethiin, Minn., maksoi 65 dollaria. Mainitussa kaupungissa oli kolme Hermannin kotikylän

poikaa ja näiden avulla hän pian pääsi kaivokseen töihin. Palkka oli $ 1.75 kymmenen tunnin työpäivältä. Työ oli kovaa. Kaivosten ilmanvaihtolaitteet olivat siihen aikaan puutteelliset, työnjohtaja oli alituisesti hoputtamassa, ja tapaturmia sekä kuolemantapauksia sattui yhtämittaisesti. Niinpä Evelethissä oleva kaivosyhtiön sairaala oli aina loukkaantuneita täynnä. Lahti sai kerätyksi nyt palkastaan säästöä, ja kahden vuoden päästä hän lähetti vaimolleen ja kahdelle pienelle pojalleen Keuruulle »tiketit» Evelethi'n. Sitten elämä alkoi luistaa vielä paremmin. Lahti osti itselleen hyvänpuoleisen talon ja tuli varsin hyvin toimeen. Kun hänen vaimonsa kuoli v. 1946, myi Lahti talonsa ja toteutti kauan hautomansa ajatuksen matkustaa Suomeen. Hän lähti sinne keväällä 1947 ja riensi tietysti heti aluksi vanhaan kotikyläänsä. Kun hän oli ollut Keuruulta poissa 44 pitkää vuotta, niin koko vanhempi aikaisempi polvi oli kuollut, ja Hermannilla oli vain harvoja tuttavia jäljellä. Lahti viihtyi Suomessa hyvin ja löysipä uuden elämänkumppaninkin, nuoren ja viehättävän naisen, jonka tulo Evelethin pikkukaupunkiin herätti melkoista kohua. Mutta vaikka nuori rouva oli Suomessa käynyt yhteiskoulun ja kauppaopiston ja ollut sen jälkeen konttoritehtävissä, meni hän kuitenkin vaatetehtaaseen töihin ja sai mielestään koko hyvän palkan. Lahti itse oli jo v. 1927 lopettanut työn kaivoksessa ja kävi etupäässä kaupungin töissä. Rahaa tuli kuitenkin kokoon, ja v. 1951 Lahdet hankkivat itselleen suurenpuoleisen hotellin vuokraoikeudet Duluthissa, ja niin tuli Keuruun miehestä vanhoilla päivillään liikemies. Mutta hän onkin yhtä terhakka ja reipas kuin joku 50-vuotias. Hotelliliike onkin menestynyt vallan hyvin Lahtien taitavassa hoidossa.

Herman Lahti vihittiin ensimmäiseen avioliittoonsa Keuruulla Lydia Valpuri Niemelän kanssa Keuruun Liesjärveltä, synt. 1870 ja kuollut toukokuussa 1946 Evelethissä. Avioliitosta syntyivät Keuruulla pojat Emil ja Arvid, jotka ovat hyvin menestyneitä liikemiehiä. Toiseen avioliittoonsa Aili Siviä Mennun kanssa Lahti vihittiin Helsingissä tammik. 9 pnä 1948.

Herman Lahti on ottanut paljon osaa suomalaisten kansallisiin rientoihin. Hän on kuulunut jäsenenä Evelethin ev.luterilaiseen suomalaiseen seurakuntaan, Valon Lähde-raittiusseuraan ja Kalevan Ritarien Otavan Majaan N:o 7, jossa hän on hoitanut kaikkia Majan virkoja. Lahti onkin niitä vanhan polven miehiä, jotka it-

seopiskelulla ovat hankkineet itselleen kunnioitettavan sivistyspääoman. Tähän häntä on auttanut ihmeteltävän hyvä muistinsa. Lahtien hauska ja vieraanvarainen koti on aina avoinna vieraille. Hänen viehättävä nuori vaimonsa on koko sydämestään Suomen tytär ja seuraa tarkasti maamme oloja.

August Laine

Synt. 28. 3. 1893 Lappeenrannan kaupungissa. Vanhemmat Tuomas Nokireki ja Ida Eilola.

August Laine muutti poikasena v. 1904 vanhempiensa mukana Merijärven pitäjään Viipurista, jossa hän oli viettänyt lapsuutensa ja käynyt kansakoulun. Poika teki nuorena satunnaisia töitä, kunnes Amerikan kuume vei valtameren yli ja maaliskuussa 1910 nuori siirtolainen saapui Hancockiin Kuparisaarella, joka siihen aikaan oli ainakin puoliksi suomalaisten asuttama. Täällä hän joutui, kuten kaikki muutkin Suomesta tulleet siirtolaiset, töihin kuparikaivokseen ja sai 10 tunnin työpäivältä $ 2.25, mutta kun täysihoito pyykinpesuineen ei maksanut kuin 18 dollaria kuukaudessa, jäi palkasta aina hieman säästöönkin. Sittemmin hän oli töissä rautakaivoksissa Negauneessa ja Ishpemingissä Michiganin valtiossa, joissa töissä oli paljon suomalaisia, mutta lähti kesällä 1913 Duluthiin, Minn. ja sai siellä työpaikan konepajalta. V. 1914 alkoi »huono aika» ja kun joukko suomalaisia lähti korpeen lähelle Kanadan rajaa rakentaakseen sinne farmeja, niin Laine meni mukana. Maa oli kuitenkin karua ja vaikka monet, kuten Lainekin, olivat jo rakentaneet pirtin ja raivanneet jonkin verran maata, niin suurin osa jätti kaiken ja lähti takaisin.

Laine palasi Duluthiin, mutta muutti v. 1919 Kettle Riverin suomalaiselle asutukselle Minnesotassa, osti siellä 80 eekkeriä »villiä maata», rakensi tarpeelliset rakennukset ja raivasi miltei puolet siitä viljelykselle. Farmauksen ohella Laine ryhtyi »runnaamaan metsiä», ottamaan urakalla tietöitä ja lopuksi rakentamaan siltojakin, josta sitten tulikin hänen päätehtävänsä monien vuosien ajaksi. Laine on rakentanut kaikkiaan noin 50 maantiesiltaa, monet niistä varsin suuria ja komeita, parisataa pikkusiltaa ja rumpua, rakennusten perustuksia ja suuren sähkölaitoksen Kettle

August Laine

O. J. Larson

Riverille. V. 1949 hän rakensi Duluthin kaupungissa seitsemän mailia katukäytävää.

Laine muutti v. 1949 pysyvästi Duluthiin asumaan. Hän on ollut innokas Suomen asioitten ajaja ja keräsi mm. talvisodan aikana 500 dollaria Kettle Riverillä Suomen hyväksi. Hän kuuluu Kalevan Ritarien Vuoksen Majaan.

Laine on ollut naimisissa Vilhelmina Töykkölän kanssa Loimaalta, mutta avioliitto on purkautunut.

Oscar John Larson

Synt. 20. 5. 1871 Oulussa. Vanhemmat Lassi Väänänen ja Anna Kemppainen.

Kun työmies Lassi Väänänen saapui Kuusamosta 1872 Calumetin kaupunkiin Michiganiin ja meni kaivokseen töihin, pani kaivoskapteeni hänet kirjoihinsa Larsonina. Kesällä 1876 Lassin vaimo Anna Väänänen matkusti kahden poikansa kanssa Hangon kautta New Yorkiin ja sieltä edelleen Calumetiin.

Siihen aikaan puhuttiin Calumetin kaduilla suomea yhtä paljon kuin muita kieliä yhteensä, ja se oli niin kuuluisa kaupunki Perä-Pohjolassa, että kerran suomalainen New Yorkiin tullessaan päätteli, että »on se tämäkin aika suuri kylä, miten suuri sitten liekään Kalumetti?»

Nuori Oskari kävi oppikoulun (high school) Calumetissa, suoritti sitten »tieteitten maisterin» tutkinnon Valparaison yliopistossa ja lakimiehen tutkinnon Michiganin valtion yliopistossa v. 1894. Hän oli ensimmäinen suomalainen, joka suoritti tämän tutkinnon Amerikassa ja hänestä oli myöhemmin myös tuleva ensimmäinen Amerikan suomalainen kongressimies.

Kun Venäjä aloitti sortotoimenpiteensä Suomea vastaan v. 1899, perustettiin Kuparisaarella, jossa Calumet sijaitsee, komitea Suomen avustamiseksi. Siihen tulivat Larson, tohtori Carl Sorsen ja maisteri E. E. Takala. Komitea sai ensiksi aikaan sen, että sekä Minnesotan että Michiganin valtioitten lainlaatijakunnat (eduskunnat) lausuivat syvän paheksumisensa Venäjän sortotoimenpiteistä Suomea vastaan. Larson ja tri Sorsen matkustivat myös Washingtoniin D. C. ja kääntyivät niihin aikoihin hyvin vaikutusvaltaisen senaattori McMillanin puoleen. Suomen asian ajajat menivät yhdessä senattorin taloon, ja se oli hienoin koti minkä L. siihen mennessä oli nähnyt. Kun L. oli esittänyt asiansa, sanoi senaattori: »Gentlemen. Te tulitte hyvin sopivaan aikaan. Olen juuri lähdössä ajelulle presidentin (Mc Kinley) kanssa Potomacjoelle ja tunnustelen hänen valtimoaan asiassa». Joku päivä sen jälkeen sai Larson Calumetiin senaattorin sihteerin kirjeen, jossa tämä senaattorin puolesta ilmoitti, että presidentti Mc Kinley oli luvannut antaa parhaillaan koossaolevalle Haagin konferenssille protestin jätettäväksi Venäjälle Amerikan Yhdysvaltain nimissä. Larson kirjoitti nyt suunnitelman sanotuksi protestiksi ja lähetti sen viimeistelyä varten senaattori Mc Millanille, mutta ei tiedetä jättikö tämä sen presidentille vai valtiosihteerille. Varmaa kuitenkin on, että USA:n hallitus antoi Haagissa olevan delegationsa tehtäväksi valvoa Suomen etuja, mutta kun konferenssi niihin aikoihin päätti, että se ei ota käsiteltäväkseen jäsenvaltioittensa, kuten Venäjän, sisäisiä asioita, jäi Suomen asia ottamatta esille.

Kun Pohjois-Suomessa ja varsinkin Kainuussa v. 1902 sateisen kesän vuoksi tuli jotenkin täydellinen kato, perustivat Kuparisaaren suomalaiset »Amerikan suomalaisten hätäapukomitean», jonka puheenjohtajaksi Larson valittiin. Kesällä 1918 Larson kävi suomalaisen J. H. Jasbergin kanssa hallituksen puheilla Washingtonissa ehdottamassa ruokatarvikkeitten lähettämistä Suomeen antaen täten asialle voimakkaan sysäyksen. Viime maailmansodan aikana Larson jälleen kävi Washingtonissa tohtori Vilho Nikanderin ja pastori Heidemanin kanssa selittämässä valtiosihteeri Cordell Hullille Suomen kantaa sodassa korostaen, että Suomi ei suinkaan halunnut taistella liittoutuneita vastaan, vaan ainoastaan saadakseen takaisin menettämänsä ikivanhan Karjalan suomalaisen maakunnan.

Lyhyesti sanoen: milloin vanha kotimaa on tukea tarvinnut, on Larson aina tarttunut toimeen apunaan loistavat retoriset kykynsä ja muutenkin harvinainen edustuskelpoisuutensa.

Larson oli nuorena lakimiehenä Houghtonin kauntin Michiganissa virallinen syyttäjä, mutta muutti v. 1907 asianajajaksi Duluthiin, Minn., ja luopui tästä tehtävästään vasta kesällä 1950. V. 1920 Larson valittiin USA:n kongressiin jäseneksi. Hän oli tässä korkeassa edustajatehtävässä neljä vuotta ja eräs kongressin huomatuimpia jäseniä. Hän on ollut USA:n presidenttien Theodore Rooseveltin ja Herbert Hooverin läheinen ystävä. Ansioistaan Suomen hyväksi L. sai v. 1920 Suomen Valkoisen Ruusun I luokan ritarimerkin ja v. 1933 saman ritarikunnan komentajamerkin. Ne olivat korkea-arvoinen tunnustus harvinaisen uhrautuvasta, pitkäaikaisesta ja tulosrikkaasta työstä siirtokansamme keskuudessa, jonka uljaimpia ilmestyksiä hän on ollut.

Larson vihittiin v. 1901 avioliittoon opettajatar Dorothy Marshallin kanssa (kuollut). Tästä avioliitosta on elossa kolme lasta, joista poika Robert Browning toimii asianajajana Washingtonissa. D. C. Larson viettää vanhuuden päiviään tyttärensä Dorothyn luona Bostonissa.

Yrjö Kustaa Vilhelm Palonen

Synt. 29. 12. 1885 Multian pitäjässä, kuollut Duluthissa, Minn. 1. 7. 1943. Vanhemmat kauppias Abraham Palonen ja Iida Kierros.

Yrjö eli George Palonen tuli ylioppilaaksi Jyväskylän lyseosta v. 1905 ja opiskeli aluksi lääketiedettä ja sitten lainoppia Helsingin yliopistossa. Hän oli apulaisnimismiehenä vuonna 1912, mutta muutti v. 1913 Amerikkaan, jossa oli erilaatuisissa töissä mm. rakentamassa tupakkalatoja Virginian valtiossa ja viilarina asetehtaassa. V. 1915 Palonen muutti Duluthiin, jossa hän oli ensin tunnetun suomalaisen lääkärin Väinö Lindgrenin assistenttina sekä sitten sairasvoimistelijana ja hierojana Vainion saunalaitoksessa.

Yrjö Palonen

Vuodesta 1939 lähtien Palonen harjoitti omaa liikettä kaupungin suurimmassa hotellissa, jossa hän myös kuoli. Kuoleman syyksi ilmoitettiin tapaturma, mutta yleisen käsityksen mukaan Palonen joutui katalan salamurhan uhriksi, jota ei kuitenkaan ole voitu selvittää. Näin ikävällä tavalla päättyi elämäntaival mieheltä, joka oli lämmin suhteessaan kanssaihmisiinsä ja uskollinen ystävyydessään.

Palonen oli erinomaisen hieno luonne sekä älykäs ja kirjallisuutta harrastava henkilö. Vielä 1930-luvulla hän lasketteli pitkiä latinalaisia runoja ulkomuistista. Hän luki mielellään erittäinkin filosofista ja mietekirjallisuutta. Suomeen hän ikävöi ja seurasi maamme vaiheita kiinteästi. Hänen suustaan ei koskaan kuultu pahaa sanaa vanhasta isänmaasta. Mutta vieraan maan multiin kätkettiin Yrjö Palonenkin, kuten kymmenettuhannet suomalaiset ennen häntä.

Palonen solmi v. 1915 avioliiton Naimi Matilda Pajukosken kanssa Kylmäkoskelta. Avioliitosta on syntynyt poika Alarik, joka toimii kirjanpitäjänä Duluthissa.

John Pekkala

Synt. 18. 2. 1888 Viipurin maalaiskunnan Tervajoen kylässä, kuollut Duluthissa, Minn. 14. 5. 1950.

John Pekkala tuli 20-vuotiaana Kanadaan ja oli siellä pääasialisesti metsätöissä. Vuoden 1913 alussa hän muutti kuitenkin Duluthiin, jossa syyskuun 5. p:nä samana vuonna meni naimisiin Karvialta Amerikkaan tulleen Hilja Maria Harjun kanssa. Duluth tulikin sitten Pekkalan aviopuolisoitten pysyväiseksi asuinpaikaksi.

Heti Duluthiin saavuttuaan Pekkala joutui töihin erääseen jääja kivihiililiikkeeseen Duluthissa, ja tästä työstä muodostuikin sitten hänen varsinainen ammattialansa. Oltuaan liikkeessä 13 vuotta eli aina vuoteen 1926 saakka oli yritteliäs siirtolainen saanut niin paljon varoja säästöön ja alan kokemusta, että perusti samana vuonna oman toiminimen, West Duluth Ice and Fuel Company. Tätä liikettään hän hoiti suurella tarmolla ja taitavuudella kehittäen siitä alan suurimman Länsi-Duluthissa. Liiketoiminnallaan Pekkala vaurastui ja saattoi täten kouluttaa lapsensa ja ostaa oman talon. Kuolema lopetti inhimillisesti katsoen liian varhain tarmokkaan ja työteliään miehen elämän.

Mrs. Hilja Pekkalan isä Viktor Harju oli syntyisin Karijoelta, josta hän oli muuttanut Karvialle mentyään naimisiin Isojoelta kotoisin olleen vaimonsa kanssa. Viktor Harju tuli aluksi yksinään Kanadaan v. 1903 ja muutti sieltä v. 1906 Duluthiin, Minn., josta lähetti matkaliput vaimolleen ja kolmelle lapselleen samana vuonna.

Pekkalan aviopuolisoitten avioliitosta on syntynyt seitsemän lasta.

Teve (Toivo) Ray Pekkala

Synt. 24. 7. 1914 Duluthissa, Minn. Vanhemmat liikemies John Pekkala ja Hilja Maria Harju.

Teve Pekkala on niitä toisen sukupolven suomalaisia Amerikassa, jotka nuoresta iästään huolimatta ovat panneet elämässään »hyrrät pyörimään». Käytyään Denfield High School-nimisen oppikoulun Duluthissa hän meni isänsä liikkeeseen palvelukseen v. 1933. Työskenneltyään yhdessä isänsä kanssa kaikkiaan seitsemän vuotta eli kesäkuuhun 1940 nuori Teve perusti oman ravintolaliikkeen, Teve's West Duluth Bar and Grill, jonka sanotaan olevan hienoimman baarin koko Duluthissa. Kun astuu tähän kuuluisaan ravintolaan, niin suorastaan hämmästyy sen loistoa ja taiteellista makua, jolla se on rakennettu. Ruoka ja tarjoilu ovat ensiluokkaiset. Pitkänä ja ryhdikkäänä käyskentelee isäntä itse

ravintolassaan ja hänen tarkat silmänsä valvovat pienintäkin yksityiskohtaa. Hän omaa lisäksi taidon hymyillä ja jutella ystävällisesti asiakkaittensa kanssa, joihin lukeutuu Duluthin parhaita piirejä. Jokainen tuntee hänet nimellä Teve, mutta suomalaisille tuttavilleen nimittää hän itseään »Pekkalan pojaksi» ja Teve puhuukin Amerikassa syntyneeksi suomalaiseksi varsin hyvää suomenkieltä.

Mutta Teve Pekkalan tarmo ei ole rajoittunut yksinomaan ensiluokkaisen ravintolan pitoon, vaan hänellä on lisäksi vuokra-autoliike West Duluth Vet's Cub Company, ja hän on myös osakas eräässä kulta- ja hopeasepänliikkeessä sekä automaattikoneiden valmistamossa.

Teve Pekkala kuuluu lukuisiin amerikkalaisiin klubeihin ja seuroihin, kuten Länsi-Duluthin Liikemiesten Klubiin, Northern Sport Men's Clubiin ja Moosein ja Elksien seuroihin, Amerikan Legionaan jne. Hän on ollut innokas urheilumies ja on Duluthin jääkiekkoseuran parhaimpia kannattajia.

Helmikuun 22 p:nä 1944 Pekkala meni naimisiin Sylvia Leen kanssa, joka myös on käynyt Denfield High Schoolin. Avioliitosta on toukok. 9 p:nä 1947 syntynyt poika, joka on saanut isoisän nimen John.

Edward Walter Peterson

Synt. 17. 3. 1905 Evelethin kaupungissa Minnesotan valtiossa. Vanhemmat Peter Peterson (Huhta) ja Vilhelmina Heikkilä.

Edward W. Peterson syntyi liikemies Peter Petersonin varakkaassa ja lapsirikkaassa kodissa. Hänen molemmat vanhempansa olivat kotoisin Ylitornion pitäjästä. Peter Huhta eli Peterson, jota nimeä hän Amerikassa alkoi käyttää, oli ensin metsä- ja kaivostöissä Kuparisaarella, mutta muutti sitten Superioriin Wisconsinin valtiossa, jossa toimi poliisina ja urakoitsijana. Superiorissa ollessaan Peterson meni myös naimisiin. Sitten Peterson siirtyi Virginian kaupunkiin, Minn. ja perusti siellä kauppaliikkeen ja muutti pian läheiseen Evelethin kaupunkiin, jossa myös perusti kauppaliikkeen, joka vähitellen laajeni, niin että se käsitti sekatavara-, vaate- ja lihaosastot. Se oli aikoinaan suurin kauppaliike

Minnesotan rauta-alueella. Kauppatehtäviensä ohella Peterson, joka oli ahkera ja väsymätön mies, osti, myi ja rakennutti kiinteistöjä. Hän vaurastui vuosien mittaan ja oli lopuksi rikkain suomalainen mies Minnesotan valtiossa. Peter Peterson kuului First National Bank ja Peoples National Bank nimisten pankkien johtokuntiin ja omisti viimeksimainitun pankin liiketalon.

Peter Peterson oli naimisissa Vilhelmina Heikkilän kanssa, joka pääasiassa omistautui kodin ja suuren perheen hoitoon. Mutta hän otti myös osaa suomalaisten kirkollisiin ja kansallisiin harrastuksiin ja kirjoitteli eri kysymyksistä sanomalehtiin. Mr. ja Mrs. Peterson olivat Evelthin suomalaisen ev.luterilaisen seurakunnan ja kirkon perustajajäseniä.

Mr. ja Mrs. Petersonin avioliitosta syntyivät pojat John, Herald, Bernhard, Atry, Edward Walter, Richard, George ja Harry sekä tytär Beatrice. Kaikilla lapsilla on yksi tai useampia akateemisia oppiarvoja. Poika Atry otti osaa ensimmäiseen maailmansotaan ja kuoli harjoitusleirillä kuumetautiin. Pojat Edward, Harry ja Richard osallistuivat toiseen maailmansotaan, Richard USA:n armeijan lääkärinä Ranskassa. Lapsista on Herald pankkimiehenä New Yorkissa, Bernhard kauppiaana Evelethissä, Edward lakimiehenä Duluthissa, Minn., Richard lääkärinä New Yorkissa, George St.Louisin kauntin Minnesotassa koulujen johtajana ja Harry hoitaa perheen yhteistä farmia lähellä Evelethiä. Tytär Beatrice on naimisissa Mr. Hirschin kanssa.

Edward Walter Peterson suoritti ensin oppikoulun kurssin kotikaupungissaan ja opiskeli sitten Michiganin valtion yliopistossa saaden sieltä Bachelor of Arts-oppiarvon v. 1925. Hän jatkoi opintojaan Minnesotan valtion yliopistossa Minneapoliksessa ja suoritti lakimiehen tutkinnon v. 1930. Tämän jälkeen Peterson palasi Evelethiin ja rupesi asianajajaksi toimien siinä tehtävässä aina vuoteen 1940. Samoihin aikoihin hän oli myös sekä kauntin että Evelethin koululautakunnan lakimiehenä. Tammikuussa 1941 Peterson joutui USA:n armeijan palvelukseen ja oli eri tehtävissä aina joulukuuhun 1944. Tämän jälkeen hän toimi USA:n hallituksen lakimiehenä Duluthissa ja Pohjois-Dakotan valtiossa kaikkiaan kahdeksan kuukautta ja sitten kuusi kuukautta O. J. Larsonin asianajotoimistossa Duluthissa siirtyen tästä toimesta vuokralautakunnan lakimieheksi. Peterson perusti sitten v. 1948 oman

Edvard W. Peterson

Roy E. Piippo

lakiasiaintoimiston Duluthiin ja on sen jälkeen toiminut asianajajana mainitussa kaupungissa.

Vuonna 1948 Edward W. Peterson solmi avioliiton opettajatar Audrey L. Buckleyn kanssa. Tästä avioliitosta ovat syntyneet poika Peter James ja tytär Nora Lee.

Edward W. ja Audrey Petersonilla on kaunis asuintalo Duluthissa. Heidän kotinsa on viehättävä ja vieraanvarainen, ja he ovat molemmat välittömiä ihmisiä, jotka aivankuin säteilevät iloa ja hyvyyttä ympärilleen. Mr. Peterson puhuu hyvää suomea ja seuraa Suomen oloja mitä suurimmalla mielenkiinnolla. Häntä pidetään taitavana asianajajana ja lahjakkaana lakimiehenä.

Matti Piippo

Synt. 23. 9. 1892 Kaavin pitäjässä. Vanhemmat maanvilj. Juho Piippo ja Anna Kaisa Räsänen.

Matti Aleksander Piipon suku on lähtöisin Piippolan pitäjästä, josta kolme veljestä parisataa vuotta sitten muutti Kaaville.

Piippo kävi Kaavilla kansakoulun ja oli kotitalon töissä, kunnes Amerikan kuume valtasi miehen, ja v. 1912 hän lähti lännen suureen kultalaan, kuten tuhannet Suomen nuoret siihen aikaan. Oltuaan ensin sekatöissä Massachusettsin valtiossa ja sitten Negau-

neessa, Mich., Piippo v. 1913 muutti Virginian kaupunkiin Minnesotaan. Mentyään naimisiin v. 1917 P. siirtyi vaimonsa kotitilalle suomalaisten uudisasukkaitten perustamaan Toivolan kylään Minnesotassa. Oltuaan farmarina pari vuotta Piippo muutti Duluthiin, jossa harjoitti ravintolaliikettä, piti biljardisalonkia eli pallohaalia» ja parturinliikettä, mikä viimeksi mainittu liike hänellä edelleenkin on.

Nuorena Piippo otti Kaavilla osaa raittius- ja nuorisoseuran toimintaan ja samoin aikoinaan Virginiassa.

Pantakoon tähän myös Mrs. Lempi Piipon kertomus osoitukseksi siitä, minkälaisiin oloihin Suomesta usein tultiin. Lempi Piipon isä Elias Jouppila, kotoisin Kuortaneelta, oli lähtenyt v. 1901 Amerikkaan Ähtärin Majaniemestä, jossa perhe siihen aikaan asui. Hän hankki itselleen »home steadin» Toivolan kylässä synkässä korvessa, jonne perhe matkusti v. 1909. Rautatieasemalta oli matkaa Toivolaan n. 16 kilometriä. Oli pimeä ja satoi, kun asemalta lähdettiin kulkemaan läpi metsien Toivolaan. Korpitiellä painuivat pitkospuut usein syvälle veteen. Lempin äiti oli vakuuttanut, ettei hän olisi ikinä lähtenyt, jos olisi tiennyt, minkälaiseen korpeen joutuu, ja tytär tokaissut tuskastuneena: »Palaan heti takaisin, kun saan niin paljon rahaa, että pääsen». Perillä oli pieni hirsinen kämppä synkän metsän keskellä. Raivattua peltoa oli hieman ympärillä. Karjaa ei ollut lainkaan. Mutta Elias Jouppila oli sitkeä työmies ja raivasi kaikkiaan 60 eekkeriä peltoa ja hankki monipäisen karjan.

Matti ja Lempi Piipon avioliitosta ovat syntyneet lapset Lillian Lempi ja Roy Edward.

Roy Edward Piippo on yksi niistä moniin satoihin jollei tuhansiinkin nousevista suomalaisten siirtolaisten pojista, jotka ovat uhranneet henkensä vanhempiensa uudelle kotimaalle. Hän kävi oppikoulun Duluthissa, joutui pian sen jälkeen armeijaan, ja kun siellä havaittiin hänellä olevan erinomaiset matemaattiset lahjat, sai hän oikeuden opiskella insinööriksi kuuden kuukauden ajan. Sen jälkeen Roy joutui laskuvarjojoukoissa Tyynenmeren sotanäyttämölle ja otti joukko-osastonsa mukana osaa useihin kiivaisiin taisteluihin mm. Filippiineillä lähellä Manillaa. Hän oli myös valtaamassa Corrigetor-saarta, joka oli erinomaisen lujasti varustettu. Hieman myöhemmin Roy joutui mukaan hyökkäyk-

seen Necros-saarta vastaan, jossa japanilaisilla oli erittäin vahvat pesäkkeet ja ankara tulivoima. Royn kerrotaan hyökänneen ensimmäisenä »japsien» konekivääripesäkkeitä vastaan ja saaneen siinä kuolettavan luodin 28. 4. 45. Hänet on haudattu sotilashautausmaahan Minneapoliksessa, Minn. Pitkä ja komea, aina ystävällinen Roy Piippo oli lahjakas nuorukainen, josta odotettiin paljon.

Matti Leander Pykäri

Synt. 16. 9. 1883 Lappajärven pitäjän Itäkylässä. Vanhemmat Juho Pykäri ja Maria Sulkakoski.

Kukapa Pohjois-Minnesotan suomalainen ei tuntisi Matti Pykäriä, farmaria, »metsärunnaria» ja suomalaisten kansallisten harrastusten pitkäaikaista toimimiestä? »Jos miestä missä tarvitaan» suomalaisissa tehtävissä, niin siellä Matti on varmasti aina mukana. Hän ei pidä ääntä itsestään, vaan hiljaisena, hyväntahtoisena ja hymyilevänä hän on aina kyntänyt ja edelleen kyntää omaa sarkaansa suomalaisten siirtolaisten kansallisen työn vainioilla. Parhainta on, että hänen työnsä on täysin itsekkyydestä ja omanvoitonpyynnistä vapaata.

Lapsuutensa Matti vietti osittain Alajärvellä ja osittain Kokkolassa, jossa isällä, joka oli seppä, oli pajansa. Kokkolassa sai Matti kahdeksan viikkoa kestäneen kansakouluopetuksen, mikä jäi rippikoulun ohella hänen ainoaksi koulunkäynnikseen. Jo 12-vuotiaana hän joutui tekemään paperipuita ja sai 20 penniä päivältä, mikä ei riittänyt edes ruokaan. 15 vuoden vanhana hän sai samasta työstä kahden markan päiväpalkkoja. Keväällä 1901 Matti oli uitossa Ähtävänjoella Vimpelistä Pietarsaareen saakka saaden pari markkaa päivältä. Näistä pienistä ansioista jäi hieman säästöön.

Lappajärvellä oli siihen aikaan ankara Amerikan kuume, sillä ansiot olivat pienet ja Amerikan suurista palkoista puhuttiin paljon. Lisäksi Bobrikoffin sortoajan synkkä pilvi varjosti maata, ja nuoret miehet muuttivat monista kylistä miltei kaikki merten taakse. Elokuussa 1902 Matti Pykärikin lähti Hangon kautta Hul-

liin, sieltä New Yorkiin ja sitten sisarensa miehen luo Ashlandiin Wisconsinin valtioon. Perille päästyään hän ryhtyi metsätöihin ja sai palkakseen 35 dollaria kuukaudessa ja vapaan ylläpidon, joten hän saattoi hyvinkin laskea päiväpalkakseen 7 Suomen markkaa. Puvun hinta oli 15 dollaria ja kenkien 2 dollaria, joten säästöä jäi. Toukokuussa v. 1904 Matti matkasi Duluthiin, Minn., ja pääsi siellä korjaustöihin ratapihalle saaden $ 1.75 päivältä. Mutta pian hän muutti katurakennustöihin ja sai palkkaa kokonaista $ 3.00 päivältä. Täysihoito maksoi 17 dollaria kuukaudessa. Matti huomasi, että taaloja alkoi kertyä melko runsaasti taskuun.

Sitten Pykäri ryhtyi liiketoimiin ja osti v. 1910 Kaleva-nimisen virvoitusjuomatehtaan Duluthissa, jota liikettä hän harjoitti aina vuoteen 1920. Mutta jo v. 1916 Pykäri oli myös ostanut 40 eekkeriä maata 16 mailia Duluthista itään, alkoi sitä raivata ja raivauttaa ja rakensi paikalle talon, jossa hän vieläkin asuu. V. 1927 P. osti taloonsa lisää 160 eekkeriä metsämaata, ja hänellä on nyt peltoa kaikkiaan 80 eekkeriä. Hänen korkein karjalukunsa on ollut 22 lypsävää. Vuodesta 1924 lähtien Pykäri on toiminut »metsärunnarina». Laajimmat olivat hänen metsänhakkuunsa v. 1929, jolloin hänellä oli työssä 40 miestä ja parikymmentä hevosta.

Matti Pykäri on Duluthissa kuulunut raittiusseura Toivon Tähteen, joka piti kokouksiaan suomalaisen kirkon alasalissa Minnesotanniemellä. Seuran puheenjohtajana hän oli neljä vuotta. Kun Duluthiin perustettiin v. 1907 Kalevan Ritarien Vuoksen Maja, oli Pykäri sitä perustamassa ja on sen jälkeen toiminut miltei kaikissa Majan viroissa. Ennen muuta Pykärin »nykäisystä» innostui A. W. Havela, Pykärin vanha ystävä, puuhaamaan uutta suomalaista lehteä Päivälehden tilalle, ja niin syntyi Keskilännen Sanomat, jonka johtokuntaan Pykäri on kuulunut kaiken aikaa.

Maaliskuun 12. p:nä 1910 vihittiin Pykäri avioliittoon neiti Hilma Kesäsen kanssa, joka on kotoisin Suonenjoen pitäjän Vehviälän kylästä ja joka vuonna 1905 oli saapunut Amerikkaan. Mrs. Pykäri on hoitanut talon suuren karjan apunaan tavallisesti vain yksi mies ja lisäksi valmistanut ruoan suurelle joukolle miehensä metsätyömiehiä. Pykärien koti on ollut vieraanvarainen, aina avoin ja mieluinen »visiittipaikka». Pykärit ovat innokkaasti toimineet Suomen avustamiseksi talvisodan aikana ja viime sodan jälkeen.

Matti Pykäri

Matti Rahko

Pykäri lähetti mm. kotipitäjänsä Lappajärven kirkolle joulukynttilät kolmena vuonna, kun niitä ei Suomesta saatu. Vuoden 1952 olympialaiskesänä vierailivat Pykärit vanhassa kotimaassaan ja palasivat kertomansa mukaan Amerikkaan mitä parhaimmin matkamuistoin. Mainittakoon vielä, että Pykäri toi A. W. Havelan, Peter Savolaisen, toimittaja Onni Syrjäniemen ja omana lahjanaan Suomen Olympiakomitealle komean hopeisen kahvikaluston annettavaksi »parhaalle suomalaiselle olympiaurheilijalle». Se tilaisuus, missä Pykäri ojensi lahjan täysilukuisena kokoontuneelle komitealle, oli varmaankin Pykärin elämän juhlallisimpia hetkiä. Matin koruton, miehekäs esiintyminen teki varsin edullisen vaikutuksen, mutta Matti päätteli jälkeenpäin, ettei hän olisi lähtenyt koko tilaisuuteen, jos olisi tiennyt siellä niin juhlallista olevan.

Matti Rahko

Synt. 13. 5. 1883 Ilmajoen pitäjän Rahkolan kylässä. Vanhemmat Matti Rahko ja Maria Hoiska.

Matin isä oli Rahkon talon poikia, mutta kun vanhin veli sai talon, joutui hän lähtemään kotoaan ja asui Sosiman torpassa Rahkolan kylän takamailla. Isä kuoli kuitenkin tapaturmaisesti kivenlouhinnassa Matin ollessa pieni poika. Äidin täytyi nyt jättää torppa ja asettua asumaan pieneen mäkitupaan samassa kylässä. Yhdeksän vuoden vanhana Matti joutui paimenpojaksi, pääsi sitten rengiksi, kävi rippikoulun 1898 ja meni vuoden päästä jälleen rengiksi toiseen taloon, Yli-Seppälään ja sai palkkaa 80 markkaa vuodessa sekä »parseelit». Matti ehti olla vielä metsätöissä Peräseinäjoella, mutta kun hänen veljensä Jaakko lähetti keväällä 1901 Amerikasta »tiketin», tuli Matille nyt lähtö merten taa.

Matti Rahko saapui Copper Cliffiin lähelle Sudburyn kaupunkia Kanadassa ja pääsi pian kuparisulattamoon töihin. Siellä oli tavaton kuumuus, jota monet eivät kestäneet, vaan jättivät työmaansa. Nuori Matti kesti kuitenkin. Mutta työstä palatessaan hän oli joskus niin väsynyt, ettei jaksanut kävellä asuntoonsa lepäämättä välillä tien vieressä. Palkka oli $ 1.40 kymmenen tunnin työpäivältä. Joka toinen viikko piti olla työvaihdon vuoksi töissä yhtämittaisesti 24 tuntia. Sulatusuunit hehkuivat kuin helvetin kidat, ja Matti mietiskeli, kuinka mukavaa sentään olisi ollut ajella hevosella Ilmajoen lakeuksilla ja metsäteillä.

Kun Matti oli pitkä ja ilmeisesti komea poika, hän pääsi paikkakunnan suomalaisen papin tyttären kanssa tuttavuuteen. He tapasivat useasti toisiaan, ja rakkauden liekki leimusi niinkuin se kahden nuoren rakastavaisen sydämissä vain voi leimuta. Mutta parin vuoden päästä loppuivat työt, ja monen muun suomalaisen kanssa Matti lähti Spartan pieneen kaivoskaupunkiin Minnesotaan. Tyttö oli kovasti suruissaan, ja Matin täytyi luvata kirjoittaa tuhkatiheään. Mutta kuinkapa Matti olisi kirjoittanut, kun ei ollut koskaan kynää kädessään pitänyt? (Tätä hän ei kuitenkaan ollut kehdannut tunnustaa mielitietylleen.) Tyttö kirjoitti kiihkeitä kirjeitä, mutta Matin oli jätettävä kirjoittamatta »olosuhteiden pakosta». Tankaten Matti kuitekin sai selvän tytön kirjeistä. Mutta siihen Matin taito ja tieto loppuivatkin ja samalla koko kaunis lemmentarina.

Spartassa puhuttiin, että Uuden Meksikon valtion kivihiilikaivoksissa maksettiin hyviä palkkoja. Kuusi Spartan suomalaista päätti lähteä sinne, Matti mukana. Joukossa oli vain yksi englanninkielen taitoinen, mutta kun hän hävisi johonkin »saluunaan» Duluthissa, niin oli sitten puhuttava miltei vain käsillä koko mat-

ka ja samoin perillä. Töihin päästiin. Kaivoskäytävät olivat niin matalat, että niissä ei voinut lainkaan seistä, vaan työ täytyi suorittaa kumarassa tai puolittain makuuasennossa. Matti kyllästyi ja päätti karata työmaaltaan, koska ei muutenkaan päässyt lähtemään, kun oli kaivosyhtiölle velkaa sähköporastaan. Matti saatiin kuitenkin kiinni, vietiin poliisiputkaan, ja poliisit hakkasivat häntä mm. päähän, niin että siihen tuli suurenpuoleinen reikä. Mutta Matti karkasi pian uudelleen työpaikastaan, käveli koko yön ja yhtä mittaa seuraavan päivän päästen vihdoin Coloradon valtion puolelle, jonne eivät kaivosyhtiön voimat ulottuneet. Jalat olivat tällöin niin turvoksissa, että kengät täytyi vetää puukolla auki. Denveristä Matti otti sitten ilmaisen kyydin tavarajunassa Duluthiin. Perille päästyään nuori mies oli niin nälissään, että vaikka hän olisi kuinka syönyt, niin aina oli nälkä.

Kovan työnsä ohella Matti oli itsekseen opiskellut ja eräänä päivänä hän huomasi jopa osaavansa kirjoittaa. Voimme kuvitella, kuinka suuri oli hänen ilonsa, kun hän vihdoinkin ankaran »kraapustelun» jälkeen sai aikaan kirjeen äidilleen Ilmajoelle. Siellä oli kovasti ihmetelty, kuinka Matti oli Amerikassa niin »sivistynyt», että oli oppinut kirjoittamaankin. Matti kävi lisäksi englanninkielistä iltakoulua ja oppi kirjoittamaan tätäkin kieltä niin, että olisi mielestään voinut nyt hoitaa kirjeenvaihtoa »maan kielelläkin» ja vaikkapa kahdenkin papintyttären kanssa. Nyt Rahko meni Valparaison yliopistoon, jonka vaatimukset eivät tosin olleet suuret, ja opiskeli siellä kaupallisella linjalla vuosina 1909—11 suorittaen loppututkinnon. Lisäksi hän opiskeli samoja aineita Suomalaisessa Työväenopistossa Duluthissa lukuvuonna 1912—13. Tämän jälkeen Rahko ryhtyi liikemieheksi, ensin ruokatavarakauppiaaksi Mesabaan, Minn., ja sitten huonekalu- ja rautakauppiaaksi Auroraan, Minn. V. 1927 hän perusti Duluthiin, Minn., oman vakuutustoimiston, jota hän edelleenkin johtaa.

Matti Rahkon puoliso on Naimi Airola Forssasta. Hän on etupäässä kodin ihminen ja toimii Rahkojen kauniin ja vieraanvaraisen kodin emäntänä. Avioliitosta ovat syntyneet pojat William ja Wilbert, jotka molemmat ovat suorittaneet yliopistossa tutkinnon ja ottaneet osaa toiseen maailmansotaan, jossa William ylennettiin kapteeniksi ja Wilbert luutnantiksi.

Eero Henrik Räsänen

Synt. 18. 1. 1887 Kuopion pitäjän Vehmersalmen kylässä. Vanhemmat David Räsänen ja Alina Tirkkonen.

Eero Räsänen kävi kansakoulun Vehmersalmella, minkä jälkeen hän joutui kellosepän oppiin Kalle Soinisen liikkeeseen Kuopioon. Oppiaika kesti neljä vuotta. Tämänkin jälkeen hän oli edelleen Soinisen töissä, kunnes v. 1913 perusti oman kellosepänliikkeen Kuopioon. Liike sijaitsi Puijonkatu 26:ssa Kuopion kauppatorin varrella. V. 1922 Räsänen kuitenkin myi liikkeensä, lähti Amerikkaan ja saapui Evelethin kaupunkiin Minnesotassa, jossa asuivat hänen sisarensa ja lankonsa. Jouluk. 1. p:nä 1922 hän sai paikan tunnetusta Savolainen & Co:n kulta- ja kellosepänliikkeestä läheisessä Virginian kaupungissa. Tässä liikkeessä hän oli kuitenkin ainoastaan kuusi viikkoa ja siirtyi sitten saman toiminimen toiseen liikkeeseen Elyyn, Minn., josta taas huhtik. 1. p:nä 1923 muutti toiminimen kolmanteen liikkeeseen Duluthiin. Tässä liikkeessä hän on siitä alkaen yhtämittaisesti palvellut toiminimen ensimmäisenä kelloseppämestarina ja häntä pidetään kuuleman mukaan alansa ykkösenä koko Duluthin kaupungissa.

Kuopiossa ollessaan Räsänen kuului Voimistelu- ja Urheiluseura Osmoon toimien seuran sihteerinä ja rahastonhoitajana. Hän oli myös Kuopion Liikemiesten Kauppaklubin perustavia jäseniä. Duluthissa R. on kuulunut Kalevan Ritarien Vuoksen Majaan ja ev.-luterilaiseen Messiah-seurakuntaan. Kalevan Ritareissa hän on hoitanut useita virkatehtäviä. Räsänen omisti Duluthissa vuosina 1932—48 talon 721 East Second Street.

Elokuun 4. p:nä 1928 Eero Räsänen meni avioliittoon neiti Martha Rutasen kanssa, joka on kotoisin Laukaan pitäjän Leppäveden kylästä. Vaimon vanhemmat olivat August Rutanen ja Henrika Kuukkanen. Mrs. Räsänen on tarkka, taitava emäntä ja erinomainen kokki.

Räsäsen aviopuolisot ovat toimineet innokkaasti Suomen avustamiseksi sotien jälkeen. He ovat tehneet lahjoituksia ja lähettäneet Suomeen mm. kahvia noin 600 paunaa. Postirahoihinkin on mennyt lähes 300 dollaria. Tämä kaikki kuvastaa Räsästen suurta kiintymystä vanhaan kotimaahan.

Eero ja Martha Räsäselle on vanha kotimaa ollutkin aina kallis, ja kauniisti he siitä puhuvat. Eero Räsäsen kanssa on näitten rivien kirjoittaja monet illat istunut muistellen ja kaivaten Suomea. Kuinka raskaasti meitä ikävä vanhaan kotimaahan usein painoikaan! Räsäset aikoivat kokonaan muuttaa Suomeen v. 1941, mutta sodan puhkeaminen teki tyhjiksi kaikki suunnitelmat.

Eero Räsänen on vilpitön, rehti mies, luotettava ystävyydessään, leikkisä ja hyväntahtoinen ja sen vuoksi hänestä kaikkialla suuresti pidetään. Kesällä 1949 Räsäset vierailivat Suomessa käyden sukulaisten ja vanhojen tuttaviensa luona ja veivät mukanaan kauniit muistot vanhasta kotimaastaan.

Carl Henrik Salminen

Synt. 4. 6. 1876 Hattulan pitäjässä, kuollut Helsingissä 3. 2. 1948. Vanhemmat Heikki Grönvall ja Ida Rystinki.

Pikku Kalle joutui seitsemän vuoden vanhana äidinisänsä, maanviljelijä Heikki Rystingin kasvatiksi Kalvolan pitäjään. Siellä hän kävi kansakoulun ja sai nimen Salminen. Lapsuus oli ollut puutteenalaista, ja se varmaankin jätti Salmisen mieleen eliniän kestäneen myötätunnon yhteiskunnan vähäosaisia kohtaan. Kansakoulun käytyään Kalle joutui kauppa-apulaiseksi Hämeenlinnaan sekä sitten Kouvolaan, Mikkeliin, Virtasalmelle ja Kotkaan. Viimeksi ennen Amerikkaan lähtöään Salminen oli David Pulkkisen tukkuliikkeen toimistopäällikkönä Mikkelissä.

Amerikkaan Salminen lähti v. 1899, kun Suomen valtiolliset olot alkoivat kiristyä. Hän työskenteli aluksi kaivos-, metsä- ja rautatietöissä Michiganissa, Ohiossa, Wyomingissa ja Montanassa, mutta sitten S. tuli Red Lodgessa Montanan valtiossa erään liikeyhtymän johtoon ja sen jälkeen itsenäiseksi liikkeenharjoittajaksi. Kun Salminen oli vielä toiminut jonkin aikaa Astoriassa Oregonin valtiossa »Suomalaisen Yhtiöliikkeen» johtajana, sai hän vuoden 1916 lopulla kutsun Duluthiin Minnesotaan Finnish Daily Publishing Co.-nimisen sanomalehden kustannusliikkeen johtajaksi. Yhtiö oli perustettu v. 1898 Calumetissa Michiganissa ja siirretty myöhemmin Duluthiin, jossa se kustansi Päivälehteä, Siirtolaista ja Raittiuslehteä sekä Siirtokansan Kalenteria. V. 1921 nimitettiin Carl H. Salminen Suomen kunniavarakonsuliksi Duluthiin. Tässä tehtävässä hän oli siihen saakka eli vuoteen 1926, kunnes Suomen hallitus nimitti lähetetyn konsulin Duluthiin. Yllämainitun kustannusliikkeen Salminen osti, mutta hän myi sen 1930-luvun lopulla. Hän toimi kuitenkin edelleen saman yhtiön palveluksessa ja palasi Suomeen kesällä 1947 murtunein voimin. Seuraavana talvena hänen työstä ja harrastuksista rikas elämänsä päättyikin kotimaassa, jonne hän usein voimakkaasti oli kaivannut.

Carl H. Salminen

Suomen Silta-lehti kirjoitti vuoden 1948 ensimmäisessä numerossaan Carl H. Salmisesta mm. seuraavaa:

»Hän oli pääasiassa liikemies ja kustantaja, missä kummassakin toiminnassa käytännöllisten tavoitteiden ohella olivat vaikuttavina tekijöinä ihanteelliset pyrkimykset. Hän mielellään välitti Suomen tavaroita, etenkin kirjallisuutta, samoin mielellään möi pilettejä Suomeen matkustaville ja osallistui joukkomatkojen järjestelyynkin. Hän edustamassaan julkisessa sanassa muisti kernaasti köyhien ja vähäväkisten asioita, rauhanpyrkimyksiä, raittiutta ja sensemmoista, pysytellen poliittisesti vapaamielisenä ja sovinnollisena.»

Lehti mainitsee vielä, että Salminen keräili Amerikan suomalaista kirjallisuutta ja lähetti sitä Helsingin ja Turun yliopistoille. Hän keräili myös Amerikan suomalaisten historiaa koskevia tietoja. Niinpä hän oli ottanut talteen erinäisiä varsin arvokkaitakin asiakirjoja.

Samassa lehdessä rouva Tyyne Vuorenjuuri lausuu Salmisesta mm. seuraavasti:

»Jo vähäinenkin kosketus häneen toi ilmi sen rajattoman auttamishalun, joka oli leimaa antava koko hänen toiminnalleen. Kuinka syvä hänen käsityksensä oli velvollisuudesta auttaa lähimmäistään, kuvastuu hänen sanonnastaan: »Tulee antaa niin paljon, että se tekee kipeätä.»

Carl H. Salminen toimi aikoinaan vuosikymmenet Kalevan Ritarien tehtävissä hyvin huomattavassa asemassa. Hän teki kaiken voitavansa Suomen avustamiseksi talvisodan aikana ja viime sodan jälkeen valmistaen ja lähettäen lahjapaketteja kotimaahansa suomatta itselleen useinkaan muuta kuin jonkin tunnin levon yössä. Hän oli ahkera kirjallisuuden lukija ja keräsi itselleen huomattavan suuren kirjaston, jossa oli suuri joukko Suomen valiokirjallisuutta. Hän mainitsi lukunälkänsä syyksi sen, että oli saanut lapsuudessa ja nuoruudessa liian vähän tilaisuutta opiskeluun, minkä vuoksi lukuhalua täytyi myöhemmin tyydyttää ainaisella lukemisella.

Salmisen ensimmäisen vaimon nimi oli Anna. Avioliitosta syntyivät lapset Carl Ewald (kuollut), Lela ja Dale, joista viimeksimainittu on kirjapainoalalla. V. 1924 Salminen solmi avioliiton taiteilija Hilkka Finnen kanssa. Salmisten kaunis koti Duluthissa kirjastoineen ja taideteoksineen oli kulttuurikoti, johon erittäinkin sivistynyt ja hyvällä taiteellisella maulla varustettu Hilkka rouva oli painanut oman viehättävän leimansa.

Walter Salmio

Synt. 3. 1. 1894 Laitilan pitäjän Haukan kylässä. Vanhemmat Lukas Sundgren ja Gustava Tunder.

Walter Salmio on syntynyt vanhasta laitilalaisesta suvusta perheen nuorimpana vesana. Hän kävi kotipitäjässään Koveron kylän kansakoulun suorittaen sen nelivuotisen kurssin kahdessa vuodessa ja saaden parhaan todistuksen, mitä koulusta siihen mennessä oli annettu. Koulunkäynnin jälkeen Walter joutui maalarinoppiin maalarimestari Oskar Lundgrenille Uudenkirkon pitäjään, jossa hän oli töissä nelisen vuotta. Myöhemmin hän oli alansa työssä Rauman kaupungissa ja sitten kotosalla, kunnes maaliskuussa v. 1913 lähti Amerikkaan.

Amerikassa Salmio tuli aluksi pieneen Nestorian kylään Michiganin valtiossa erään kotipitäjänsä pojan luo. Hän oli siellä satunnaisissa töissä kesän 1913 ja meni sitten Duluthiin, Minn. syksyllä marraskuun alkupäivinä. Täällä ei ollut alan töitä saatavissa, ja nuoren siirtolaisen täytyi lähteä metsätöihin Duluthin pohjoispuolella oleviin korpiin. Siellä oli palkka 35 dollaria kuussa ja vapaa muona. Uuden vuoden aikaan 1914 Salmio lähti metsäkämpältä käymään Duluthissa miltei koko palkkansa taskussa. Kun hän oli kävellyt 21 mailia, oli hän perin väsynyt ja nukkui senvuoksi raskaasti. Kun Salmio heräsi aamulla, oli kaikki rahat viety. Näin ollen oli pakko lähteä heti uudelleen samalle metsäkämpälle töihin ja hän viipyikin siellä kevääseen saakka. Silloin S. pääsi maalaustöihin Duluthiin ja sai nyt ammattimiehenä palkkaa 60 senttiä tunnilta, mikä 10 tunnin työpäivältä teki 6 dollaria, joten hän huomasi ansaitsevansa hyvin. Salmio oli sitten samalla työnantajalla töissä kokonaista 15 vuotta, kunnes hän v. 1929 perusti maalarimestari Axel Dahlbergin kanssa samaan kaupunkiin oman maalausliikkeen, toiminimen Salmio & Dahlberg. He harjoittivat sitten yhdessä maalausliikettä, josta vähitellen paisui kaupungin suurin, aina vuoteen 1948, jolloin Salmio osti Dahlbergin osuuden liikkeestä ja jatkaa sitä toiminimenä Salmio Paint Company.

Salmio on toimekkaana ja edustavana miehenä joutunut monin tavoin osallistumaan Amerikassa alansa ammatillisiin harrastuksiin. Hän on ollut Duluthin maalausliikkeitten harjoittajain yhdistyksen puheenjohtaja (presidentti) kahteen eri otteeseen ja lisäksi hän on ollut koko Minnesotan valtion käsittävän maalarien yhdistyksen presidentti, mikä todistaa sitä suurta arvonantoa, jota hän nauttii alansa ammattimiespiireissä.

Mutta Salmio on myös ottanut osaa urheiluelämään ja aatteellisiin harrastuksiin. Laitilassa hän oli Urheiluseura Jyskeen innokas jäsen ja harrasti erikoisesti pitkänmatkan juoksuja. Hän on kilpaillut mm. olympiavoittaja Albin Stenroosin kanssa ja saanut suuren joukon palkintoja. Tultuaan Amerikkaan hän osallistui usean vuoden aikana aktiiviurheilijana suomalaisten kilpailuihin. Salmio on tosi Suomen ystävä, ja kansalliset harrastukset ovat hänelle rakkaat. Hän on Kalevan Ritarien Vuoksen Majan jäsen ja kuuluu ev.-luterilaiseen Suomalaiseen kirkkoon Duluthissa. Hän on toiminut monien juhlien esimiehenä. Miellyttävällä,

huumorintäyteisellä esiintymisellään hän on saavuttanut kaikkien ystävyyden. Hän on myös erittäin hyvin tunnettu ja arvossa pidetty varsinaisissa amerikkalaisissa piireissä ja kuuluu toimivana jäsenenä useampaan amerikkalaiseen seuraan, kuten Vapaamuurareihin vuodesta 1932 lähtien, Elks-Seuraan, Kiwanis-Clubiin, Duluthin Athletic Clubiin, Northland Country Clubiin jne.

Heinäkuun 17. p:nä 1916 Walter Salmio vihittiin avioliittoon neiti Selma Katarina Räsäsen kanssa, joka on syntynyt Juuan pitäjässä lokak. 23. p:nä 1895 ja saapunut Duluthiin, Minn., suoraan kotimaasta syksyllä 1912. Mrs. Salmio on Duluthin suomalaisen seurakunnan kaikkein innokkaimpia toimihenkilöitä ja samoin Kalevan Naisten Aallottaren Tuvassa. Hänen pääasiallinen harrastuksensa on kuitenkin kukkien viljely. Siitä hän on saanut lukuisia palkintoja, mm. v. 1950 hän sai kukkaviljelyksistään Duluthissa korkeimman palkinnon. Kun tietää, kuinka kauniita kukkaistutukset amerikkalaisilla pihamailla saattavat olla, niin käsittää hyvin, että Mrs. Salmiolla ei ole ainoastaan lämmin harrastus kukkiinsa, vaan myös alan laaja tuntemus ja hyvä taiteellinen maku. Samaa todistaa hänen kaunis kotinsakin, johon Suomestakin tulleet vieraat ovat olleet aina mitä tervetulleimmat.

Salmiot kävivät Suomessa v. 1926, jolloin he kulkivat laajalti kautta maan. Heille jäi matkastaan mitä miellyttävimmät muistot, samoin matkasta Suomeen kesällä 1952.

Jack David Salo

Synt. 15. 8. 1902 Eriessä Pennsylvanian valtiossa. Vanhemmat Isak Julius Salo ja Hedvig Lehtimäki.

Jack David Salo on niitä Amerikassa syntyneitä suomalaisia, jotka syntymä- ja kotipaikastaan huolimatta ovat kiinteästi pysyneet suomalaisina ja suomalaisten piirissä. Suomen kieltäkin hän puhuu, kuten ainakin eteläpohjalainen, sillä olihan isä kotoisin Ylistarosta ja äiti Isostakyröstä.

Oppikouluopintojen jälkeen Jack Salo suoritti Minnesotan valtion yliopistossa insinööriosaston oppimäärän, ja hänellä on nyt lupakirja (license) maantieinsinöörin, siviili-insinöörin ja maanmittarin tehtäviin Minnesotan valtiossa, mikä todistaa Salon laajaa perehtyneisyyttä alaansa. Aluksi Salo oli Pennsylvanian valtion maantierakennusten insinööriosaston palveluksessa vuoden 1924, sitten hän palveli vuosina 1924—41 Duluthin kaupungin insinööriosastolla, kunnes joutui sotapalvelukseen, jossa hän toimi kapteenina insinööriosaston operatiivisen osaston päällikkönä Omahan valtiossa. Sotapalveluksesta vapauduttuaan Salo perusti oman insinööritoimiston Duluthiin, jota hän edelleen hoitaa.

Osoituksena siitä arvonannosta, mitä Salo on saanut ammattimiespiireissä, mainittakoon, että hän oli v. 1948 Minnesotan ammatti-insinöörien yhdistyksen 8. osaston puheenjohtaja. Insinööri Salo kuuluu Duluthin insinööriyhdistykseen, USA:n ammatti-insinöörien (professional engineers) yhdistykseen ja muihin alansa seuroihin.

Insinööri Salo on innokkaasti ottanut osaa myös muuhun yhdistystoimintaan ollen Vapaamuurarien seuran jäsen ja kuuluen Elksien seuraan, Duluth Athletic Clubiin ja Ridgeview Country Clubiin.

Nuorempana insinööri Salo oli innokas urheilumies ja vuosina 1927—37 Duluthin suomalaisen pesäpallojoukkueen johtajana, jolloin joukkue sai kaikkiaan viisi mestaruutta. Partiopoikatyössä hän on myös ollut innokkaasti mukana. Vapaa-aikansa Salo viihtyy parhaiten metsissä ja järvillä, kuten monet muutkin Minnesotan suomalaiset.

Insinööri Salo meni kesäkuun 18. p:nä 1924 avioliittoon Suomesta saapuneen neitosen Impi Eskelisen kanssa. Hän oli tullut Amerikkaan v. 1920 Antreasta. Mrs. Salo on käynyt Suomessa kansakoulun ja suorittanut Duluthissa kauppakurssin, joten hän on voinut olla miehelleen hyväksi avuksi tämän liikeasioissa.

Salon aviopuolisoille on syntynyt kuusi lasta, joista vanhin tytär Shirley on naimisissa ja vanhin poika Ronald Allan perämiehenä Amerikan suurten järvien laivoissa. Tytär Vede Colleen on myös naimisissa.

Leonard A. Sarvela

Synt. 30. 7. 1893 Duluthissa Minnesotan valtiossa. Vanhemmat Heikki Sarvela ja Elisabeth Alanen.

Käytyään oppikoulun Leonard A. Sarvela suoritti hammaslääkärintutkinnon Minnesotan valtion yliopistossa Minneapoliksessa

v. 1922. Heti tämän jälkeen tohtori Sarvela alkoi harjoittaa hammaslääkärin ammattia Duluthissa ja on siinä toimessa edelleenkin. Hän on erittäin suosittu ammatissaan.

Tri Sarvela kuuluu useihin ammattialansa yhdistyksiin ja on lisäksi Duluthin ev.-luterilaisen suomalaisen kirkon, Northland Country Clubin ja Duluth Athletic Clubin jäsen.

Toukokuun 15. p:nä 1920 Leonard A. Sarvela vihittiin avioliittoon Clara Emma Schulten kanssa. Mrs. Sarvela on osallistunut innokkaasti demokraattisen puolueen toimintaan ja ollut useat kerrat Minnesotan valtion edustajana puolueen koko maata käsittävissä kokouksissa. Vuoden 1944 hän on ollut presidentti Rooseveltin nimittämänä tullivirkamiehenä, jonka nimityksen presidentti Truman uudisti v. 1948. Tri Sarvelan avioliitosta on syntynyt neljä lasta, joista poika Leonard Allan on antautunut isänsä alalle ja on tunnettu hammaskirurgi.

Tri Sarvelan vanhemmat olivat kotoisin Jurvasta. Isä, Heikki Sarvela oli Suomi-Synodin perustajia ja tuli sanotun ev.-luterilaisen kirkkokunnan papiksi v. 1891. Hän toimi ensin pappina Waukeganissa ja De Kalbissa Illinoisin valtiossa, mutta muutti sitten Minnesotaan ja oli aikoinaan ainoa suomalainen pappi Pohjois-Minnesotan, Wisconsinin ja Pohjois- sekä Etelä-Dakotan laajalla alueella. Asutus oli harvaa, teitä ei ollut, mutta vähäisimpäänkin korvessa olevaan majaan johti pastori Sarvelan tie. Hän oli todellinen »erämaan pappi», kirkollisen elämän uranuurtaja suomalaisen siirtoväen keskuudessa. Eräs lehti kirjoitti hänestä muistokirjoituksessa mm. seuraavaa: »Ei yksikään uudisasukas asunut hänen mielestään liian kaukana, ei mikään polku ollut liian huono hänen matkatakseen, ei mikään yritys liian ankara hänen voitettavakseen.»

Tämän kirjoittajalla oli Suomen konsulina tilaisuus ojentaa pastori Sarvelalle Suomen presidentin hänelle myöntämä Suomen Valkoisen Ruusun ritarimerkki tunnustuksena arvokkaasta suomalaisten siirtolaisten keskuudessa suoritetusta elämäntyöstä. Pastori Sarvela makasi jo tällöin, Suomen itsenäisyyspäivänä 1930, kuolinvuoteellaan. Suuresti liikuttuneena hän otti vastaan tämän vanhan kotimaan kunnianosoituksen. Pian sen jälkeen, helmikuun 21. p:nä 1931 hän ummisti silmänsä viimeiseen uneen Duluthin kaupungissa.

Peter Savolainen

Synt. 8. 8. 1881 Nilsiän pitäjän kirkonkylässä. Vanhemmat Abraham Savolainen ja Hedvig Eskelinen.

Peter Savolainen sai kasteessa nimen Petter, mutta häntä kutsuttiin kotioloissa Pekaksi, kuten vieläkin tuttavien kesken. Poika kävi kansakoulun Nilsiän kirkolla. Kun hän oli taitava käsistään ja nokkela päästään, lähetettiin hänet 16-vuotiaana Helsinkiin kellosepänoppiin. Pekka saikin työpaikan Kalle Simolan kellosepänliikkeessä. Työaika oli klo 8—20, mutta välillä oli tunnin ruokailuaika. Vuoden päästä nuori savolaispoika sai paikan Helsingin silloisessa johtavassa kulta- ja kellosepänliikkeessä K. Öbergillä, jolla oli kaksi sivuliikettä kaupungissa. Pian sen jälkeen Pekka pääsi Öbergin Erottajan sivuliikkeen hoitajaksi, mikä tiesi huomattavaa korotusta nuorelle ammattimiehelle. Pekan vanhempi veli Abraham oli kuitenkin lähtenyt Amerikkaan v. 1901 Bobrikoffin aikoja pakoon ja hieman myöhemmin eli marraskuussa 1902 Pekan äiti ja veli Aleksi seurasivat hänen jälkiään. V. 1903 Pekka Savolainen lähti New Yorkiin kahden sisarensa kanssa. Tavallisella neuvokkuudellaan Pekka Savolainen sai pian paikan kaupungissa, vaikka ei osannut sanaakaan englantia. Perheen toiset jäsenet olivat kuitenkin asettuneet Minnesotan rauta-alueelle, joka oli nousevaa seutua, ja vuoden perästä Peter Savolainen matkasi sinne. Täällä hän sai työpaikan Bailien tunnetussa kulta- ja kellosepänliikkeessä Virginian kaupungissa ja oli siellä aina vuoteen 1907. Tällöin nuori mies arveli jo saaneensa kylliksi ammatti- ja liikekokemusta ja perusti oman kulta- ja kellosepänliikkeen samaan kaupunkiin.

Virginiassa oli siihen aikaan, kuten vieläkin, noin neljännes asukkaista suomalaisia, ja miltei jokainen juna toi »vanhasta maasta» lisää nuorta väkeä. Ruotsalaisia oli kaupungissa myös noin neljännes, ja kun Peter Savolainen oli Helsingissä oppinut ruotsia, oli tämän kielen taito nyt hänelle suureksi avuksi. Niinpä Savolaisen liike myi »sen kuin kerkisi» kelloja, koska jokainen siirtolainen halusi heti aluksi ostaa kellon. Paljon mentiin myös kihloihin ja naimisiin, ja sormukset kävivät hyvin kaupaksi. Kolmen vuoden kuluttua Peter Savolainen oli päässyt niin varoihinsa,

Peter Savolainen

Charles Emil Taylor

että osti Virginian pääkadun varrelta kaksikerroksisen tiilestä rakennetun liiketalon maksaen siitä 30.000 dollaria, mikä oli huikea summa siihen aikaan.

Nuori liikemies pyrki kuitenkin yhä eteenpäin, ja v. 1917 hän osti veljiensä Abraham ja Aleksi Savolaisen kanssa Duluthin kaupungissa Geist & Erd-nimisen kulta- ja kellosepänliikkeen, joka oli perustettu jo v. 1882 ja oli johtava liike kaupungissa. Seuraavana vuonna Savolainen osti pääkadun varrelta komean liiketalon, jonne hän muutti toiminimensä The Savolainen Co ja jossa liike vieläkin sijaitsee.

Peter Savolainen on tunnetusti alansa johtavia liikemiehiä Minnesotassa. Hänen vieraanvaraisessa, kauniissa kodissaan 430 Woodland Avenue ovat monet kymmenet Suomestakin saapuneet vieraat saaneet ystävällisen vastaanoton.

V. 1919 Savolainen meni naimisiin lääketieteentohtori Tyyne Savolaisen kanssa, joka on suorittanut lääkärintutkinnon Womens Medical Collegessa Philadelphiassa. Tri Savolainen seuraa Amerikassa syntyneeksi henkilöksi harvinaisella mielenkiinnolla Suomen asioita ja puhuu erinomaista suomea. Viime vuosina on hän ottanut osaa miehensä liikeasioitten hoitoon. Hyvä valikoima suomalaista kirjallisuutta koristaa Savolaisten kirjahyllyjä.

Savolaisten avioliitosta on syntynyt poika Peter ja tytär Rita.

The Savolainen Co:n liiketalo Duluthissa. Rakennuksen yläkerroksessa oli Suomen konsulinvirasto vv. 1930—1940.

Charles Emil Taylor

Synt. 28. 1. 1903 Mountain Ironin kaupungissa Minnesotassa. Vanhemmat John Takala ja Mathilda Puhakka.

Taylorin syntyessä toimi hänen Alavudelta kotoisin oleva isänsä liikemiehenä Mt. Ironissa, mutta osti v. 1904 home steadin Pelican-järven rannalta Orrissa, Minn., jonne perhe muutti seuranneena vuonna. Täällä isä raivasi ja raivautti metsiä viljelykselle noin 100 eekkeriä sekä rakensi hyvän talon. Maanviljelyksen ohella hän toimi tie- ja metsäurakoitsijana. John Takala kuoli 1937, ja farmi on nyt John-nimisen pojan hoidossa.

Charles Emil Taylor kävi kansakoulun Orrissa ja suoritti Suomi-Opiston kaupallisen kurssin v. 1923. Jälkeenpäin hän on vielä

suorittanut Wisconsinin valtion yliopiston pankkiosaston tutkinnon ja samoin tutkinnon American Institute of Banking-nimisessä opistossa hankkien täten pankkialalta perusteelliset tiedot. Lisäksi hän on vielä erikoisesti opiskellut tilintarkastusta Minnesotan valtion yliopistossa. Senvuoksi ei olekaan ihmeteltävää, että hänet v. 1944 kiinnitettiin American Institute of Banking-nimisen oppilaitoksen Duluthin osaston opettajaksi.

Varsinaisen elämäntyönsä Taylor on suorittanut Northern Minnesota National Bank nimisessä tunnetussa pankissa Duluthissa, minkä palvelukseen hän tuli kirjanpitäjäksi v. 1923. V. 1942 hän tuli saman pankin tilien tarkastajaksi, apulaiskassanhoitajaksi v. 1946 ja apulais-varajohtajaksi (assistant vice president) v. 1948. Tästä toimesta hän sai v. 1951 siirron saman pankin omistaman First National Bank-nimisen pankin johtajaksi Hibbingin kaupunkiin Minnesotassa.

Sanomattakin on selvää, että Taylorin kaltaista kykenevää ja toimekasta miestä on toimiensa ohella käytetty paljon yleisissä luottamustehtävissä. Hän on ollut mm. suomalaisen ev-luterilaisen seurakunan rahastonhoitaja (kirkonisännöitsijä) Duluthissa vuosina 1924—42. Samoin hän on ollut toimihenkilönä monissa suomalaisten kansallisissa riennoissa ja on Kalevan Ritarien Vuoksen Majan jäsen. Oman kansallisuutensa pyrkimyksiä hän on aina koettanut kaikin tavoin edistää. Mutta lisäksi Taylor on osallistunut moniin aitoamerikkalaisiin rientoihin, ja hän on ollut mm. useita vuosia Ridgeviewin Golfklubin sihteeri.

Toukok. 25 p:nä 1929 Taylor meni naimisiin Miss Laura Leanderin kanssa, joka oppikoulun käytyään oli jatkanut musiikkiopintojaan tunnetussa Lachmundin studiossa Duluthissa, jonka opettajaksi hänet sittemmin kiinnitettiin. Tässä toimessa hän oli perheen Hibbingiin muuttoon saakka. Rouva Taylor on aina ollut valmis avustamaan pianonsoittoesityksillään suomalaisten juhlia, ja hän on myös paljon käytetty voima amerikkalaisissa juhlatilaisuuksissa. Rouva Taylorin vanhemmat ovat Hjalmar Leander Keuruun Mäntästä (kuollut 1950) ja Anna Eskelinen Iisalmelta. Taylorien avioliitosta on syntynyt tytär Joanne 24. 6. 37, joka myös on lahjakas pianonsoittaja.

John Vainio

Synt. 19. 9. 1884 Pyhäjärvellä (Viipurin läänissä). Vanhemmat Heikki Kaasalainen ja Helena Luukkanen.

John Vainion isänpuoleinen suku oli kertoman mukaan asunut vuosisatoja Pyhäjärven Konnitsan kylässä Kiimajärven rannalla olevassa vanhassa karjalaisessa suurtalossa. Kuvaavaa talon suuruudelle on, että kun Vainion isä oli ollut siinä poikana, kuului yhteistalouteen 42 henkilöä, kaikki samaa perhettä. Talossa oli pidetty satakunta lehmää ja sikaa sekä suuri määrä lampaita. Sikoja oli ollut niin paljon, että niillä oli oma paimenensa, ja jos joku joukosta hukkui, sitä tuskin huomattiin. Porsaita oli niin lukuisasti, että niitä oli annettu ilmaiseksikin sukulaisille ja varattomille. Myöhemmin on tämä suurtalo jaettu useihin kymmeniin pienempiin taloihin.

John Kaasalaisen eli Vainion, minkä nimen hän myöhemmin omaksui, mieli paloi suureen maailmaan, ja niin hän lähti v. 1906 Amerikkaan ja tuli suoraan Minnesotan valtioon. Täällä hän meni kaivostöihin Nashwaukin kaupunkiin ja sai 10 tunnin työpäivältä kaksi dollaria. Asunto ja täysihoito maksoivat siihen aikaan 15 dollaria kuukaudessa, ja nuori siirtolainen alkoi saada palkoistaan hieman säästöjä kokoon. Oltuaan kaivostöissä kolmisen vuotta Vainio lähti Swan Riverille Minnesotaan, osti metsiä ja alkoi myydä puutavaraa. Hän oli ilmeisesti synnynnäinen liikemies, yritteliäs ja säästäväinen, ja niinpä kehittyikin hänen »metsänrunnauksensa» nopeasti, joten hänellä jo vuoden päästä oli noin 30 miestä työssä. Tietomääräänsä kartuttaakseen Vainio opiskeli englantia, kirjanpitoa ym. Suomalaisessa Työväenopistossa Duluthissa kevätlukukauden 1912. Koti-ikävä kuitenkin painoi, kuten se on painanut kaikkia siirtolaisia, ja Vainio lähti huhtikuussa 1912 takaisin Pyhäjärvelle. Hän osti talon Viipurista ja yritteli hieman olla mukana liike-elämässä, mutta Amerikka veti jälleen puoleensa, ja kesällä 1913 V. palasi Minnesotaan, kävi parturikoulun ja perusti parturinliikkeen Duluthiin. Lisäksi hän perusti saunaliikkeen. 1920-luvulla Vainio yhdessä liikemies Antti Markkasen, arkkitehti Verner Lignellin ja Mr. Isak Johnsonin kanssa perusti Duluth Steam Bath Co-nimisen toiminimen ja rakennutti sen laskuun suuren, uudenaikaisen saunalaitoksen Duluthin Toi-

selle kadulle itään päin. Yrityksessä oli Vainiolla alunperin osakeenemmistö ja myöhemmin hän hankki itselleen koko liikkeen osakekannan. V. 1927 Vainio rakennutti Antti Markkasen kanssa suuren saunalaitoksen ja vuokratalon Detroitiin, Mich., ja hoiti sitä aina vuoteen 1937, jolloin liike myytiin.

Mutta näiden toimiensa ohella Vainio oli hankkinut itselleen useita hotelleja Duluthissa, jossa hän omisti joko samanaikaisesti tai eri aikoina mm. Astoria, Maryland, Liberty ja Sixth Avenue hotellit. Syksyllä 1945 Vainio varmaankin ajatteli saaneensa kokoon tarpeeksi rahaa myydessään osan yrityksistään ja lähti Kaliforniaan. Toimintatarmoisen miehen aika ei kuitenkaan kulunut joutilaisuudessa. V. 1946 hän palasi Duluthiin, osti Urpo Kydöltä Saratoga-nimisen hotellin ja ravintolan, jotka hän kunnosti perinpohjin ja hoitaa niitä edelleenkin saunalaitoksensa ohella.

Vainio kuuluu Kalevan Ritarien Vuoksen Majaan ja ev.luterilaiseen suomalaiseen kirkkoon. Hänet tunnetaan rehellisenä ja oikeamielisenä liikemiehenä.

Vainio meni avioliittoon 18. 4. 1916 Duluthissa neiti Selina Eskelisen kanssa. Tästä avioliitosta ovat syntyneet tyttäret Bernice (kuollut) ja Miriam May, viimeksi mainittu nyt Mrs. Peterson. Mrs. Vainio on ollut mukana Kalevan Naisten tehtävissä, mutta enimmäkseen on hänen aikansa kulunut kodin ja lasten hoidossa.

Matti Wall

Synt. 27. 7. 1893 Käkisalmen pitäjän Vuohisalon kylässä. Vanhemmat Matti Vuohelainen ja Anna Tihveräinen.

Vuohelaisen suku on asunut Laatokan rannalla olevassa sukutalossa niin kauan kuin ajassa taaksepäin muistetaan. Kalastus oli varsinkin aikaisemmin ollut tärkeä elinkeino, mutta viimeisten vuosikymmenien aikana maanviljelys kehittyi sitä paljon tärkeämmäksi tulolähteeksi. Pietariin vietiin talosta purjeveneillä ja proomuilla erilaatuista tavaraa. Kerrankin olivat Matti Vuohelainen vanhempi ja hänen veljensä Juho, jota yleensä kutsuttiin Suur-Juhoksi, vieneet proomulla hiekkaa Pietariin. Juho oli kantanut

Matti ja Sylvia Wall huvilansa edustalla Lake Worthissa Floridassa helmikuussa 1951.

kerrallaan kolme säkkiä tekeillä olevaan rakennukseen pitäen kummassakin kainalossaan säkkiä ja hampaissaan kolmatta. Venäläiset, joille oli ottanut koville yhdenkin säkin kantaminen, olivat katselleet Juhon puuhia silmät pyöreinä.

Matti Vuohelainen eli Wall, minkä nimen hän myöhemmin Amerikassa omaksui, teki kotona talon töitä ja osallistui paikkakunnan nuorisoseuran toimintaan. Mutta vilkas veri alkoi vetää maailmalle, ja kesäkuussa 1913 hän lähti Amerikkaan mennen kaivostöihin Hibbingiin Minnesotan valtioon. Matti oli »mainissa» yhtämittaa neljä vuotta ja sitten kolmisen vuotta sekalaisissa töissä, kunnes päätti ruveta liikemieheksi. Hän muutti Duluthiin 1921 ja piti siellä biljardisalonkia (pallohaalia) sekä hotelli- ja ravintolaliikettä vuoteen 1937. Tällöin hän möi hotelli- ja ravintolaliikkeensä ja osti suomalaisten aikoinaan rakennuttaman Toverila-nimisen rakennuksen, jossa on kaikkiaan 64 hotellihuonetta ja 5 liikehuoneistoa alakerrassa. Tämän rakennuksen hän on vuokrannut. Wall viettää kesänsä pienellä maatilallaan lähellä

Duluthia, missä hän omatekoisessa järvessä elättelee sorsia, ankkoja ja purorautuja. Talvensa Wall viettää kauniissa huvilassaan Lake Worthin kaupungissa Floridassa Atlannin rannalla etelän auringon alla, jossa asuu joukko muitakin suomalaisia.

Matti Wall kuuluu useihin amerikkalaisiin seuroihin. Hän on ollut Duluth Liquor Association-yhdistyksen varapuheenjohtajana vuosina 1946—47 ja saman seuran rahastonhoitajana v. 1945.

Matti Wall meni avioliittoon 22. 12. 1935 Sylvia Heiskarin kanssa. Mrs. Heiskari on syntynyt ja kasvanut Floodwoodissa, Minn., joka hänen lapsuudessaan oli tiettömäin taivalten takana olevaa korpimaata. Siellä asui vain muutama suomalainen, ja intiaanit olivat ainoita naapureita. Hänen veljensä Emil Heiskari oli ensimmäisessä maailmansodassa Ranskan tulilinjoilla ja nuorin veli Frank taisteli toisessa maailmansodassa Afrikassa ja Italiassa.

Matti Wall on käynyt Amerikasta Suomessa kaksi kertaa, toisen kerran v. 1951 vaimonsa Sylvian kanssa, jolloin he kulkivat maata pitkin ja poikin palaten sitten jälleen kotiinsa Duluthiin ja sieltä talveksi huvilaansa Floridaan palmupuitten varjoon.

EAST LAKE

John Orjala

Synt. 28. 5. 1883 Lohtajan pitäjässä. Vanhemmat Juho Honkala ja Greta Orjala.

John Orjalan isä omisti Pakkalan talon Lohtajan kirkolla niihin aikoihin, kun poika syntyi. Isä kuoli kuitenkin, kun Jussi oli toisella vuodella. Äiti myi talon ja osti asunnon Orjalan talon maalta, jossa he sitten asuivat. Päätettyään kansakoulunsa 12 vuoden vanhana O. oli renkipoikana eri taloissa ja myöhemmin Himangan sahalla töissä, jossa sai 10 tunnin työpäivältä 2 mk 60 p. Siihen aikaan oli Lohtajalla kova Amerikan kuume ja paljon nuorta väkeä oli jo parinkymmenen vuoden aikana jättänyt kotiseutunsa. Nyt Bobrikoff kiristi Suomen oloja ja senkin vuoksi lähti Lohtajalta moni nuorukainen merten taakse. Eräskin Amerikasta kotiinsa palannut Kalle Erkkilä niminen mies sanoi nuorille miehille: »Pojat, jos teitä käsketään itään, niin lähtekää länteen». Kesällä 1901 O. päätti lähteä Amerikkaan, sai Amerikasta palanneelta serkultaan Janne Jukkolalta lainaksi 300 mk, maksoi matkalipustaan Kokkolasta Calumetiin Michiganin valtiossa hieman yli 300 mk ja lähti matkaan. Calumetin kaivoksilla O. joutui ns. »maanpäällystöihin» ja sai palkkaa $ 1.75 päivässä. O. oli sitten seuranneina vuosina töissä eri paikkakunnilla kaivoksissa, rautateillä jne. Kun hän kaivoi Wyomingin valtiossa keinokastelutunnelia, hän ansaitsi 3.75 päivässä ja Butten kuparikaivoksilla 4.00 päivässä. Niin O. saattoi jo alkaa lähettää varoja äidilleen Lohtajalle, joten tällä oli riittävä toimeentulo. O. huolehti vanhasta äidistään tämän kuolemaan saakka.

V. 1909 O. oli kyllästynyt kulkemaan työmaalta toiselle ja senvuoksi hän otti v. 1909 150 eekkerin suuruisen home steadin East Lakella Minnesotassa, josta sitten tuli hänen pysyvä asuinpaikkan-

John Orjala

sa. Tilan oli ensin ottanut nimiinsä joku ruotsalainen, mutta hän oli vain myynyt alueen metsän, joten siinä oli suuria kantoja ja raiskiometsää. Maata hän ei ollut raivannut lainkaan ja rakentamansa pieni kämppä oli ilman kattoa. O. teki tästä saunan ja alkoi heti rakentaa asuinrakennusta. Se tehtiin haapahirsistä, kun O:n maalla ei ollut muita rakennuspuita. Rakennus oli kooltaan 12 kertaa 16 jalkaa ja sen muodosti vain yksi huone veistämättömine seinineen, jollaisia uudisasukkaitten talot yleensä olivat. Pari vuotta myöhemmin O. lisäsi rakennukseen samanlaisen huoneen, rakensi navetan ja tallin ja hän on vuosien mittaan rakentanut kaikki uudelleen, joten hänellä nyt valkoiseksi maalatun talonsa asuinrakennuksessa on 7 huonetta. Yhdistetty navetta ja hevostalli on 76 jalkaa pitkä ja 28 jalkaa leveä. Maata O. on raivannut pelloksi kuokkimalla, polttamalla ja kylvämällä heinänsiementä suurien kantojen väliin, jotka niiden lahottua kiskottiin maasta parihevosilla. Täten Orjala raivasi pelloksi 70 eekkeriä ja niityksi 30 eekkeriä. Karja kasvoi vähitellen ja sitä on parhaimmillaan ollut noin 50 päätä, joista 28 lypsävää. Kanoja, kalkkunoita, lampaita ja sikoja O. on myös pitänyt. Maa on hyvää savimultamaata, joka ei pidä koskaan »kuivaa» ja jota ei halla vaivaa. O. on viljellyt etupäässä kauraa ja heinää karjatalonsa tarpeiksi, mutta myös vehnää ja maissia. Maitten läpi virtaa Rice River niminen joki, joka kesäisin on n. 40 jalkaa leveä. Keväällä siitä saa ja varsinkin alkuaikoina sai runsaasti kaloja, kuten buffaloa

(Suomen säynävän näköinen kala, joka saattaa painaa 10—15 kg), haukea, »suckeria» ym. O. ei ole ollut metsästäjä, mutta hänen poikansa ovat ampuneet vuosikymmenien mittaan satoja valkohäntäpeuroja (Suomen Laukon peura), joita seudun metsissä on vieläkin varsin runsaasti.

Heti farmilleen tultuaan Orjala alkoi myös »runnata metsiä». Hänen liiketoimensa ovat menestyneet hyvin, mutta v. 1920 hän kärsi pahan tappion myydessään puutavaraa eräälle kaivosyhtiölle, jolloin Orjalan koko saatava 5.000 dollaria meni sen tien.

Orjalan monia yhteiskunnallisia tehtäviä kävisi liian pitkäksi luetella. Hän on ennen muuta osuustoimintamies. Hän on East Laken suomalaisten perustaman osuuskaupan presidentti ja läheisen Lawlerin osuusmeijerin hallituksen puheenjohtaja. Lisäksi hän on paikallisen kansakoulun johtokunnan puheenjohtaja. Orjala on lämmin Suomen ystävä. V. 1948 hän kävi kotimaassa oltuaan poissa Suomesta lähes 50 vuotta.

Marrask. 6. pnä 1914 Orjala meni avioliittoon Sotkamon pitäjästä kotoisin olleen Maria Greta Rusasen kanssa, josta hän sai erittäin toimekkaan ja hyvän elämäntoverin. Mrs. Orjala kuoli 18. 11. 1947. Avioliitosta on syntynyt kolme poikaa ja kaksi tytärtä. Poika, Kalle otti osaa USA:n armeijan jalkaväessä useihin taisteluihin Filippiineillä.

ELY

Henry Jokela

Synt. 2. 3. 1888 Pyhäjärven pitäjän (Viipurin lääniä) Montruan kylässä. Vanhemmat Heikki Simonpoika Kaasalainen ja Helga Kukko.

Heikki Kaasalaisen eli Jokelan — viimeksimainitun sukunimen hän omaksui Amerikassa — isä oli ammatiltaan seppä, mutta ansaitsi niin paljon, että osti suuren Jokelan maatilan Pyhäjärveltä. Kun Heikki kävi kansakoulua, tahtoi isä panna hyväpäisen poikansa oppikouluun ja kouluttaa hänet papiksi. Mutta Heikki ei sitä halunnut, vaan meni maalarinoppiin.

Kotinurkat alkoivat kuitenkin tuntua nuoresta Heikistä ahtailta, ja helmikuussa v. 1909 hän lähti Amerikkaan, oli Hancockissa 8 kuukautta ja tuli sitten Elyyn, Minn., jossa viipyi aina vuoteen 1917, jolloin hän muutti Detroitiin, Mich. — Henry Jokela kuuluu täten myös Elyn suomalaisiin, varsinkin kun hänen parempi puoliskonsa on sieltä kotoisin. Hän käykin Elyssä miltei joka vuosi.

Jokela on alallaan huomattava ammattimies. Hänellä on ollut suuria maalausurakoita varsinkin Detroitissa. Niinpä hän on uudelleen maalannut ja koristellut Detroitin suuren Vapaamuurarien temppelin. Useita suuria liikehuoneistoja, tehtaita ja asuntotaloja on ollut hänen »työmaanaan». Jokelan töissä on joskus ollut jopa 80 miestä. Hän on myös itse rakennuttanut taloja ja myynyt sitten niitä edelleen. Hän on kerta kaikkiaan ollut työn ja toimen mies, joka on hyvin menestynyt alallaan ja joka on saavuttanut työantajiensa täyden tunnustuksen. Nykyään Jokela elelee kerätyillä pääomillaan ja viettää talvet vaimonsa kanssa tavallisesti Floridassa, jonne näiden rivien kirjoittajankin onnistui päästä hänen autossaan Detroitista tammikuussa 1950. Se onkin

Henry Jokela

ikuisesti mielessä oleva retki kalamatkoineen Meksikonlahdelle ja appelsiininostoineen.

Jokela on kuulunut Vapaamuurareihin vuodesta 1923 ja saavuttanut seurassa korkeita asteita. Kun hän on solakka ja ryhdikäs mies, on hänet valittu Detroitin Vapaamuurarien paraatimarssijoukkueeseen, johon vain harvat pääsevät. Jokela on myös ollut Detroitissa Suomalais-Amerikkalaisen Klubin perustavia jäseniä ja saman seuran puheenjohtajana kaksi eri kertaa. Hän ja hänen vaimonsa kuuluvat myös Detroitin Bethlehem-nimiseen ev.-luterilaiseen suomalaiseen seurakuntaan. Jokela oli sen perustavia jäseniä ja kirkon rakennustoimikunnan puheenjohtaja, minkä lisäksi hän suunnitteli kirkon rakentamisen rahoituksen. Talvisodan aikana Jokela keräsi Suomelle yli 1.000 dollaria, joista Detroitin vapaamuurarit lahjoittivat suurimman osan. Jokelat ovat lähettäneet Suomeen suuren määrän lahjapaketteja sukulaisille ja muillekin.

Henry Jokela vihittiin Elyssä, Minn., elokuun 25. p:nä 1917 avioliittoon opettajatar Mamie Elisabeth Johnsonin kanssa, joka on syntynyt Elyssä 24. 4. 1894. Hänen isänsä oli Jakob Johnson (Honkala) ja äiti Maria Gustava Turula, molemmat kotoisin Oulaisten Piipsijärveltä. Viime sodan aikana Mrs. Jokela oli kolmen vuoden ajan piirustajana General Motors Co:ssa Detroitissa ja hän on hoitanut miehensä useinkin varsin laajaa kirjanpitoa ja liikekirjeenvaihtoa.

Jokelain avioliitosta ovat syntyneet pojat Russel Henry, joka upseerikoulun käytyään joutui viime sodassa USA:n sotilashallinnon palvelukseen Puerto Ricoon yli kolmeksi vuodeksi ja sai eron palveluksesta kapteenina, sekä John Milton, joka joutui armeijaan v. 1942 ja komennettiin insinöörikouluun. Sen jälkeen hän sai komennuksen Eurooppaan ja palveli insinöörijoukoissa Ranskassa ja Saksassa. Molemmat pojat ovat naimisissa.

Jakob Leonard Pete

Synt. Elyssä 2. 1. 1896. Vanhemmat liikemies Juho Herman Perttula eli Pete ja Elisabeth Juntinen.

Kun Perttulain perhe on Elyn ensimmäisiä asukkaita, kerrottakoon ensin hieman sen vaiheista, koska ne ovat kuvaavia suomalaisten siirtolaisten elämälle yleensä 1800-luvun loppupuolen Amerikassa.

Juho Herman Peten isä Jaakko Perttula, joka oli suuren talon poika Lohtajalta, tuli Amerikkaan 1880-luvun alkuvuosina. Kun Elyssä juuri näihin aikoihin löydettiin rautaa, ohjasi Jaakko Perttula tiensä sinne ja saapui kaupunkiin joko v. 1884 tai 1885 kävellen metsien kautta Two Harborsin satamasta Superiorin järven rannalta, sillä maanteitä ei näillä seuduilla vielä ollut. Jaakko oli mukana mm. poraamassa koereikiä rautaa etsittäessä. Kun rautakaivoksissa ja kaupunkia rakennettaessa tarvittiin puutavaraa, rupesi Perttula »metsärunnariksi». Hänellä oli paljon miehiä töissä, kaikki suomalaisia. Hän piti myös täysihoitolaa miehille, ja miltei kaikki Suomesta saapuvat siirtolaiset tulivat Perttulaan kuin kotiinsa. V. 1890 tuli Elyyn Jaakon Lohtajalle jäänyt perhe, vaimo ja kolme lasta, joista pojasta Juho Hermanista saatiin isälle hyvä apu tämän metsäurakoissa. Jaakko Perttula kuoli Elyssä v. 1905, hänen vaimonsa Eva v. 1935. Juho Herman Perttula jatkoi isänsä kuoltua yksin metsäurakoitaan. Hänen vaimonsa Elisabeth hoiti kuutta lehmää, kuutta lammasta ja sikoja. Villat kehrättiin langoiksi, kuten ennen Suomessa. Lehmille ostettiin heiniä ja kerättiin lisää jokien ja järvien rannoilta. Voi kirnuttiin kotona.

Jaakko Perttula oli perustamassa Vesi-Raittiusseuraa Elyyn ja samoin suomalaista luterilaista seurakuntaa. Kirkon tehtävissä oli myös hänen poikansa Juho Herman.

Juhon poika Jakob Leonard Pete alkoi jo nuorena tehdä työtä isänsä liikkeessä, ja isän kuoltua v. 1917 jäivät kaikki hänen liikepuuhansa nuoren Peten käsiin. Pete on ollut taitava ja yritteliäs liikemies. Valoisan, ystävällisen luonteensa vuoksi hän on hyvin suosittu ja hän tulikin v. 1936 valituksi St. Louisin kauntin komissioneriksi ollen nuorin komissioneri, joka koskaan on valittu tässä Minnesotan valtion suurimmassa kauntissa. Virkakausi kesti neljä vuotta, ja sitä seurasi v. 1940 uusi neljä vuotta kestänyt virkakausi.

V. 1919 Pete alkoi myydä Dodge-autoja ja rakensi liikettään varten komean tiilirakennuksen Elyyn. Hän myi liikkeensä v. 1938, mutta ei rakennusta. Pete on myös jatkuvasti harjoittanut »metsänrunnausta». Lisäksi hänellä on turistiliike Pete's Boats Cabins. — A. W. Havelan, Walter Johnsonin ja John Asialan kanssa Pete on ollut perustamassa viittä pankkia Minnesotaan. Hän kuuluu niistä kolmen johtokuntaan.

Jakob Pete kuuluu Kalevan Ritarien Väinön Majaan Elyssä ja on ev.-lut. suomalaisen kirkon jäsen. Lisäksi hän kuuluu jäsenenä ja toimihenkilönä lukuisiin amerikkalaisiin yhdistyksiin.

Pete vihittiin avioliittoon v. 1919 Selma Adina Willmanin kanssa, joka on syntynyt Montanassa v. 1894. Hänen isänsä John Willman oli kotoisin Torniosta. Avioliitosta ovat syntyneet lapset Leonard George (kuollut 1946), James William ja Gloria.

John Edward Porthan

Synt. 18. 3. 1871 Tornion kaupungissa. Vanhemmat Isak ja Maria Porthan.

Porthanin isä oli merikapteeni ja luotsipäällikkö. Hänen tulonsa olivat hyvät, joten kotona ei ollut mitään puutetta. Perheeseen kuului kaikkiaan 12 lasta. Syynä nuoren Porthanin Amerikkaan lähtöön v. 1890 olivat huhut, joiden mukaan Suomen poikia alettaisiin ottaa Venäjän armeijaan. Sinne ei Porthan mielinyt mennä. Tornion puolessa oli lisäksi siihen aikaan kova »Ameri-

John Porthan

kan kuume» ja puhuttiin paljon, kuinka hyviä palkat ja olot Atlantin takana olivat.

Porthan kävi Torniossa 2-luokkaisen kansakoulun ja Haaparannassa 3-luokkaisen ruotsinkielisen jatkokoulun. Kun P. ilmoitti äidilleen, joka hiljattain oli jäänyt leskeksi, aikovansa lähteä Amerikkaan, vastasi tämä surumielisesti: »Jos luulet siellä saavasi paremman elämän, niin lähde vain». Nuori siirtolainen saapui Halifaxiin, jossa joku värvääjä hankki miehiä rautatietöihin Lead Cityyn Etelä-Dakotaan. Neljä suomalaista, niiden mukana Porthan, lähti sinne. Seuraava työmaa oli Black Hillin vuoristossa metsätöissä. Puut olivat suuria ja työ kovaa. Palkkaa sai 10 tunnin työpäivältä pari kolme dollaria riippuen urakan onnistumisesta. Ruoka maksoi 15 dollaria kuussa. Vuoden 1891 alussa Porthan lähti Elyyn, Minn., josta sitten tuli hänen pysyväinen asuntopaikkansa. Täällä hän oli aluksi kahdeksatta vuotta työssä rautakaivoksessa ja ansaitsi $ 1.80 päivältä. Täysihoito, johon sisältyi vaatteiden pesu, maksoi 15 dollaria, puku 12 dollaria ja kengät pari dollaria. V. 1898 Elyn suomalaiset perustivat oman kauppaliikkeen Finnish Stock Company, jonka palvelukseen P. heti pääsi. Hän on ollut sen hoitajana vuodesta 1904 ja on edelleenkin. Kauppa on ollut ja on Elyn huomatuimpia liikelaitoksia.

Porthan on monin tavoin ja erittäin ansiokkaasti ottanut osaa suomalaisten kansallisiin rientoihin. Hän liittyi heti Elyyn tultuaan Vesi-Raittiusseuraan, jossa oli esimiehenä 10 vuotta. Elyn

suomalaisessa seurakunnassa hän on ollut rahastonhoitajana, kirjurina ja esimiehenä. P. on myös kuulunut Kalevan Ritarien Väinön Majaan ja sanotun järjestön Ylimajan esikuntaan monet vuodet. Elyn suomalaiseen mieskuoroon, Kaikuun P. on kuulunut yli 30 vuotta.

Porthan on suomalaisten riennoissa paljon käytetty voima. Hänen esiintymisensä on vaatimatonta ja asiallista, ja hänen toimintaansa kannattaa läpeensä epäitsekäs, voimakas innostus Amerikan suomalaisten kansallisiin tehtäviin. Hän on epäilemättä Minnesotan suomalaisten kaikkein kelvollisimpia voimia.

Porthan on ollut kaksi kertaa naimisissa ennen nykyistä avioliittoaan. Hänen ensimmäinen vaimonsa Edla Kinnari oli kotoisin Jurvasta ja toinen vaimonsa Maria Kleimola Lapualta. Molemmat avioliitot purkautuivat vaimojen kuoleman johdosta. Kolmas vaimo on Aino Maria Melartin, tunnetun musiikkimiehen Emil Björkmanin leski. Aino Porthan on kotoisin Iisalmen maalaiskunnasta Salahmin tehtaalta, synt. 17. 11. 1884. Porthanin pojista meni Yrjö Edward vapaaehtoisena ensimmäiseen maailmansotaan, jossa haavoittui vaikeasti ja kuoli haavoihinsa. Toinen poika Toivo Mathias oli samassa sodassa armeijan kuljetuslaivojen palveluksessa, sairastui työssään ja kuoli sodan jälkeen Elyssä. Rouva Porthanilla on avioliitostaan Emil Björkmanin kanssa yksi tytär Bertha Björkman, joka on opettajatar ja innokas Suomen ystävä.

Porthanien perheessä vallitsee lämmin suomalaiskansallinen henki. He ovat tehneet lahjoituksia Suomen hyväksi ja toimineet monin tavoin maamme auttamiseksi talvisodan aikana ja viime sodan jälkeen.

EVELETH

John Kustaa Kovaniemi

Synt. 4. 4. 1881 Kuusamon pitäjän Vasaraperän kylässä. Vanhemmat Johan Eerikki Lohilahti eli Kovaniemi ja Johanna Siikaluoma.

Kaikki Suomesta lähteneet siirtolaiset eivät ole matalan majan lapsia. Muutamat ovat lähteneet suuristakin taloista kaukaiseen länteen onneaan etsimään. Eräs niistä on John Kustaa Kovaniemi. Kun Kuusamosta lähti vuosisadan vaihteessa lukuisasti nuorisoa Amerikkaan, tarttui kuume Kovaniemeenkin, ja toukokuussa 1901 hän lähti Hangon ja Liverpoolin tietä suoraan Calumetiin, jossa oli niin paljon kuusamolaisia, että kaupungin nimi Kuusamon perukoilla tunnettiin yhtä hyvin kuin Helsingin nimi. Vaikka suomalaiset Calumetissa olivat yleensä kaivostöissä, joutui Kovaniemi kuitenkin töihin eräälle farmille. Samana vuonna K. lähti kaivostöihin Ironwoodin kaupunkiin Michiganissa, jonka »rautamaineissa» oli paljon suomalaisia. Palkka oli 10 tunnin kovalta työpäivältä syvällä maan uumenissa $ 1.85, mutta täysihoitokaan ei maksanut kuin 14 dollaria kuukaudessa, puku noin 14 dollaria, kengät 2 dollaria jne. Kun työmies niihin aikoihin Perä-Pohjolassa sai vain pari markkaa eli n. 40 senttiä päivältä, oli palkkojen ero huomattava.

Kesällä 1902 neljä suomalaista poikaa lähti töihin rautakaivoksiin Evelethin kaupunkiin Minnesotaan. K. lähti mukaan ja siitä alkaen on Eveleth ollut hänen asuinpaikkansa. Kaivosmiesten enemmistö täällä oli suomalaisia. K. oli ollut kaivoksessa työssä toista vuotta, kun heikosti tuettu katto romahti haudaten Kovaniemen tovereineen alleen. Toveri kuoli, mutta K. saatiin hengissä kaivetuksi ylös. Tähän aikaan olivat kaivokset huonosti raken-

John Kovaniemi

nettuja, ilmanvaihtolaitteet puutteellisia ja kuolemia sekä tapaturmia sattui tuhkatiheään. Niinpä saatiin vähäväliä lähettää kuolinilmoituksia Suomen koteihin poikien sortumisesta ennenaikaiseen hautaan. Parannuttuaan K. joutui rautamullan kuljetusvaunun kuljettajaksi. V. 1905 eräs vaunu suistui raiteilta, ja K. syöksyi sen mukana 52 jalan korkeudesta maahan. Hän makasi kaksi viikkoa tainnoksissa ja oli sairaalassa seuraavan vuoden loppuun, mutta nousi sitten jälleen töihin ja on vielä tänäänkin voimakas mies.

K. oli ollut Pudasjärvellä vuosina 1898—1901 kellosepän opissa ja Amerikkaan tulonsa jälkeen joskus iltatöikseen korjaillut kelloja. Nyt hän päätti ryhtyä harjoittamaan omaa kellosepänliikettä ja ostikin v. 1907 Evelethissä suomalaisen August Piiran kellosepänliikkeen. K. myi kuitenkin tämän liikkeen v. 1918 ja perusti Evelethiin autojen myynti- ja korjausliikkeen, jonka vieläkin omistaa. Kello- ja kultasepänliikkeen hän aloitti uudelleen v. 1941. Oman liiketalon K. osti 1918 pääkadun Grant Avenuen varrelta ja viereisen tontin 1936. Hän on rakennuttanut komeat tiiliset liiketalot molemmille tonteille purettuaan ensin ostamansa talon.

Työnsä ohella K. on osallistunut moniin suomalaisten rientoihin. Hän on kuulunut Evelethin suomalaiseen raittiusseuraan ja ollut siinä monissa tehtävissä. Evelethin ev.lut. seurakunnan valtuustoon hän on kuulunut 11 vuotta ja ollut kirkon rakentamiskomitean jäsen v. 1928.

Kovaniemi vihittiin avioliitton 10. 11. 1902 Evelethissä neiti Fiina Kallioniemen (Viitamäki) kanssa, joka on kotoisin Ylistaron pitäjän Hirvilammin kylästä. Vanhemmat olivat torppari Iisakki Kallioniemi ja Susanna Kamppinen. Nuori siirtolaistyttö oli lähtenyt Evelethiin 20 vuoden vanhana, joutunut »tiskariksi» ja saanut palkkaa 15 doll. kuukaudessa sekä täysihoidon ankarasta ja pitkästä työpäivästä. Kovaa oli työ ollut kotona, mutta kovaa se oli täälläkin ja koti-ikävä vaivasi pahasti. Mrs. K. on ottanut osaa seurakunnallisiin rientoihin ja Suomen avustustyöhön lähettäen paljon lahjapaketteja vanhaan kotimaahan.

Kovaniemien avioliitosta on syntynyt neljä tytärtä, joista kolme on opettajatarta ja yksi on käynyt kauppakoulun.

Gustaf Salmi

Synt. 12. 5. 1886 Isonkyrön pitäjän Palon kylässä. Vanhemmat Johan Kustaa Salmi (Hjärpe) ja Maria Tummunki.

Gustaf Salmen isä oli räätälimestari Isossakyrössä ja pojasta tuli myös räätäli. Isä Salmi polveutui vanhasta ruotumiessuvusta. Hän oli kelpo perheen pää, neuloi ahkerasti ja hänellä oli tavallisesti lisäksi kolme oppipoikaa. Perheessä oli kaikkiaan seitsemän lasta, joista Gustaf eli Kusti oli vanhin. Kotona oli kaksi lehmää ja toimeentulo oli riittävä. Isä Salmi lähti kuitenkin v. 1902 Amerikkaan, kuten sadat muut isokyröläiset, ja asettui asumaan siellä Republic nimiseen pieneen kaupunkiin Michiganin valtiossa, jonka suomalaiset asukkaat olivat miltei kaikki Jalasjärveltä. Kustipoika meni tällöin Vaasaan, jossa sai työpaikan Mehtosen räätälinverstaassa. Työaika oli 12 tuntia päivässä. Ensimmäisenä vuotena, paitsi vapaata täysihoitoa, Kusti sai palkkaa 40 mk, toisena 60 mk ja kolmantena 80 mk. Oppivuodet Vaasassa päättyivät kuitenkin v. 1905, kun isä Salmi lähetti matkalipun Amerikkaan. Niin tuli Kustikin Republiciin ja alkoi »räätälöidä» isänsä kanssa. Palkkaa hän sai aluksi $ 1.75 päivältä eli silloisen kurssin mukaan lähes 10 mk. Olihan siinä Suomen palkkoihin verraten huikea ero, vaikka täysihoidosta olikin nyt maksettava 15 dollaria. Heinäkuussa 1905 Johan Kustaa Salmi osti Herman Heinon räätälinliikkeen Evelethissä ja muutti poikansa kanssa sinne. Salmet olivat v. 1908 saaneet niin paljon säästöjä kokoon, että lähtivät käymään kotiinsa Isoonkyröön, jossa viipyivät miltei koko vuoden. Tällä matkalla Gustaf Salmi tutustui nuoreen neitoseen Lempi Jemina Hjärpeen Isostakyröstä, jolle sitten lähetti matkarahat palattuaan Evelethiin. Lippu maksoi Hangosta perille saakka 60 dollaria. Syyskuun 30. p:nä 1909 nuoret vihittiin avioliittoon.

Mr. Salmi on kuulunut Kalevan Ritarien Otavan Majaan v:sta 1906 lähtien ja on toiminut sen kaikissa viroissa paitsi »vanhimpana». Mr. ja Mrs. Salmi kuuluvat myös Evelethin ev.luterilaiseen seurakuntaan ja Valon Lähde-raittiusseuraan. Salmet ovat aina olleet kiinnostuneita Suomen vaiheista ja tilanneet Suomen Kuvalehteä, Vaasaa ja muita Suomen lehtiä. Mr. Salmi on mitä innokkain metsä- ja kalamies ja kertookin viihtyvänsä senvuoksi hyvin Minnesotassa, kun hänellä on siellä erinomainen tilaisuus mieliharrastuksiinsa.

Lempi Jemina Salmen isä, Herman Hjärpe oli ottanut Suomen kaartin mukana osaa Turkin sotaan, jossa haavoittui vaikeasti. Hän toimi myöhemmin rakennusmestarina Isossakyrössä. Lempi Salmen äiti Maria Akkinainen oli kotoisin Ylistarosta. Kotona oli hyvä toimeentulo. Kun Lempi ilmoitti aikovansa lähteä Amerikkaan, sanoivat vanhemmat: »Mitäs sinne menet, kyllä täälläkin tulet toimeen!» Tytär lähti kuitenkin, kun hän oli Gustaf Salmen Suomessa käydessä mennyt kihloihin tämän kanssa. Mrs. Salmi on monin tavoin ottanut osaa suomalaisten kansallisiin harrastuksiin ja hän oli talvisodan aikana Suomen avustuskomitean puheenjohtajana Evelethissä jonkin aikaa. Ensimmäisen keräyksen tulos oli 1200 paunaa vaatteita ja 63 dollaria rahaa. Ensimmäisessä juhlassa saatiin lisäksi 83 dollaria.

Salmien avioliitosta ovat syntyneet pojat Theodor Adolph ja Robert William sekä tyttäret Sigrid Lilja ja Eivian Eleonora. Theodor otti osaa toiseen maailmansotaan valokuvaajana USA:n ilmavoimissa.

Henry Taipale

Synt. 6. 6. 1882 Saarijärven pitäjän Kiimasjärven kylässä. Vanhemmat Heikki Taipale ja Iida Maria Pirkkala.

Taipaleen koti oli vauras talo. Navetassa ammui 10 lypsävää. Metsää oli runsaasti. Heikki joutui nuorena poikana kauppa-

apulaiseksi Tainion liikkeeseen Kivijärven pitäjään ja sieltä Suolahteen, jossa hoiti virvoitusjuomatehdasta ja patruuna Johnsonin kaupan tavaroitten »ulosoton». T. hoiti sitten vielä jonkin aikaa Sillmanin nahkuriliikettä Saarijärvellä (25 miestä työssä) ja suoritti siinä välissä 4-vuotisen kansakoulukurssin yhdessä vuodessa. Mutta Bobrikoffin ajan pilvet varjostivat Suomenmaata, puhuttiin nuorten miesten otosta Venäjän armeijaan, ja silloin Taipale päätti lähteä lännen vapaille maille. Elokuussa 1901 hän saapui Michiganin Negauneen, jossa joutui metsätöihin. Palkka oli 26 doll. kuukaudessa ja täysihoito hirsistä salvetussa kämpässä ilmainen. Tämän jälkeen T. tuli Evelethiin, jossa hän joutui kaivostöihin saaden $ 1.85 päivältä ja maksoi täysihoidosta 16 doll. kuukaudessa. Suomalaiset olivat tähän aikaan enemmistönä kaivostöissä, ja nuorta väkeä tuli »vanhasta maasta» yhtämittaisesti. V. 1905 T. lähti Kaliforniaan ja kokeili hedelmäviljelystä Reedleyssä, jossa nykyään asuu suuri joukko suomalaisia hedelmäviljelijöitä. Mutta kun T. oli saanut viljelysmaan kuntoon, niin gopherit, miltei jäniksen kokoiset rotansukuiset eläimet, kaivoivat suuria käytäviä koko viljelysmaan täyteen, niin että se tuhoutui. T. myi silloin maansa ja lähti rakennustöihin San Fransiscoon. Hän teki myös töitä Berkeleyssä, jossa hän perheineen asui. San Fransiscoa rakennettiin vuoden 1906 suuren maanjäristyksen jälkeen kuumeisella kiireellä. Työ oli kovaa, mutta palkkaa sai 10 tunnin työpäivältä viisi dollaria, mikä siihen aikaan oli suuri raha. T. palasi Evelethiin v. 1909, jossa hän on siitä saakka pysyvästi asunut. V. 1911 hän osti vaimonsa isän ja kahden veljen kanssa Green Bushissa, Minn. 640 eekkeriä raivaamatonta maata, josta he muokkasivat pelloksi noin puolet suurella 65 hevosvoiman höyryveturilla, mikä veti perässään 8-teräistä auraa. Maat olivat kuitenkin liian märkiä, ja niihin sijoitetut yli 10.000 dollaria menivät hukkaan. V. 1916 T. palasi Suomeen ja ryhtyi hoitamaan Tainion kauppaliikettä Kivijärvellä. Oltuaan mukana Suomen vapaussodassa hän palasi Amerikkaan v. 1919 ja perusti pian sen jälkeen oman ruokatavarakaupan Evelethiin ja vuoden päästä lisäksi vaatetuskaupan. T. omisti nämä liikkeet vuoteen 1942 saakka, jolloin hän myi ne. Tämän jälkeen hän oli viisi vuotta Oliverin kaivosyhtiössä puuseppänä ja koneenkäyttäjänä, mutta asettui sitten viettämään vanhuuden päiviä. Taipale omistaa myös suurehkon talon, josta hän vuokraa huoneita.

V. 1905 Taipale solmi avioliiton neiti Hilda Maria (Mary) Rauman kanssa, joka on syntynyt Frederickissä Etelä-Dakotassa. Vaimon perhe asui siellä turvetalossa, kuten useimmat uudisasukkaat. Talo oli rakennettu lähes kolme jalkaa paksuista turpeista, tasattu ja rapattu sekä sisältä että ulkoa. Viljelystä oli 320 eekkeriä. Hevosia oli varsoineen kymmenkunta ja lisäksi kolme paria härkiä kyntämistä varten. Kotona oli myös lampaita. Talossa oli rukkeja ja karstoja ja äiti kutoi kankaitakin, kuten hän oli Suomessakin tehnyt.

Henry ja Mary Taipaleen avioliitosta on syntynyt poika Elmer ja kaksi tytärtä. Tyttäret ovat suorittaneet yliopistossa maisterin tutkinnot ja Elmer on myös opiskellut yliopistossa.

Mr. ja Mrs. Taipale ovat monin tavoin osallistuneet suomalaisten kansallisiin rientoihin ja lähettäneet paljon lahjapaketteja Suomeen. Henry Taipale on ollut Evelethin ev.luterilaisen seurakunnan kirjurina 14 vuotta, kirkon uudistamiskomitean sihteerinä vv. 1947—48 ja Kalevan Ritarien Otavan Majan jäsenenä toimien kaikissa sen tehtävissä. Taipaleen toimintaa kannattaa voimakas kansallinen innostus ja kiintymys vanhaan kotimaahan.

Vilho Tikander

Synt. 20. 4. 1904 Biwabekissa Minnesotan valtiossa. Vanhemmat Vilho Tikander ja Anna Puustinen.

Vilho Tikander on Palon suuren suomalaisen farmiseudun uudisasukkaitten lapsia. Hänen isänsä oli kotoisin Joutsasta ja äitinsä Kiihtelysvaaran pitäjästä. Mrs. Tikander oli Suomessa käynyt kansakoulun ja Sortavalan diakonissaopiston. Oltuaan diakonissana jonkin aikaa hän muutti Amerikkaan. Hän kohtasi Minnesotassa hieman myöhemmin saapuneen miehensä ja maaliskuun 8 p:nä 1901 heidät vihittiin avioliittoon Biwabekissa, Minn. Helmikuussa 1902 Tikanderit ottivat home steadin Palon uudiskylässä ja muuttivat sinne v. 1903. Maata oli 124 eekkeriä, enimmäkseen vesakkoa. He rakensivat paikalle kaksihuoneisen »kämpän» ja alkoivat harjoittaa pian toisessa huoneessa kauppaliikettä. Mutta ennen muuta raivattiin peltoa ja saatiinkin sitä kaikkiaan noin 50 eekkeriä. Mrs. Tikander oli kolmas seudulle

tullut nainen. Suomalaiset uudisasukkaat asuivat salvamissaan hirsiasunnoissa ja saivat aluksi huomattavan osan elatuksestaan metsästämällä valkohäntäpeuroja, joita siihen aikaan sai ampua mihin vuoden aikaan tahansa. Paljon he myös kalastivat. Teitä ei seudulle ollut ja kaikki tavara oli kannettava selässä. Hevoset ja lehmät oli tuotava kylään uittamalla välillä olevien jokien yli. Kun ei lääkäriä eikä sairaanhoitajatarta ollut saatavissa, niin joutui Mrs. Tikander hoitamaan paljon synnytyksiä ja sairauksia ja lähtemään usein yön selkään apua tarvitsevien luokse.

Palon kylässä kului Vilho Tikanderin lapsuus. Käytyään kansakoulua hän joutui oppikouluun (high school) läheiseen Auroran pieneen kaupunkiin ja suoritettuaan sen kurssin Junior Collegeen Evelethiin, Minn. Tämän jälkeen Tikander opiskeli kaksi vuotta Minnesotan valtion yliopiston lainopillisessa tiedekunnassa ja kaksi vuotta De Paulin yliopistossa Chicagossa, Ill. sekä vuoden George Town nimisessä yliopistossa Washingtonissa D. C. suorittaen lakimiehen tutkinnot kahdessa viimeksimainitussa yliopistossa vuosina 1935 ja 1936.

Tutkintonsa suoritettuaan lakimies Tikander palveli USA:n hallituksen tilivirastossa vv. 1935—38 ja oikeusdepartementissa vv. 1938—42. Viimeksimainittuna vuonna hänet nimitettiin palvelukseen USA:n lähetystöön Tukholmaan ja hän työskenteli siellä vuoteen 1945, jolloin palasi Minnesotaan ja avasi asianajotoimiston Evelethissä. Parin vuoden päästä Tikander kuitenkin muutti Chicagoon, Ill. ruveten asianajajaksi, jossa toimessa hän on edelleenkin.

Lakimies Tikander kuuluu useihin ammattialansa yhdistyksiin. V. 1945 hän sai Suomen Leijona-ritarikunnan ensimmäisen luokan ritarimerkin tunnustukseksi toisen maailmansodan aikana Suomelle tekemistään palveluksista.

GILBERT

Nestor Laine

Synt. 17. 3. 1887 Pieksämäen pitäjän Hietamaan kylässä. Vanhemmat Juho ja Eeva Maria Karjalainen.

Nestor Laineen isä oli ammatiltaan suutari, mutta hänellä oli myös hieman maanviljelystä, joten kotona pidettiin aina kaksi lypsävää lehmää. Toimeentulo oli täten kohtalainen ja leipää riittävästi. Nuori Nestor teki isänsä kanssa suutarintöitä ja isänsä kuoltua 1902 yksinkin. Toimekkaan nuorukaisen mieli paloi kuitenkin Amerikkaan, josta hän oli kuullut paljon hyvää puhuttavan, ja niin hän lähti sinne v. 1907. Ansioistaan L. oli saanut niin paljon säästöön, että hän maksoi miltei koko matkalipun hinnan Pieksämäeltä Superioriin Wisconsinin valtioon, lähes 300 markkaa, omista rahoistaan. Superiorissa Laine joutui töihin laivatelakalle, jossa oli paljon muitakin suomalaisia. Hän sai $ 1.75 10 tunnin työpäivältä. Täysihoito maksoi 15 dollaria kuukaudessa, joten säästöä alkoi jäädä. Työmaallaan nuori siirtolainen alkoi käyttää Laine nimeä. Pian Laine lähti kuitenkin töihin Pohjois-Minnesotaan Towerin kaupunkiin, jossa oli paljon muitakin suomalaisia suurella sahalaitoksella. Siellä maksettiin kaksi dollaria päivältä. Hän ehti olla myös metsätöissä, ennenkuin ryhtyi vanhaan suutarin ammattiinsa Virginian kaupungissa Minnesotassa. V. 1909 L. osti oman suutarinverstaan läheisessä Gilbertin kaupungissa, josta sitten tuli hänen pysyväinen asuinpaikkansa. Sen yhteyteen hän perusti pian jalkineiden myyntiliikkeen ja laajensi sen v. 1929 käsittämään myös miesten, naisten ja lasten vaatteiden myynnin. Liike on nyt alansa suurin asusteliike Gilbertissä. Vuosina 1923—48 Laine omisti myös autojen myyntiliikkeen.

Laine on monin tavoin osallistunut suomalaisten kansallisiin rientoihin. Hän on kuulunut Kalevan Ritarien Otavan Majaan

Nestor Laine

Evelethissä, Minn. vuodesta 1913 lähtien ja Bethanyn ev.luterilaiseen suomalaiseen seurakuntaan Gilbertissä vuodesta 1916. Otavan Majassa hän on hoitanut miltei kaikkia virkoja, ja seurakunnassa hän on ollut vuosikausia rahastonhoitajana. Mutta Mr. Laineen kykyä ja toimintatarmoa on käytetty myös amerikkalaisella taholla. Hän on ollut 9 vuotta Gilbertin valtuuston jäsen, 7 vuotta Gilbertin vesi- ja lämpölaitoksen johtokunnassa ja 12 vuotta Gilbertin poliisilaitoksen valvojakunnassa ym.

Nestor Laine vihittiin avioliittoon 9. 5. 1910 Evijärveltä kotoisin olevan Ida Söder-Kultalahden kanssa. Avioliitosta on syntynyt neljä lasta.

HIBBING

John Toimi Bispala

Synt. 9. 4. 1904 Fairport Harborissa Ohion valtiossa. Vanhemmat Kaarlo Juho Bispala (ent. Varo) ja Liisa Bastupakka.

John Toimi Bispalan vanhemmista oli isä kotoisin Laihialta ja äiti Yli-Härmästä. He saapuivat siirtolaisina Amerikkaan ja menivät naimisiin Fairport Harborissa Ohion valtiossa v. 1901. Keväällä 1909 he tulivat Hibbingiin, Minn., ja muuttivat sieltä Chisholmiin, Minn., jossa isä oli mukana perustamassa suomalaista ev.lut. seurakuntaa. Hän oli aikoinaan tämän seurakunnan varaesimiehenä ja johti 14 vuoden ajan myös pyhäkoulua. Ammatiltaan hän oli puuseppä. V. 1922 perhe muutti Cherryn kylään, jota suomalaiset kutsuivat »Alavuden kontriksi», osti siellä »villiä metsämaata» 160 eekkeriä, rakensi tarpeelliset farmirakennukset ja raivasi poikiensa kanssa 70 eekkeriä peltoa. Kaarlo ja Liisa Bispalan avioliitosta syntyi viisi poikaa ja kolme tytärtä, joista yksi poika ja yksi tyttö kuolivat lapsina.

John Toimi Bispala kävi kansakoulun ja kaksi luokkaa oppikoulua. V. 1925 hän perusti veljiensä Oliverin (Olavi) ja Carlin kanssa Hibbingiin, Minn., toiminimen Bispala Bros. (Bispalan Veljekset), joka otti erikoisalakseen lämmityslaitteiden asentamisen. Varsinkin Oliver-veli oli hyvin perehtynyt tähän alaan oltuaan useita vuosia Hibbingissä työssä samalla alalla. Liikkeen omistavat nykyisin John ja Oliver Bispala, ja se on asentanut lämmityslaitokset useihin tuhansiin taloihin Minnesotan rauta-alueella ollenkin siellä alan johtava liike.

John Toimi Bispala kuuluu jäsenenä Holy Trinity-seurakuntaan, Odd Fellows-yhdistykseen, Amerikan Suomal. historialliseen yhdistykseen ja alansa ammattiyhdistyksiin.

Bispala meni avioliittoon tammik. 22. p:nä 1928 opettajatar Elsie Helen Frantsin kanssa, jonka vanhemmat Erik Kristian Frantsi ja

John Bispala

Felix Vilho Jokela

Anna Koso olivat kotoisin Säkkijärven pitäjästä. Nämä olivat menneet naimisiin New Yorkissa ja muuttaneet sieltä Minnesotaan. Oleskeltuaan täällä muutamilla paikkakunnilla he ottivat home steadin Alavuden kylässä v. 1897 ja olivat sen seudun ensimmäiset suomalaiset asukkaat. He rakensivat aluksi pienen hirsikämpän, jossa lattiakin oli tehty hirsistä, kuten ennen vanhaan Suomessakin. Kaikkialla ympärillä kohosi synkkä korpi, ja metsissä oli karhuja, susia ja peuroja. Frantsin aviopuolisot kuolivat perustamallaan farmilla.

Oliver Bispala on nainut v. 1937 neiti Ida Tammisen Alavuden kylästä, jonka vanhemmat Kustaa ja Aleksandra Tamminen olivat seudun uudisraivaajia. Oliver Bispala kuuluu Odd Fellows-seuraan, jonka Hibbingin osaston puheenjohtajana hän on, Holy Trinityn suomalaiseen ev.luterilaiseen kirkkoon ja alansa ammattiseuroihin. Hän on Hibbingin kaupunginvaltuuston jäsen.

John Toimi Bispalalla on avioliitostaan yksi poika ja Oliver Bispalalla kaksi poikaa ja kaksi tytärtä.

Felix Vilho Jokela

Synt. 26. 4. 1907 Hibbingissä, Minn. Vanhemmat Viktor Johan Jakob Jokela ja Anna Sara Järvinen.

Felix Vilho Jokelan isä on vanhaa luvialaista sukua. Hän saapui Amerikkaan v. 1900 asettuen asumaan aluksi Superiorin kaupunkiin Wisconsinin valtioon, missä hän oli viisi vuotta rakennustöissä. Mentyään naimisiin hän muutti Hibbingin kaupunkiin v. 1905 ja rupesi itsenäiseksi rakentajaksi toimien siellä edelleenkin rakennusurakoitsijana. Jokelan äiti Anna Sara Järvinen on syntynyt Tampereen kaupungissa, mutta äidin isä oli kotoisin Alavuden pitäjästä ja äidin äiti Forssan kauppalasta.

Felix Jokela kävi oppikoulun (high school) Hibbingissä ja samoin Junior Collegen, minkä kurssin hän suoritti v. 1928. Tämän jälkeen hän opiskeli hammaslääketiedettä Illinoisten valtion yliopistossa Chicagossa valmistuen hammaslääkäriksi v. 1932. Kotiseutu veti puoleensa, ja nuori hammaslääkäri palasi Hibbingiin alkaen harjoittaa siellä hammaslääkärintointa, jossa tehtävässä hän edelleenkin on. Mainittakoon tässä, että Jokelan kaksi enoa oli myös hammaslääkäreitä, toinen, John Jarvin Chicagossa ja toinen, George eli Yrjö Jarvin Duluthissa. He ovat molemmat jo kuolleet, Yrjö Jarvin marraskuun 17. p:nä 1946.

Tohtori Jokela joutui viime maailmansotaan hammaslääkäriksi amerikkalaisiin joukkoihin vuosiksi 1942—46. Hän oli palvelusajastaan Englannissa seitsemän kuukautta ja Islannissa yhden vuoden. Tri Jokelalla on ollut oma kaunis asuin- ja toimitalo Hibbingissä vuodesta 1937 lähtien. Hänen hobbynsa on metsästys.

Felix Jokela meni 23. 9. 1934 naimisiin Hibbingissä opettajatar Katherine Jeannette Sheehyn kanssa, joka on syntynyt Hibbingissä 12. 3. 1909 ja valmistunut opettajattareksi State Teachers Collegesta Marquettessa Michiganissa. Avioliitosta ovat syntyneet pojat William Felix ja Allan Lee.

George Valdemar Jokinen

Synt. 10. 4. 1899 Kankaanpään pitäjässä. Vanhemmat Anton Jokinen (ent. Jokela) ja Amalia Marjamäki.

George eli Yrjö Jokisen vanhemmat olivat kotoisin Kankaanpään pitäjästä Satakunnasta, jossa he olivat menneet naimisiin. Perhe muutti sieltä kuitenkin Poriin ja perheen isä edelleen Amerikkaan asettuen asumaan Minneapoliksen kaupunkiin Minnesotaan. Sieltä hän pian kuitenkin muutti Chisholmiin Min-

George V. Jokinen

nesotaan, jonne perhe Porista v. 1906 saapui hänen luokseen. V. 1909 Jokinen muutti perheineen läheiseen Kinneyn kauppalaan, jossa hän sen jälkeen pääasiallisesti asui, ja kuoli siellä v. 1918. Amalia Jokinen kuoli Willmerissä Minnesotassa v. 1948. Perheellä oli Yrjö-pojan lisäksi tyttäret Hilma ja Tyyne, jotka molemmat ovat naimisissa.

Anton Jokinen oli aluksi paljon kaivostöissä, mutta myöhemmin hän ajoi urakalla tavaraa. V. 1915 hän osti farmin Middle Riveriltä Minnesotassa, johon siihen aikaan asettui paljon suomalaisia farmareiksi, mutta kun perheen äiti sairastui, oli palattava Kinneyhin.

George V. Jokinen on käynyt oppikoulun (high school) Bulessa Minnesotassa ja suorittanut sen kurssin v. 1919. Myöhemmin hän opiskeli Minnesotan valtion yliopiston lainopillisessa tiedekunnassa Minneapoliksessa ja suoritti lakimiehen tutkinnon v. 1927. Tämän jälkeen Jokinen harjoitti asianajoa Kinneyssä, Minn. parisen vuotta, mutta perusti sitten asianajotoimiston Hibbingiin ja liittyi hieman myöhemmin lakimies Mulvahillin toimistoon, jossa he vieläkin yhdessä toimivat. Jokinen toimi sodan aikana USA:n säännöstelyviraston lakimiehenä Duluthissa, Minn., Green Bayssä Wisconsinin valtiossa ja Fargossa Pohjois-Dakotassa. Hän on ollut Kinneyn kaupungin lakimiehenä 18 vuotta ja on edelleenkin. Lisäksi hän on Kinneyn koulupiirin lakimies.

Lakimies Jokinen kuuluu useihin alansa ammattiyhdistyksiin, suomalaiseen ev.luterilaiseen seurakuntaan Bulessa ja Bulen Keilailuklubiin. Hänen mieliharrastuksensa, kuten yleensäkin suomalaisten, ovat kalastus ja metsästys.

Lakimies Jokinen solmi heinäk. 10. p:nä 1934 avioliiton neiti Lucile Goodspeedin kanssa.

Mike Salminen

Synt. 26. 11. 1870 Vähänkyrön pitäjän Merikaarron kylässä, kuollut 19. 7. 1951 Hibbingissä, Minn. Vanhemmat Tuomas Salminen ja Serafia Holt.

Mike Salminen on ollut monien vuosikymmenien ajan Minnesotan suomalaisten huomatuimpia liikemiehiä. Hänen isällään oli ollut talo Vähässäkyrössä, mutta päätettyään lähteä Amerikkaan hän myi talonsa ja tavaransa, otti mukaansa vaimonsa ja kaikki seitsemän lastaan ja saapui v. 1887 pieneen kyläpahaseen New York Millsiin Minnesotan valtioon. Kylän suomalainen asutus oli vasta aivan alussa. Koko seudulla ei esim. ollut muuta kuin yksi hevospari ja yksi muuli. Vetoeläiminä käytettiin härkiä. Huvin vuoksi mainittakoon, ettei elämäkään ollut kallista. Munat maksoivat 6 senttiä tusina ja voi 8 senttiä pauna. Tuomas Salminen muutti New York Millsistä kuitenkin jonkun vuoden perästä Massachusettsin valtioon, jossa osti farmin, mutta hänen poikansa Mikko eli Mike, kuten häntä oli alettu kutsua, jäi New York Millsiin.

Mike Salminen oli Minnesotassa aluksi rautatietöissä. V. 1893 hän kuitenkin joutui liikealalle mentyään apulaiseksi Hugo Almqvistin sekatavarakauppaan New York Millsiin. Hän oli tässä paikassa yhtämittaisesti seitsemän vuotta, kunnes muutti Hibbingiin, jossa hän lankonsa John Ketomäen kanssa perusti sekatavara- ja lihakaupan, mikä myöhemmin sai nimen Merchant's Ware House Company. Ketomäki myi 20 vuoden kuluttua osuutensa liikekumppanilleen. Liike oli viime vuosina alkanut yhä enemmän myydä väkirehuja, ja vähitellen se siirtyi yksinomaan tälle alalle muodostuen samalla tukkuliikkeeksi. V. 1938 Salminen myi liik-

keensä ja ryhtyi toiminimen General Mills omistamien Gold Metal-myllyjen palvelukseen, minkä myllyn jauhot Suomessakin olivat aikoinaan hyvin tunnettuja. Nyt joutui Salminen matkustamaan ympäri Yhdysvaltoja, perustamaan liikkeen haarakonttoreja ja valvomaan niitten toimintaa, kunnes joitakin vuosia sitten siirtyi viettämään vanhuuden päiviään omistamassaan talossa Hibbingissä.

Salminen meni 29. 7. 1894 avioliittoon Wadenassa, Minn., neiti Sanna Ketomäen kanssa, joka oli syntynyt Ylihärmän pitäjässä 5. 9. 1878. Hänen vanhempansa olivat maanviljelijä Juhan Ketomäki ja Lydia Ruohonen. Perheen pää oli Jussi-poikansa kanssa lähtenyt Amerikkaan jo muutamia vuosia ennen muuta perhettä ja he olivat olleet kaivostöissä Wyomingin valtiossa. Sieltä he tulivat New York Millsiin, jossa isä otti home steadin ja lähetti matkaliput Suomeen vaimolleen ja kuudelle lapselleen, jotka v. 1887 saapuivat New York Millsiin.

Mike ja Sanna Salminen ovat olleet puuhaamassa ensimmäistä ev.luterilaista seurakuntaa ja kirkkoa New York Millsiin ja samoin Hibbingiin. Sotien aikana ja jälkeen ovat Salmiset monin tavoin avustaneet vanhaa kotimaataan.

Mike Salminen kertoi, että kun hänelle tuli Amerikan kuume, oli hänen isänsä sanonut: »Mennään sitten kaikki». Näin tuli lähtö päätetyksi ja koti myytiin. Matka tapahtui pienellä laivalla Vaasasta Tukholmaan, siitä toisella laivalla Bremeniin Saksassa ja edelleen saksalaisella laivalla New Yorkiin. Samoin matkustivat Mrs. Salminen, hänen äitinsä ja sisaruksensa v. 1887 Vaasan kautta. Vaasasta lähteneellä laivalla söi kukin omia eväitään, leipää, paistettua lampaan lihaa, juustoa jne., mutta laivasta annettiin puuroa. Näihin aikoihin matkustettiinkin paljon Vaasan kautta Amerikkaan, kuten siitä kertoo senaikainen siirtolaislaulukin:

Kun Vaasan rannasta lährettiin,
niin maljoja maisteltiin,
ja hurraa-huuto me nostettiin
isänmaallemme rakkaalle.

Mike ja Sanna Salmisen avioliitosta ovat syntyneet lapset Elma Eleonora 19. 9. 1895 (ollut naimisissa hammaslääkäri Yrjö Jarvinin kanssa ja elää leskenä); Verner Ludvig 12. 12. 1896; Eino Rudolf 1. 4. 1903 ja Irma Lucile 24. 11. 1913. Verner Salminen oli mukana ensimmäisessä maailmansodassa USA:n armeijassa. Hänellä on nykyisin jauho- ja rehutukkuliike Hibbingissä. Eino Salminen on USA:n hallituksen tehtävissä Washingtonin valtiossa ja Irma on naimisissa.

Väinö Alfred Salo

Synt. 4. 8. 1894 Merikarvian pitäjässä. Vanhemmat Emil Salminen ja Ida Emilia Alinen.

Salon isä oli palstatilallinen. Kotona oli kolme poikaa ja kolme tytärtä, joista Väinö oli vanhin. Hän kävi kansakoulun ja hyväpäisenä suoritti neljän vuoden kurssin kolmessa vuodessa. Sen jälkeen hän teki tilapäisiä töitä, kunnes 18 vuotta täytettyään päätti lähteä Amerikkaan. Niinpä nuorukainen matkasikin Hibbingiin Minnesotaan, jossa hänen äitinsä sisar asui. Hän saapui sinne tammikuun alussa v. 1914. Hibbingistä tuli sitten hänen vakituinen asuinpaikkansa. Väinö Salminen meni kaivokseen töihin, kuten miltei kaikki Minnesotan rauta-alueelle tulleet suomalaiset siirtolaiset, joskin heitä työskenteli myös metsänhakkuissa. Täällä Väinö Salminen alkoi käyttää sukunimeä Salo lyhyyden vuoksi. Hän puski kaivostöitä aina vuoteen 1922 saakka, jolloin pääsi toiminimi Coon's Companyn alityönjohtajaksi. Tässä toimessa Salo oli 15 vuotta rakennuttaen maanteitä ja katuja Hibbingissä, enimmäkseen kesäisin.

V. 1920 Salo oli kuitenkin, mentyään kaksi vuotta aikaisemmin naimisiin, ostanut lähellä Hibbingiä farmimaan, jota hän työnsä ohella alkoi sekä itse että työvoimaa käyttäen raivata viljelykselle. Samalla hän rakennutti paikalle talon, jonne muutti kaupungista asumaan v. 1922. Talvet hän tämän jälkeen asui pääasiassa farmillaan, mutta teki samalla muuallakin töitä ja alkoi vähitellen ostaa metsiä, joista hakkautti etupäässä polttopuita. Tämän puuhan ohella laajennettiin farmin viljelyksiä useana vuonna, vaikka Salo ei koskaan olekaan pitänyt farmausta päätehtävänään. Metsätyöt tulivat myös yhä suuremmiksi, niin että hänellä oli välistä työssä jopa 40 miestä, miltei kaikki suomalaisia, joita yleensä pidetään parhaina metsätyöläisinä. Salo alkoi nyt myös sahauttaa

puutavaraa, rakensi sitä varten oman sahalaitoksen ja kuljetti tavaran omilla kuorma-autoillaan kulutuspaikkoihin. V. 1935 Salo osti itselleen talon Hibbingissä, jonne sitten muutti asumaan.

Salo on aina ottanut suurella innolla osaa suomalaisten kansallisiin rientoihin. Hän liittyi heti Suomesta tultuaan Sovinto-raittiusseuraan, jossa hän on toiminut monissa eri tehtävissä. Nykyisin (1950) hän on suomalaisen Minnesotan piirin raittiusliiton esimies. Lisäksi kuuluu Salo Kalevan Ritarien Pohjolaisen Majaan Virginiassa, Minn., ja suomalaiseen ev.lut. Holy Trinity-seurakuntaan Hibbingissä.

Syyskuussa 1918 Salo meni naimisiin neiti Ida Sofia Kuittisen kanssa. Hänen vaimonsa oli talollisen Pekka Kuittisen tytär Nurmeksesta, syntynyt 27. 6. 1897 sekä saapunut siirtolaisena Amerikkaan v. 1914. Ida Sofia Salo sai oman kertomuksensa mukaan Amerikan kuumeen ja lähti kolmen muun Nurmeksen tytön mukana valtameren taakse Hibbingiin. Ida Salo oli innokas valistusasioitten harrastaja kuuluen Sovinto-raittiusseuraan, Kalevan Naisten Luonnottaren Tupaan Hibbingissä ja edellä mainittuun suomalaiseen seurakuntaan. Kaikissa näissä hän on ollut ansiokkaasti toiminut jäsen. Mrs. Salo toimi talvisodan aikana paljon Suomen avustamisen hyväksi ja myöskin viime sodan jälkeen. Hän kuului Help Finland-järjestön Hibbingin osaston johtokuntaan. Salot ovat lahjoittaneet rahaa Suomen avustukseen ja lähettäneet joukon lahjapaketteja. Ida Salo kävi Suomessa v. 1937 ja toi sieltä tullessaan koivun, kuusen ja männyn taimet ja istutti ne kotipihalleen Hibbingissä. Koivu on menestynyt parhaiten, ja sen tuuhea latvus nousee jo korkealle kohti Minnesotan taivasta, kertoen istuttajastaan, joka koti-ikäväänsä lieventääkseen halusi vieraalla maalla kuunnella kotoisten puitten huminaa. Mrs. Salo oli virkeä ja reipas ihminen, jolla oli paljon ystäviä, ja senvuoksi hänen äkillinen kuolemansa toukok. 20. p:nä 1950 herätti vilpitöntä surua kaikkien niiden kesken, jotka olivat hänet tunteneet.

Väinö ja Ida Salon avioliitosta syntyi kaksi tytärtä, nim. Thelma Irene 7. 7. 1919 ja Dagmar Paulina 31. 8. 1920, jotka opintonsa päätettyään ovat joutuneet naimisiin.

Kesäkuun 23. p:nä 1951 solmi Väinö Salo avioliiton Mrs. Impi Hedvig Rautavirran, syntyään Saari, kanssa. Mrs. Saaren edellinen mies John K. Rautavirta oli Suomen vapaussodan veteraaneja. Hän kuoli huhtikuun 14. p:nä 1943. Avioliitosta syntynyt poika Henry Olavi palveli toisessa maailmansodassa USA:n ilmavoimissa. Mrs. Impi Salon vanhemmat ovat Kustaa Saari (Alasaari) ja Susanna Elisabeth Suojanen, isä kotoisin Lapuan Hellanmaan kylästä ja äiti Isonkyrön Ulvilan kylästä. Kustaa eli Gust Saari on monien vuosikymmenien ajan ollut Minnesotan suomalaisten huomatuimpia kansallisten rientojen ajajia. Koko hänen perheensä on syvästi kiintynyt Suomeen. Mrs. Salo on suomalaisten tunnetuimpia ja toimeliaimpia naisia. Hän on ollut ja on edelleen kirkollisten ja kansallisten rientojen johtavia ja kyvykkäimpiä naisia, jonka työtä ohjaa voimakas rakkaus kansallisuutemme asiaan. Suuri oli Impi Salon ilo, kun hän kesäksi 1952 pääsi miehensä kanssa Suomeen, toiveittensa ja unelmiensa maahan. Hän ei pettynytkään matkallaan. Salot olivat kaikkialla saaneet osakseen suurta ystävällisyyttä ja he palasivat takaisin Hibbingiin rinta täynnä miellyttäviä, lämmittäviä matkamuistoja.

Frank Hjalmar Tuomela

Synt. 18. 6. 1893 Ahlaisten pitäjässä. Vanhemmat Frans Nestor Tuomela ja Mathilda Heinilä.

Frank Tuomelan isä oli maanviljelijä Pohjanlahden rannalla. Kotona oli hyvä toimeentulo, eikä Frank sen vuoksi voi sanoa, että hän »lähti puutetta pakoon», mikä siirtolaisten omien kertomusten mukaan on useimmiten ollut heidän lähtönsä syynä. Hän saapui v. 1913 Cloquetiin Minnesotan valtioon, joka on vanhastaan ollut eräs suomalaisen asutuksen pääpaikkoja miltei täysin suomalaisine maaseutuineen. Tuomela oli aluksi työssä puutavaraliikkeessä ja sai säästöön niin paljon rahaa, että pystyi hankkimaan itselleen talon kaupungissa. Kun suuret metsäpalot lokakuun 12. p:nä 1918 hävittivät koko Cloquetin kaupungin, paloi myös Tuomelan talo kaikkine irtaimistoineen. Samassa tulipalossa menetti muuten henkensä n. 1200 ihmistä, joista suunnilleen puolet oli suomalaisia. Tuli levisi myrskytuulen vuoksi sellaisella nopeudella kuivassa metsässä, että sen alta ei aina edes autolla päässyt karkuun. Monesta suomalaisesta perheestä tuhoutuivat palossa miltei kaikki jäsenet.

Frank ja Jenny Tuomela

Kun palon jälkeen täytyi paljon rakentaa sekä Cloquetissa että läheisillä farmiseuduilla, alkoi Tuomelakin rakentaa taloja urakalla. Kevättalvella 1925 hän kuitenkin muutti Hibbingin kaupunkiin, jossa jatkoi rakennusten tekoa sekä urakalla että päivätöinä. Tuomela rakensi myös itselleen talon ja sen yhteyteen saunalaitoksen, jota hän alkoi pitää rakennusurakoittensa ohella. Talonsa viereiselle tontille Tuomela rakensi v. 1925 itselleen vielä kaksi asuintaloa, jotka ovat arkkitehtonisesti kauniita ja hyvin tehtyjä. Kätevänä ja koskaan uupumattomana miehenä hän on myös tehnyt paljon keittiön kalustoja (uutta amerikkalaista mallia) sekä veneitä, joilla kaikilla on ollut erittäin hyvä menekki.

Frank Tuomela on ennen muuta ollut innokas osuustoimintamies, ja hän on viimeiset 10 vuotta kuulunut Hibbingin Osuuskaupan johtokuntaan. Hän kuuluu myös Minnesotan Rautaalueen Osuusliikkeitten yhdistykseen, joka omistaa 28 eri liikettä. Suomalaiset ovat ne perustaneet, ja vaikka niihin on viime vuosina liittynyt jäseniä muistakin kansallisuuksista, ovat suomalaiset edelleen yhdistyksen johtavana aineksena. Tuomela on ollut mai-

nitun yhdistyksen johtokunnassa kahdeksan vuotta, ja hän on mm. Hibbingissä olevien osuustoiminnallisten liikkeiden, autohuoltoaseman ja hautaustoimiston tilintarkastaja.

Tuomela vihittiin avioliittoon lokak. 4. p:nä 1913 eli miltei heti Suomesta tultuaan neiti Jenny Josefina Granforsin kanssa. Mrs. Tuomela on myös kotoisin Ahlaisten pitäjästä ja on syntynyt siellä 19. 5. 1894 sekä tullut Amerikkaan v. 1913, kuten miehensäkin. Hänen vanhempansa olivat maanviljelijä ja liikemies Kaarlo Fredrik Granfors ja Maria Josefina Vuori, isä Ahlaisten ja äiti Merikarvian pitäjästä.

Tuomelan aviopuolisoitten avioliitosta ovat syntyneet tytär Bernice 5. 8. 1915 ja poika Allan 16. 2. 1917. Allan Tuomela on suorittanut Junior Collegen kurssin Hibbingissä ja opiskelee Hamline-yliopistossa St. Paulissa Minnesotassa kaupallisella linjalla. Heinäkuussa 1942 Allan liittyi vapaaehtoisena USA:n armeijan ilmavoimiin ja oli pitkän ajan harjoitusleirillä Texasin valtiossa lennon opettajana. Sitten hän sai komennuksen Saksaan ja toimi taistelukoneen ohjaajana majoituspaikkanaan Münchenin kaupunki. Hän hoiti myös jonkun aikaa esikunnassa henkilöasioita ollen sotilasarvoltaan ensimmäinen luutnantti, mutta hänet korotettiin myöhemmin kapteeniksi ja hän kuuluu nyt USA:n ilmavoimien reserviin.

MENAHGA

Matti Jakob Hepokoski

Synt. 20. 4. 1877 Iin pitäjässä. Vanhemmat Jakob Hepokoski ja Maria Jokela.

Hepokoskien suku on kotoisin Hepokosken rannoilta Iin pitäjästä. Matti Hepokosken isänisä Jaakko tuli New York Millsiin Minnesotaan v. 1880, mutta kuoli jo kahden vuoden päästä. Samana vuonna eli 1882 tuli Iistä New York Millsiin hänen poikansa, jonka nimi oli myös Jaakko, ja hankki siellä itselleen farmin. Hän kuoli v. 1935. Hänen vaimonsa Maria Jokela oli kuollut Iissä v. 1881. Isän mukana oli Amerikkaan tullut poika Heikki. Jaakon muut lapset, Matti, Jussi eli John ja Gustava saapuivat New York Millsiin v. 1887. Jussista tuli farmari, Matti Hepokoskesta liikemies.

Matti Hepokoski kävi hieman kansakoulua ja oli sitten rautatietöissä. Hän pääsi myyjäksi Menahgan Osuuskauppaan v. 1905 ja oli liikkeen hoitajana vv. 1912—19. Vuosina 1920—24 Hepokoski oli suomalaisten Piilola, Kela, Mattson, Sulasalmi & Co:n liikkeessä osakkaana ja samaan aikaan Farmers and Merchant's Bank of Menahga-nimisen pankin johtajana. V. 1925 Hepokoski perusti vihdoin oman liikkeensä Hepokoski Hardware ja piti tämän aina vuoteen 1947, jolloin myi sen pojilleen Edwardille ja Vernerille, jotka nyt jatkavat samaa liikettä.

Kauppias Hepokoski on ollut työn ja toiminnan mies, joka on hyvin hoitanut liikkeensä ja monet muut tehtävänsä. Hän on ollut Menahgan kauppalan valtuuston jäsen useita vuosia ja kuulunut kauppalan koululautakuntaan 23 vuotta. Hän kuuluu suomalaiseen luterilaiseen Kansalliskirkkoon ja on ollut useissa sen tehtävissä. Hepokosken aloitteesta perustettiin Menahgaan v. 1939

Matti ja Jennie Hepokoski

Suomen avustustoimikunta (Finnish Relief), jossa Mrs. Jennie Hepokoski oli rahastonhoitajana.

Hepokoski meni avioliittoon 20. 4. 1907 Jennie Kotkan kanssa, joka on syntynyt 1. 8. 1887 Negauneessa Michiganin valtiossa. Hänen isänsä Leander Kotka oli kotoisin Lohtajalta ja äiti Kaisa Klemetti Hailuodosta. Leander Kotka tuli Amerikkaan v. 1881 ja asui ensin Negauneessa, Mich., mutta mentyään naimisiin v. 1886, siirtyi sieltä New York Millsiin 1888. Hän oli koko ikänsä farmarina kuollen Lehtijärven »taunissa» 1943, jossa hänen vaimonsa oli kuollut jo 1899.

Hepokosken aviopuolisoilla on kaikkiaan kahdeksan lasta, joista poika Walter oli mukana viime sodassa lähes neljä vuotta taistellen Afrikassa, Sardiniassa, Ranskassa ja Saksassa. Hän sai luutnantin arvon.

Frank Lake

Synt. 30. 8. 1887 Kankaanpään pitäjän Verttuun kylässä. Vanhemmat Ananias Iso-Kivijärvi ja Serafina Mäki.

Frans Laken isä oli kruununtorppari, ja perheessä oli kaikkiaan 12 lasta. Puutteellisista oloista oli pakko hakeutua maailmalle, ja niinpä lähtikin »Pransu», joka oli vanhin poika, jo v. 1905 Amerikkaan ja tuli Duluthiin setänsä Malakias Järvisen luo. Myöhemmin muutti yksi veli ja kolme sisarta Kanadaan. Matkarahansa nuori mies sai kokoon tukinuitossa Soikanjoella Pomar-

Frank ja Laura Lake

kussa ja osittain lainaamalla. Tukinuitosta sai 3 mk päivältä. Duluthiin päästyään hän oli ensin setänsä kanssa metsätöissä ja sai palkkaa 35 dollaria kuukaudessa ja vapaan ylläpidon. Oltuaan metsätöissä pari vuotta palasi Lake, minkä nimen hän oli Amerikassa omaksunut, Duluthiin ja oli siellä katurakennustöissä saaden palkkaa kaksi dollaria päivältä ja maksaen täysihoidosta 15 dollaria kuukaudessa. Sitten Lake oli töissä vuoden päivät Kanadassa, kierteli Etelä-Yhdysvalloissa kaikenlaisissa töissä ja oli parturina Winnibegissä Kanadassa vuosina 1912—15. Oltuaan jälleen jonkun kuukauden Duluthissa hän muutti 1915 New York Millsiin, jossa oli myös parturina. V. 1918 perusti Lake John Mursun kanssa autokorjaamon New York Millsiin. Liikkeestä myytiin myös autoja. Luovuttuaan siitä v. 1922 hän oli hetken aikaa kauppamatkustajana ja perusti jälleen v. 1924 oman autoliikkeen myyden autoja ja farmikoneita. Vuodesta 1931 Lake oli jälleen parturina ja möi sitten taas autoja vuosina 1935—43, jolloin hän muutti Menahgaan, avasi siellä parturinliikkeen ja osti v. 1948 elokuvateatterin Menahga Theater.

Lake on kuulunut Kalevan Ritarien Vuoksen Majaan Duluthissa, Odd Fellows-seuraan 38 vuotta ja Vapaamuurareihin 26 vuotta hoitaen näissä seuroissa monia tehtäviä. Menahgan kauppalanjohtajana (majurina) hän oli vuosina 1946—49 ja New York Millsissä ollessaan hän kuului kaksi vuotta kauppalan rakennuslautakuntaan.

Frank Laken ensimmäinen vaimo oli Tekla Kela, johon hänet vihittiin 9. 7. 1916. Vaimo kuoli 17. 10. 1943. Avioliitosta ovat syntyneet pojat Orville Martin, synt. 1917, opiskellut Minnesotan valtion yliopistossa ja nyt tehtävissä Alaskassa, sekä Paul Edward, synt. 1919, käynyt kauppaopiston (business college), kuollut 3. 5. 1940. Toinen vaimo on Laura Elisabeth Mukkala, synt. New York Millsissä 16. 9. 1895. Laura Laken isä Erkki Mukkala muutti Vesisaarelta Norjasta v. 1880 Calumetiin Michiganiin ja meni siellä naimisiin Maria Kähkölän kanssa. He muuttivat New York Millsiin v. 1884, ja isä osti maata 280 eekkeriä, josta viljelykselle raivattiin 200 eekkeriä. Siihen aikaan oli New York Millsin ja Menahgan ympäristössä ollut suuria metsiä, etupäässä tammea ja vaahteraa.

MOUNTAIN IRON

John Albert Anderson

Synt. 13. 2. 1893 Towerin kaupungissa Minnesotan valtiossa. Vanhemmat Sefania Anderson (Rahkola) ja Hilda Pernu.

Andersonin vanhemmat tulivat Amerikkaan, isä Himangan pitäjästä ja äiti Lohtajan pitäjästä v. 1890. Naapuripitäjäin lapset löysivät toisensa Oscadossa Michiganin valtiossa mennen siellä naimisiin. Myöhemmin he siirtyivät Toweriin Minnesotaan, jossa poika John Albert syntyi. Hän kävi kansakoulun Mt.Ironissa ja suoritti myöhemmin Suomi-Opiston kaupallisen osaston kurssin v. 1915. V. 1916 Anderson perusti vuokra-autoliikkeen korjaamoineen ja alkoi v. 1917 myydä autoja sekä käytettyjä että uusia. Liike laajeni laajenemistaan, ja v. 1930 Anderson rakennutti sitä varten Mt.Ironin pääkadun varrelle komean huoneiston, jossa liike edelleenkin toimii. Hänen päätehtävänsä on Chevrolet-autojen myynnin edustus paikkakunnalla ja sen ympäristössä. Autokorjaamo jatkaa myös työtään. Liike on alansa suurin Mt.Ironissa, ja sen palveluksessa on 12 miestä.

Mr. Anderson on kiireisten tehtäviensä ohella osallistunut myös Mt.Ironin kunnalliseen elämään. Hän on ollut kaupungin koululautakunnan jäsen 12 vuotta, kaupungin valtuuston jäsen 3 vuotta ja kaupungin rahastonhoitajana 2 vuotta. Mr. Anderson ja hänen vaimonsa kuuluvat Mt.Ironin ev.luterilaiseen suomalaiseen seurakuntaan.

John Albert Anderson vihittiin 9. 11. 1916 avioliittoon neiti Emilia Erkkilän kanssa, joka on syntynyt Oripään pitäjässä 12. 8. 1893 ja tullut Amerikkaan v. 1913. Vaimon vanhemmat olivat Kustaa Vihtori Erkkilä ja Vilhelmina Weckström. Avioliitosta on syntynyt kolme lasta, joista poika Edvin on käynyt oppikoulun sekä suorittanut Junior College-tutkinnon ja on nykyään General

John Albert Anderson

Motors Companyn Flintissä Michiganin valtiossa olevan Dieselmoottorikoulun opettaja. Hän otti osaa viime sotaan palvellen Tyynenmeren sotanäyttämöllä laivastossa sekä Japanissa. Tyttäret Irene ja Esther ovat molemmat suorittaneet Suomi-Opiston kauppaosaston kurssin. Esther on naimisissa Elmer Kauppilan kanssa.

V. 1949 Andersonin aviopuolisot tekivät matkan Suomeen vieden oman autonsa mukanaan ja ajoivat Suomessa yli 10.000 km. He palasivat matkaltaan mitä parhain muistoin.

NASHWAUK

Roy Arthur Johnston

Synt. 22. 5. 1898 Menahgassa Minnesotan valtiossa. Vanhemmat Oscar Johnson ja Maria Effie May Helppie.

Roy Johnston polveutuu niistä suomalaisista, jotka ensimmäisinä saapuivat Minnesotan maille avaamaan sen laajoja korpia viljelykselle. Hänen isovanhempansa Mathias Niemi ja tämän vaimo Maria, syntyään Frisku, tulivat Suomesta jo v. 1865 Franklinin »kontrille» Etelä-Minnesotaan, jossa on suomalaisten vanhin asutus Minnesotassa. Sanotulla paikkakunnalla syntyi v. 1872 Roy Johnstonin isä Oscar, joka suoritti opettajan tutkinnon Mankaton collegessa Minnesotassa ja oli sitten kansakoulunopettajana Franklinissa sekä Menahgassa Minnesotassa. Hän otti Menahgassa home steadin, jota raivasi ja viljeli pari vuotta. Noin v. 1900 Oscar Johnson ja suomalainen Andrew Helppie perustivat Sebekan kaupungissa Minnesotassa Sebeka Mercantile Co.-nimisen kauppaliikkeen ja v. 1905 Nashwaukiin toisen samannimisen kauppaliikkeen, jota Oscar Johnson lähti hoitamaan. Tämän liikkeen Johnson lopetti v. 1917, minkä jälkeen hän poikansa Roy Johnstonin kanssa perusti autoliikkeen Nashwaukiin. Oscar Johnson kuoli v. 1938. Roy Johnstonin äiti May, kuten häntä kutsuttiin, oli saapunut kuuden vuoden vanhana Suomesta v. 1880 vanhempiensa mukana Kuparisaarelle Michiganiin, josta perhe kuitenkin pian muutti Frankliniin Minnesotaan. Siellä Mayn isä otti home steadin. May Johnson kuoli v. 1940.

Roy Arthur Johnston joutui heti oppikoulun päätettyään v. 1916 työhön isänsä autoliikkeeseen, jonka hän nykyisin yksin omistaa ja jonka toiminimi on Johnston Chevrolet Co. Liikkeen yhteyteen Johnston perusti v. 1940 voiteluöljyjen myyntiä varten Reliance Oil Co.-nimisen toiminimen. Liikkeessään hän myy myös farmi-

Roy A. Johnston

kalustoa, kuten traktoreita, niittokoneita, autoja ym. Yritteliäs ja tarmokas Johnston alkoi v. 1945 »runnata metsiä». Seuraavana vuonna hän osti suomalaisten omistaman Manner Lumber Co.-nimisen toiminimen, jolla oli sahalaitos ja metsiä. Johnston antoi firmalle nimeksi Keewatin Saw Mill Co., ja se on nykyään suurin yksityisen omistama sahalaitos Minnesotassa.

Johnston kuuluu ev.lut. kirkkoon, Lion Klubiin, Nashwaukin Kauppaklubiin, Amerikan Legionaan ja oman liikealansa yhdistyksiin.

Kesäkuun 27. p:nä 1929 Roy Johnston solmi avioliiton norjalaista syntyperää olevan opettajattaren Minnie Harriet Fyrandin kanssa. Avioliitosta on syntynyt kaksi lasta, nim. tytär Caroline May 17. 3. 1932 ja poika Robert Roy 5. 5. 1936. Tytär opiskelee St.Olaf Collegessa Northfieldissa Minnesotassa.

Johan Peter Lanto

Synt. 3. 10. 1877 Calumetissa Michiganin valtiossa. Vanhemmat Petter Olaf Lantto ja Aleksandra Ruona.

Lanton isä Petter Olaf Lantto oli syntynyt v. 1853 Kaavannossa Norjassa lähellä Hammerfestin kaupunkia, jossa hänen isänsä monien muitten suomalaisten tavoin oli työssä kuparikaivoksessa.

Tämä kuoli kuitenkin kaivosonnettomuudessa Petter Olafin ollessa vasta kolmen vuoden vanha. Tällöin Petter Olafin isoisä otti huolehtiakseen hänestä ja eräästä poikavainajansa tyttärestä. Kun Petter Olafin sisar oli muuttanut Norjasta Calumetiin Michiganin valtioon, lähetti hän veljelleen muutaman vuoden perästä matkalipun ja niin Petter Olaf Lantto lähti norjalaisella purjelaivalla v. 1873 Bostoniin. Matka kesti noin kaksi kuukautta, ja kun laivan puolesta ei ollut mitään ruokatarjoilua, oli eväänä Norjan silliä ja kovaa leipää, kuten Petter Olaf oli kertonut. Lopuksi tultiin Bostoniin, sieltä jatkettiin junalla Buffaloon ja edelleen eräällä siihen aikaan kuuluisista matkustajaliikenteeseen käytetyistä purjealuksista (»clipper») Kuparisaarelle Hancockin rantaan.

Johan Peter Lanton äidin Aleksandra Ruonan (synt. 1853) veli Salomon oli lähtenyt Kuparisaaren Calumetiin v. 1870 ja lähettänyt v. 1873 matkaliput viidelle sisarukselleen, jolloin Aleksandrakin pääsi Calumetiin. Ruonat olivat kotoisin Haaparannasta. Petter Olaf Lantto ja Aleksandra Ruona menivät avioliittoon Calumetissa v. 1877, ja Lantto työskenteli kaikkiaan 25 vuotta suuren kaivosyhtiön Calumet & Heclan kuparikaivoksissa. Saman yhtiön palveluksessa on muuten vuosikymmenien mittaan ollut tuhansia suomalaisia siirtolaisia. V. 1899 Lantot muuttivat Franklinin »kontrille» Etelä-Minnesotaan Salomon Ruonan farmille ja viettivät siellä vanhuuden päivänsä kuolemaansa saakka.

Johan Peter Lanto (jättänyt Lantto-nimestä yhden t-kirjaimen pois) kävi Calumetissa kansakoulun, meni nuorukaiseksi vartuttuaan kaivokseen töihin ja oli mm. useita vuosia kivihiilikaivoksissa Wyomingin valtiossa. V. 1905 Lanto lähti vaatetusliikkeeseen apulaiseksi Minnesotan Nashwaukiin. Hän oli tässä toimessa vuoteen 1910, jolloin meni naimisiin Charles Ollilan lesken Aili Sofia Ollilan (synt. Pahnila) kanssa ja ryhtyi Ollila Hotel-nimisen hotellin hoitajaksi. Hotellin Lantot myivät v. 1950. Kesällä 1950 he tekivät matkan Suomeen.

Mr. Lanto on toimensa ohella Nashwaukissa joutunut moniin yhteiskunnallisiin tehtäviin. Hän on ollut kaupungin postimestarina vv. 1934—45, kaupungin vesi- ja voimalaitoksen johtokunnan jäsenenä 14 vuotta, kaupungin valtuustossa 5 vuotta ja kaupungin rahastonhoitajana 2 vuotta.

Mr. Lanto on niitä harvoja suomalaisia, jotka ottivat osaa Espanjan ja Amerikan väliseen sotaan Kuuban saarella v. 1898. Hän lähti sinne Calumetin, Mich. kansalliskaartin komppania D:n mukana. Komppaniaan kuului lisäksi kolme muuta suomalaista. Heinäkuun 1. p:nä 1898 Lanto joutui Kuubaan ja marssi rykmenttinsä mukana läpi yön rintamaa kohti, jonne tultiin varhain aamulla. Kun lähestyttiin rintamaa, niin alkoi kuulua tykkien ja kiväärien pauketta. Taistelua käytiin lähellä San Diegon kaupunkia. Lanton rykmentti joutui sitten tulilinjaan, mutta selviytyi varsin vähäisin tappioin. Parin päivän kuluttua sota sitten loppuikin. Calumetin komppaniasta kuoli 17 miestä malariaan ym. tauteihin. Se palasi syyskuussa 1898 kotikaupunkiinsa, jossa sitä oli vastaan ottamassa 10.000 ihmistä. Kaikki miehet olivat kuitenkin niin tautien runtelemia, että vain yksi kykeni edustamaan sitä juhlinnassa. Hän kesti ylenpalttista kestitystä kaksi päivää, kolmantena hän kuoli.

Mrs. Lanton vanhemmat olivat talollinen Herman Andreas Pahnila ja Anna Onkalo Simon pitäjästä. Suomessa Mrs. Lanto on toiminut kiertokoulun opettajana ja konttoritehtävissä. Tultuaan Amerikkaan ja siellä Nashwaukiin v. 1908 Aili Pahnila meni samana vuonna naimisiin myöskin Simosta kotoisin olleen ja Amerikkaan v. 1898 tulleen Charles Ollilan kanssa. Mies kuoli jo kuitenkin seuranneena vuonna jättäen jälkeen lesken ja pienen pojan, Reino Charles Arthurin, synt. 1909. Reino on nykyään insinööri, ja hän oli viime sodan aikana rakentamassa USA:n »lentäviä linnoituksia».

Lantojen avioliitosta on syntynyt v. 1911 poika Rudolph, joka on saanut yliopistossa fil. kandidaatin arvon (Bachelor of Arts) ja toiminut aluksi voimistelunopettajana Minneapoliksessa, Minn., ja Panamalla. Viime sodan puhjettua Rudolph meni vapaaehtoisena USA:n laivastoon ja oli mukana useissa taisteluissa Tyynellämerellä kohoten komentajakapteeniksi. Sodan jälkeen Rudolph Lanto on toiminut voimistelun ja matematiikan opettajana oppikoulussa San Bernardinossa Kaliforniassa. Lisäksi ovat avioliitosta syntyneet tytär Ruth (nyt Mrs. Gordon Sathe), joka on saanut yliopistossa Bachelor of Arts-arvon ja toiminut opettajattarena, sekä tytär Esther, joka on saanut saman oppiarvon, minkä jälkeen hän toimi pari vuotta opettajattarena, mutta liittyi sitten USA:n armeijaan ja palvelee nykyään Japanissa.

Arvid John Mattila

Synt. 24. 10. 1888 Sebekassa Minnesotassa. Vanhemmat Fredrik Mattila ja Selma Kittilä.

Fredrik Mattila oli kotoisin Kuusamon Posion kylästä (synt. v. 1856) ja muutti nuorena miehenä Amerikkaan. Arvid John Mat-

tilan äiti Selma Kittilä taasen oli syntynyt Ruotsin Torniossa ja tullut yhdeksän vuoden vanhana setänsä mukana Dakotaan. V. 1886 Fredrik Mattila meni naimisiin Selma Kittilän kanssa New York Millsissä Minnesotassa, ja seuraavana vuonna he ottivat home steadin Sebekassa Minnesotassa. He tulivat siten Sebekan seudun esiraivaajiksi ja asuivat koko ikänsä raivaamallaan farmilla, jossa perheelle syntyi runsas lapsijoukko, kuten yleensä kaikille varhaisemmille suomalaisille siirtolaisperheille. Lapsia siunaantui kaikkiaan 11. Uudisasukkaiden farmilla kasvoi sankka metsä, teitä ei ollut, ja kaikki tavara oli kannettava selässä Wadenasta tai New York Millsistä. Maata oli alkuun 160 eekkeriä, mutta myöhemmin Mattilat ostivat lisää.

Arvid John Mattila joutui liikealalle v. 1908 Nashwaukissa Minnesotassa ja oli apulaisena rautakaupassa vuoteen 1916, jolloin hän perusti oman liikkeen John H. Carlsonin kanssa. Mattila »osti ulos» liiketoverinsa v. 1919, minkä jälkeen hän on yksin omistanut rauta- ja huonekalukaupan. Liike sijaitsee Mattilan hankkimassa upeahkossa talossa Nashwaukin pääkadun Central Avenuen varrella.

Mattila on American National Bank of Nashwauk-nimisen pankin varajohtaja. Lisäksi hän on ollut mm. jäsenenä Nashwaukin valo- ja vesijohtolaitoksen johtokunnassa, Nashwaukin kaupungin rahastonhoitajana ja kunnallistuomarina samassa kaupungissa. Mattila kuuluu useihin ammattialansa yhdistyksiin, ev.luterilaiseen seurakuntaan, jonka kirkkovaltuuston jäsen hän on, ja vapaamuurareihin.

Arvid John Mattila solmi lokak. 8. p:nä 1910 avioliiton neiti Mariana Kuitulan kanssa. Mrs. Mattilan vanhemmat Jakob Kuitula (ennen Palonperä) ja Susanna Valpuri Setälä olivat molemmat kotoisin Lapualta, jossa he olivat menneet naimisiin ja jossa perheelle oli syntynyt neljä lasta. Jakob Kuitula lähti Amerikkaan 1880-luvulla, ja perhe seurasi häntä muutamaa vuotta myöhemmin. Jakob oli tullut Hancockiin Kuparisaarelle ja joutunut kaivostöihin. Eräs suomalainen kapakanpitäjä oli ollut Suomesta saapuvia siirtolaisia vastassa. Jakob Kuitula oli kokenut nälkävuodet Suomessa 1867—68, ja kun hänen lapsensa joskus moittivat ruokaa, hän saattoi sanoa ääni värähtäen, että lapset eivät tienneet, mitä nälkä oli, ja kertoi itse nälkävuosina syöneensä pettua. Jakob Kuitula hankki itselleen farmin läheltä Houghtonia Kuparisaarella,

jossa perhe asui jonkin vuoden. Sitten muutettiin Balticiin Michiganin valtioon. Siellä Kuitulat pitivät täysihoitolaa työmiehille. Heidän asunnossaan perustettiin paikkakunnan suomalainen raittiusseura Auran Kukka ja Suomi-Opiston hyväksi pidettiin siellä iltamia. Pastori Bäck kävi siellä myös joskus »pitämässä kirkonmenoja».

Arvi John ja Mariana Mattilan avioliitosta on syntynyt kuusi lasta, joista Wilbert ja Eleonora ovat saaneet yliopistossa maisterin arvon (Master of Arts), Melvin Tuline ja Adelaine fil. kandidaatin arvon (Bachelor of Arts) ja nuorimmat lapset Jakob sekä Joan opiskelevat samaa oppiarvoa varten.

John Peter Raattama

Synt. 11. 3. 1876 Karesuannossa Ruotsissa, kuollut 27. 2. 1947 Miamissa Floridassa. Vanhemmat Petter ja Maria Kristina Raattama.

Petter Raattaman isä oli tunnetun laestadiolaisen saarnamiehen ja Lars Levi Laestadiuksen läheisen apulaisen Juhana Raattaman poika. Hän lähti perheineen, jossa oli useita lapsia, Karesuannosta talvella 1882 porojen vetämillä pulkilla tunturien yli Norjanmeren rantaan. Pakkanen oli ankara ja puolitoistavuotias poika Isak paleltui tuntureilla kuoliaaksi. Matkaa jatkettiin sitten Amerikkaan ja saavuttiin Calumetin kaupunkiin Michiganin valtiossa, minne ensimmäiset suomalaiset siirtolaiset olivat tulleet Norjasta jo v. 1864. Petter Raattama ei kuitenkaan kauan viipynyt Calumetissa, vaan muutti New York Millsin maanviljelysseudulle Länsi-Minnesotaan, jossa otti itselleen home steadin. Tämän jälkeen hän toimi farmarina ja laestadiolaisten saarnamiehenä.

Petter Raattaman poika John Peter Raattama kävi kansakoulun New York Millsissä ja lisäksi kauppakoulun. Hän hoiti sitten jonkin aikaa suomalaisten farmarien New York Millsin kauppalaan perustamaa kauppaliikettä, kunnes v. 1906 muutti Boveyhin Minnesotaan ja perusti sinne oman sekatavarakaupan, jonka hän v. 1909 muutti Nashwaukiin, Minn. Liike on kuitenkin vähitellen muuttunut pääasiallisesti miesten ja naisten vaatteiden ja asusteiden kaupaksi ja on huomattava liike alallaan Pohjois-Minnesotassa.

John Peter Raattama

John Peter Raattama joutui kykenevänä ja asiallisena miehenä moniin luottamustehtäviin. Hän oli Nashwaukissa toimivan American National Bank-nimisen pankin johtokunnassa 20 vuotta eli kuolemaansa saakka. Nashwauk Herald nimisen lehden kustannusyhtiön presidenttinä hän oli myös 20 vuotta. Hän toimi Nashwaukin kaupunginjohtajana (majurina) vuosina 1913—14 ja toisen maailmansodan aikana hän oli kutsuntalautakunnan jäsenenä. Hän kuului myös Vapaamuurareihin ja sai tässä järjestössä korkeita asteita.

Huomattavin on Raattaman panos kuitenkin Amerikan suomalaisten kansallisissa riennoissa. Hän kuului vuosikymmeniä Kalevan Ritarien järjestöön ollen heidän huomatuimpia miehiään ja kerran mainitun seuran Ylimajan Veli ensimmäinen eli päämies. Amerikan suomalaisten Liikemiesyhdistyksen puheenjohtajana hän oli v. 1921. Suomen joutuessa talvisodan aikana ja toisen maailmansodan jälkeen suuriin kärsimyksiin Raattama oli niitä, jotka sydämensä koko innolla toimivat Suomen hyväksi. Hän kuului mm. Help-Finland-järjestön johtokuntaan Nashwaukissa ja jäsenenä saman järjestön pääkomiteaan. Raattama esiintyi myös usein puhujana suomalaisten juhlatilaisuuksissa.

Raattaman olemus teki vakavan ja arvokkaan vaikutuksen, mutta hän oli siitä huolimatta usein hyvinkin leikkisä. Hänen arviointinsa asioista ja ihmisistä oli kiihkotonta ja tasapuolista ja

hän suhtautui suurella myötämielisyydellä kanssaihmisiinsä. Niinpä Raattama saavuttikin elämässään paljon hyviä ystäviä.

John Peter Raattama vihittiin toukokuun 27 p:nä 1899 avioliittoon neiti Ida Blombergin kanssa, joka on syntynyt Kiuruveden pitäjän Haapakummun kylässä heinäk. 10. p:nä 1877. Vaimon vanhemmat olivat maanviljelijä Henrik Blomberg ja Maria Masalin, äiti Nilsiästä kotoisin olevaa vanhaa pappissukua. Mrs. Raattama on miehensä rinnalla ottanut osaa suomalaisten kansallisiin rientoihin, mutta enimmäkseen hänen aikansa on kulunut suuren lapsijoukon hoitamisessa ja perheen emännän tehtävissä.

John Peter ja Ida Raattaman avioliitosta ovat syntyneet seuraavat lapset: Clarence Rudolp (katso kirjoitusta hänestä), Helen, maisteri Kalifornian valtion yliopistosta (kuollut 7. 7. 1950), Ruth Johanna, lääkärinä Denverissä Coloradon valtiossa, Esther Ida, naimisissa Herold Kellogin kanssa, John Webster, lääkäri (katso kirjoitusta hänestä), Henry Howard, karjafarmin omistaja Floridan valtiossa, saanut Bachelor of Arts oppiarvon, Alice Helmi, jolla on Bachelor of Arts-oppiarvo, naimisissa John Trippin kanssa, sekä Lillian Wilhelmina, jolla myös on Bachelor of Arts oppiarvo, puoliso Sheldon Dicks.

John Webster Raattama

Synt. 23. 1. 1912 Nashwaukissa Minnesotan valtiossa. Vanhemmat John Peter Raattama ja Ida Blomberg.

Suoritettuaan oppikoulun (high school) tutkinnon Nashwaukissa, Minn., nuori Raattama jatkoi opintojaan Carltonin collegessa Northfieldissä Minnesotassa ja sai siellä Bachelor of Arts-oppiarvon v. 1934. Sen jälkeen hän toimi opettajana saman oppilaitoksen eläintieteellisessä osastossa yhden vuoden. V. 1935 Raattama kirjoittautui Minnesotan valtion yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan ja oli välillä Chicagon Northwestern-yliopistossa kaksi vuotta tekemässä fysiologisia tutkimuksia. Sota keskeytti kuitenkin opinnot v. 1942, jolloin Raattama joutui armeijan palvelukseen. Hänet määrättiin lääkintäosastoon, jossa hän toimi kaksi vuotta Yhdysvalloissa, kunnes sai v. 1944 komennuksen Englantiin. Siellä

hän palveli 14 kuukautta USA:n armeijan sotilassairaalassa. V. 1945 Raattama sai komennuksen Pariisiin, jossa hän oli 10 kuukautta lääkintäupseerina Amerikan joukoissa. Hän vapautui sotapalveluksesta kesäkuussa 1946 lääkintäkapteenina. Palattuaan kotimaahan Raattama jatkoi keskeytyneitä opintojaan Minnesotan valtion yliopistossa ja suoritti lääkärintutkinnon v. 1948. Tämän jälkeen hän oli lääkärinä Colombia-sairaalassa Milwaukeessa Wisconsinin valtiossa vuoden, mutta kun kotiseutu veti puoleensa, R. muutti Nashwaukiin ja avasi siellä yksityispraktiikan, jota edelleenkin hoitaa.

Tohtori Raattama on varsin musikaalinen mies. Jo oppikoulussa ollessaan hän oli koulunsa soittokunnan jäsen ja hän harrastaa edelleenkin pianonsoittoa. R. on myös hyvä uimari ja niinpä hän oli oppikoulussa ja Carltonin collegessa näiden koulujen uimajoukkueiden »kapteeni», johtaja. Hän on Nashwaukin partiopoikajärjestön puheenjohtaja, kuuluu Lion's Clubin johtokuntaan ja Vapaamuurareihin. Tri Raattama on kapteeni Chisholmin reservipataljoonassa ja sen toinen varusmestari.

NEW YORK MILLS

John Arnold Anderson

Synt. 11. 4. 1902 Virginian kaupungissa Minnesotan valtiossa. Vanhemmat Johan Anderson (Loukola) ja Hilda Oikarinen.

Johan Loukola oli tullut Amerikkaan Kortesjärveltä v. 1896 ja Hilda Oikarinen Rovaniemeltä v. 1898. Heidät vihittiin avioliittoon Hibbingissä Minnesotan valtiossa v. 1900, mutta Mrs. Loukola eli Anderson, jota nimeä hänen miehensä oli alkanut käyttää, kuoli jo v. 1909 ja Mr. Anderson v. 1910. Heiltä jäi neljä pientä lasta, joista vanhin poika Arthur Anderson oli 1920-luvulla Egyptissä kaivamassa farao Tutankhamonin hautaa. Hän kirjoitti viimeisen kerran omaisilleen Aleksandriasta kaivausten jälkeen, mutta katosi sen jälkeen tietymättömiin. John Arnold oli isänsä kuollessa kahdeksan vuotias. Jakob Ojala niminen farmari otti pikku pojan luokseen New York Millsiin v. 1912, jossa hän kävi kansakoulun ja oppikoulun. Sen jälkeen hän joutui apulaiseksi erääseen rautakauppaan New York Millsissä ja sitten osuuskauppaan samassa kauppalassa. Palveltuaan joitakin vuosia eri liikkeissä Virginiassa, Minn. A. palasi v. 1926 takaisin kotikyläänsä Mills Oil Company nimisen liikkeen palvelukseen, josta v. 1929 osti appensa osuuden ja omistaa nyt toiminimen osake-enemmistön. Liike myy öljyjä, maanviljelyskoneita ja Pontiac-autoja.

Andersson on ollut New York Millsin kauppalanjohtaja (majuri) vv. 1929—32, kauppalan oppikoulun johtokunnassa 20 vuotta ja hänet valittiin v. 1948 edustajaksi Minnesotan valtion lainlaatijakuntaan sekä marraskuussa 1950 uudelleen sanottuun tehtävään. A. kuuluu ev.luterilaiseen suomalaiseen seurakuntaan ja Vapaamuurareihin.

Anderson vihittiin avioliittoon 7. 5. 1927 Lillian Amalia Vapolan kanssa, joka on syntynyt 21. 5. 1903 New York Millsissä. Hänen isänsä Fredrik Vapola oli syntynyt Brainerdissa Minnesotan valtiossa ja äiti Emma Sofia Mattila Republicissa Michiganin valtiossa. Fredrik Vapolan isä John Vapola oli kotoisin Lohtajan pitäjästä ja lähtenyt Amerikkaan v. 1873. Hän oli aluksi töissä Kanadan Pacific-radan suurella työmaalla, jossa oli ollut joukko muitakin suomalaisia, muutti sitten Brainerdiin, Minn., jossa oli rautatietöissä ja kuoli v. 1887. Mrs. Andersonin isä Fredrik Vapola toimi liikemiehenä New York Millsissä. Viimeksi hän piti bensiini- ja öljyliikettä, jonka myi vävylleen John Arnold Andersonille.

Andersonin aviopuolisoiden avioliitosta on syntynyt kolme lasta, joista vanhin poika James toimi isänsä liikkeessä, tytär Jean on naimisissa ja Jay-niminen poika opiskelee yliopistossa.

Carl Parta

Synt. 23. 9. 1886 Karlsborgissa Ruotsissa. Vanhemmat August Parta (alkuaan Mustaparta) ja Katrina Valpuri Roos.

August Mustaparta oli syntynyt Nikkolassa Tornionjoella v. 1865, mutta muuttanut nuorukaisena Ruotsin Länsi-Pohjaan Karlsborgin kaupunkiin. Täällä hän tapasi Katrina Roosin Matarengista ja meni tämän kanssa avioliittoon v. 1887. Karlsborgissa syntyi perheelle kolme poikaa, Carl, William ja John. Perheen pää lähti v. 1890 Calumetiin Michiganin valtiossa joutuen siellä kaivostöihin. Vuoden kuluttua hän oli säästänyt niin paljon, että saattoi lähettää matkarahat perheelleen, joka sitten matkasi myös Calumetiin. Myöhemmin August Parta toimi Calumetissa sekatavarakauppiaana omistaen yhteen aikaan kaksikin liikettä ja toimien kauppiaana kuolemaansa saakka.

Carl Parta kävi kansakoulun Calumetissa ja lisäksi kesäkoulua. V. 1898 joutui hän latojan oppiin Amerikan Uutiset-nimisen lehden kirjapainoon, jonka omisti Fred Karinen. Sieltä hän siirtyi Calumetin toisen suomenkielisen lehden, Päivälehden kirjapainoon. Tämän jälkeen Parta oli eri tehtävissä useitten Amerikan suomalaisten lehtien kirjapainoissa, kunnes v. 1932 toimittaja Adolf Lundqvistin kanssa perusti Minnesotan Uutiset-nimisen lehden New York Millsiin. Lundqvistin kuoltua lokakuussa 1948 Parta osti hänen perillisiltään L:n osuuden lehdestä, kirjapainosta ja toimitalosta, jotka hän nyt yksin omistaa. Adolf Lundqvist, joka aikaisemmin oli ollut Duluthissa ilmestyneen Päivälehden toimittaja, oli taitava sanomalehtimies, ja uusi lehti sai alunperin hyvän levikin. Sen painos on joskus ollut yli 10.000 kpl., joka Amerikan suomalaisten keskuudessa on hyvä saavutus. Mr. Parta on kirjapainossaan painattanut myös muutamia suomalaisia kirjoja. Minnesotan Uutiset on lähinnä uskonnollinen ja kansallinen julkaisu, joka on valppaasti seurannut maailman tapahtumia ja Amerikan suomalaisten pyrintöjä.

Carl Parta vihittiin marraskuun 2. p:nä 1910 avioliittoon neiti Lempi Emilia Kosken kanssa. Tämän vanhemmat olivat John Jakob Koski (Ylikoski) ja Anna Tuomaala. Mrs. Parta on syntynyt Fitchburgissa Massachusettsin valtiossa, jossa hän on käynyt oppikoulun. Hän on vuosina 1932—42 toimittanut New York Mills Herald-nimistä lehteä, jonka hän miehensä kanssa omistaa, ja hän on muutenkin monin tavoin tukenut ja avustanut miestään tämän tehtävissä.

Carl ja Lempi Parran avioliitosta ovat syntyneet pojat Carl Eugene 18. 7. 1912 ja Russell Oscar 3. 8. 1918. Carl Eugen on suorittanut sähköinsinöörin tutkinnon Worcester Polytechnic College-nimisessä oppilaitoksessa v. 1934. Hän on komentajakapteeni USA:n laivaston reservissä ja toimii nykyään USA:n hallituksen tehtävissä Washingtonissa D. C. Carl Eugene Parran vaimo on Vieno Vivian Aarnio, Hjalmar Aarnion ja tämän vaimon Hildan, o.s. Heikkilä tytär. Russel Oscar Parta on opiskellut sanomalehtioppia Minnesotan valtion yliopistossa sekä ollut sitten töissä pankissa. Viime sotaan hän osallistui USA:n armeijassa Filippiineillä. Sen jälkeen Russell Parta on toiminut Minnesotan Uutisten apulaisliikkeenhoitajana ja ollut samalla New York Mills Herald-lehden toimittajana. Avioliitostaan opettajatar June Pastoret'in kanssa Russel Parralla on kolme poikaa.

Carl ja Lempi Parta kuuluvat paikkakuntansa Pyhän Pietarin ev.luterilaiseen seurakuntaan, jossa Mr. Parta on varaesimies. Heillä on kaunis, viihtyisä asuintalo New York Millsin kauppalassa.

Carl Henry Perle

Synt. 21. 8. 1878 Kuivaniemen pitäjässä. Vanhemmat Johan Jakob Perälä ja Anna Kaisa Pökkyli.

Perlen isä oli lähtenyt Amerikkaan etsimään parempia ansioita kuin mitä kotimaa tarjosi ja saapunut New York Millsiin v. 1880. Hän kävi aluksi rautatietöissä ja oli vuodessa ansainnut niin paljon, että kykeni lähettämään matkaliput vaimolleen ja neljälle pienelle lapselleen, joista yksi oli Carl Heikki eli Henry. Isä osti sitten Kusti Hyryltä farmimaata, jota ei vielä lainkaan oltu raivattu, rakensi siihen kaksikerroksisen pirtin ja alkoi raivata peltoa. New York Mills oli siihen aikaan pahainen kylä, jonka ympärillä oli muutamia farmeja, miltei kaikki suomalaisten omistamia. Perlen isä osti seudun ensimmäisen hevosen. Kaikki muut ajoivat silloin vielä härillä. Kylään johti rautatie, mutta maantiestä ei ollut paljon tietoa. Suunnattomat metsät piirittivät kylää joka puolelta. Niissä kasvoi enimmäkseen tammea ja vaahteraa. Suomalaiset ampuivat syötäväkseen peuroja, joita oli runsaasti metsissä. Elämä oli vaatimatonta, rahaa ei ollut paljon liikkeellä.

Perälä lähti 14 vuoden vanhana kotoaan ja meni Spartaan, Minn., jossa hän pääsi apulaiseksi John Saaren sekatavarakauppaan. Parin vuoden kuluttua eli 1884 hän lähti Leadiin Etelä-Dakotaan, jonka kultakaivoksissa oli paljon suomalaisia työssä. Perälä eli Perle, minkä nimen hän oli omaksunut, alkoi Leadissa pitää »pallohaalia» sekä tupakka- ja virvoitusjuomakauppaa ja sai pääasiassa suomalaisista asiakkaansa. Perle vuokrasi myös John Niemeltä suurehkon rakennuksen ja laittoi siihen täysihoitolan, jossa tavallisesti asui 65 miestä. Noin 100 miestä kävi siinä säännöllisesti aterioimassa, kaikki hiljattain Suomesta tullutta väkeä. Leadissa oli suomalaisilla laestadiolaisilla oma kirkkonsa ja lisäksi oli paikkakunnalla suomalainen raittiusseura, jolla oli oma »haalinsa». Siinä toimivat lauluseura ja näytelmäseura. Suomesta oli tullut myös paljon nuoria tyttöjä ja nuoriso tanssi ja huvitteli ahkerasti. Oltuaan 10 vuotta Leadissa Perle lähti sieltä ja oli eri toimissa, kunnes hän palasi v. 1912 New York Millsiin, jonne perusti ravintolan ja pallohaalin. Hän osti myös Victor Komulaisen sekatavarakaupan. Liikkeessä oli kaikkiaan neljä apulaista. V. 1919 Perleä alkoi kuitenkin vaivata Texasin kuume, jonne siihen aikaan muodostui suomalainen siirtokunta hedelmäviljelyksen merkeissä.

Perle myi liikkeensä ja osti Mercedes-nimisen kaupungin läheltä, missä suomalaiset asuivat, 40 eekkeriä maata. — Tavallisesti suomalaisilla oli vain 10 eekkeriä. — Siellä viljeltiin appelsiineja, sitruunoita, grapehedelmiä ja hieman puuvillaakin. Aika oli kuitenkin huono, hedelmistä ei maksettu paljon mitään ja melkein kaikki suomalaiset »postasivat», menettivät kaiken. Vain kuusi perhettä jäi jatkamaan hedelmäviljelystä muiden muuttaessa pois. Perle menetti yrityksessään 20.000 dollaria eli miltei kaiken omaisuutensa. Oltuaan tämän jälkeen jonkin aikaa Detroitissa, Mich., hän lähti Tietomiin, Washingtonin valtioon, jolla tienoolla on satoja suomalaisia omenanviljelijöinä. Heidän alueensa ovat 10—40 eekkerin suuruisia ja joka eekkerillä kasvaa tavallisesti hieman toistasataa omenapuuta. Täällä Perle perusti sekatavarakaupan, hankki oman talon ja alkoi vaurastua. V. 1945 hän myi liikkeensä ja rakennuksensa muuttaen Portlandin kaupunkiin, mutta kun hänen vaimonsa kuoli siellä, Perle muutti New York Millsiin, jossa nyt asuu.

Perlen ensimäinen vaimo oli Margareta Huovinen Mikkelin kaupungista. Heidät vihittiin 11. 10. 1913 Billingsissä Montanassa. Mrs. Perle kuoli 21. 6. 1948. Perlen toinen vaimo on Hulda Sofia, o.s. Palolampi, joka on syntynyt Alavuden pitäjän Sulkavan kylässä 16. 10. 1887. Hänen vanhempansa olivat Jussi Valkialahti ja Vilhelmina Rajalahti, jotka kuolivat omistamassaan Palolammin talossa Sulkavan kylässä. Kotona oli 11 lasta. Hulda tuli v. 1907 Hibbingiin, jossa asui hänen kaksi veljeänsä. Helmik. 7 pnä 1912 Alavuden tytär meni naimisiin New York Millsissä 15. 1. 1884 syntyneen Andreas Emil Andersonin kanssa, joka kuoli 8. 10. 1942. Leskeksi jäätyään Mrs. Anderson meni avioliittoon Mr. Perlen kanssa ja he viettävät yhdessä vanhuuttaan omistamassaan kauniissa talossa New York Millsissä.

ORR

Herman Aksel Lammi

Synt. 7. 4. 1889 Kiikan pitäjän Kiimasjärven kylässä. Vanhemmat Juhan Lammi ja vaimonsa Hilma Lammi.

Herman Lammi syntyi maanviljelijän perheessä. Kotona oli hyvä toimeentulo, joten poika ei joutunut lainkaan vieraan töihin. Amerikan kuume alkoi kuitenkin hiljalleen vaivata nuorta miestä ja v. 1907 hän lähti valtameren yli tullen Hibbingin kaupunkiin Minnesotan valtiossa. Hibbingissä hän joutui aluksi kaivostöihin, kuten miltei kaikki Suomesta saapuneet siirtolaiset. Näissä töissä Lammi oli kaksi vuotta alkaen sen jälkeen pitää pientä kauppaa Hibbingissä. Veri näet veti liikealalle. L. oli sitten vuosina 1912—13 opiskelemassa Suomalaisessa Työväenopistossa Duluthissa, Minn., ja perusti sen jälkeen kauppaliikkeen Keewatiniin Minnesotassa. Täällä hän viipyi kuitenkin vain vuoden verran ja muutti syksyllä 1918 kaukaiseen Orriin Minnesotassa, joka oli kyläpahainen ja jonne ei johtanut edes maanteitä, mutta kylläkin puutavarakuljetuksia varten rakennettu rautatie. Ympäristö oli synkkää, valtavien metsien peittämää erämaata. Täällä Lammi avasi sekatavarakaupan, joka vuosien mittaan on laajentunut niin, että se nyt on suurin alansa liike niillä main. Erikoisesti sen vaatetusosasto on huomattavan suuri.

Tultuaan Orriin Lammi hankki heti itselleen oman liiketalon, jonne myös Orrin postitoimisto sijoitettiin. Uuden, suuremman talon L. osti v. 1929 ja laajensi sitä vuosina 1929 ja 1940. Rakennuksen alakerrassa on nyt Lammin laaja kauppaliike ja yläkerrassa hotelli. V. 1944 rakensi L. uuden postitalon Orriin. Sitä paitsi Lammilla on lähellä liiketaloaan kaunis asuintalonsa. Sen pihamaata kaunistavat Mrs. Lammin kauniit kukkaistutukset ja talon akkunoista avautuu komea näköala läheiselle luonnonkau-

Herman ja Selma Lammi

niille Pelican-järvelle, joka on 16 kilometriä pitkä ja jossa on 58 saarta.

Orrin ympäristössä asuu joukko chippewa-intiaaneja. Lammi on tehnyt heidän kanssaan paljon kauppaa ja puhuu heidän kieltään, niin että hän tulee hyvin toimeen kaupanteossa ja muissakin asioissa. Hänen poikansa Walter, joka pikkupojasta saakka on ollut päivittäin tekemisissä »inttien» kanssa, kuten suomalaiset heitä kutsuvat, osaa heidän kieltään varsin hyvin. Kun Lammi tuli Orriin, asuivat intiaanit vielä osittain tuohilla päällystetyissä teltoissaan ja tekivät vaatteensa ja kenkänsä muokkaamastaan valkohäntäpeuran nahasta. He ovat Lammin kertoman mukaan rauhallista ja leikkisää väkeä, joka varsin suruttomasti elää päivästä toiseen. Chippewa-intiaanit ovat lisäksi velttoja ja hitaita, mutta erinomaisia metsästäjiä ja kalastajia.

Orrin seuduilla on ollut maailman suurin valkomäntyalue, jossa vuosikymmeniä on ollut töissä 3000—5000 miestä. Lammi sanoo myyneensä enemmän metsätyömiesten vaatteita ja muita tarvikkeita kuin kukaan muu kauppias koko Minnesotassa. Hän

on itsekin ostanut ja hakkauttanut metsiä vv. 1930—42 toimittaen markkinoille etupäässä tukkeja ja paperipuita.

Herman Lammin puoliso on Selma Katarina Uutaniemi, joka on syntynyt Pomarkussa helmik. 10 pnä 1888. Hänen vanhempansa olivat maanviljelijä Iisak Uutaniemi ja Kristina Rossi. Mrs. Lammi saapui Chisholmiin, Minn., v. 1911. Lammin pariskunnalla on kaksi poikaa, Walter Martin, joka toimii isänsä liikkeessä, ja Edvin, joka on suorittanut lakimiehen tutkinnon Minnesotan valtion yliopistossa ja toimii asianajajana Evelethissä Minnesotassa.

VIRGINIA

Johan William Huhtala

Synt. 8. 6. 1903 Virginian kaupungissa Minnesotan valtiossa. Vanhemmat Wiljami Huhtala ja Alexandra Salmela.

Johan William Huhtalan vanhemmat Wiljami Huhtala ja Alexandra Salmela olivat kumpainenkin syntyneet Lapuan pitäjässä. Viljami Huhtala tuli Yhdysvaltoihin 21 vuoden vanhana v. 1871. Hän kulki aluksi mannerta pitkin ja poikin malminetsijänä ja tuli v. 1876 pieneen kyläpahaiseen, josta myöhemmin on kasvanut Elyn kaupunki. Hän työskenteli timanttiporaajana tutkittaessa muutamien tämän seudun ensimmäisten rautakaivosten perustamisen mahdollisuuksia ja oli sittemmin vuosikausia eli aina vuoteen 1922 saakka suuren Oliver Iron Mining Companyn palveluksessa kirvesmiehenä. Oltuaan sen jälkeen Virginian kaupungin töissä Viljami Huhtala kuoli v. 1923. Mrs Huhtala teki matkan Suomeen v. 1933 ja kuoli Helsingissä ollessaan juuri lähdössä paluumatkalle Amerikkaan.

Johan William Huhtala kävi oppikoulun Virginiassa, kirjoittautui myöhemmin Minnesotan yliopiston lainopilliseen tiedekuntaan ja suoritti lakimiehen tutkinnon v. 1929. Kouluaikanaan ja opintojen välillä hänen oli itse hankittava opintorahansa ja H. joutui näin ollen tekemään kaikenlaisia töitä. Niinpä hän oli apulaisena osuuskaupassa, kaivosmiehenä, sahatyömiehenä ja työnjohtajana rautatien korjaustöissä. Ylioppilasaikanaan hän johti myös orkesteria Virginiassa ja oli apulaisena N.M.K.Y:ssä Minneapoliksessa. Huhtala osallistui myös useihin näytelmäesityksiin. Yliopisto-opinnot olivat kuitenkin välillä keskeytyksissä ja hän oli jonkin aikaa harjoittelijana eräässä Virginian asianajotoimistossa.

Valmistuttuaan lakimieheksi Huhtala perusti oman asianajotoimiston kotikaupunkiinsa Virginiaan. Toimisto on jatkuvasti

laajentunut ja Huhtalalla on nykyisin apulaisina kaksi muuta lakimiestä. Hänellä on myös konttorit Cookin ja Towerin kauppaloissa. Mutta asianajotoimen ohella Huhtalalla on ollut mitä moninaisimpia luottamustehtäviä. Hän on ollut Virginian kaupungin kunnallistuomarina, kuusi vuotta Minnesotan valtion lainsäätäjäkunnan ja neljä vuotta saman valtion senaatin jäsenenä. Nykyisin (v. 1950) hän on Virginian kaupungin ja Mt. Ironin koulupiirin lakimies. Hän on hoitanut sadoittain suomalaisia kuolinpesiä ja hänen kauttaan ovat Suomessa asuvat perilliset saaneet vuosien mittaan suuria summia perintörahoja.

Lakimies Huhtala on myös monin tavoin osallistunut yhteiskunnalliseen elämään. Hän on ollut Virginian Suomalaisen Kunnallisklubin johtokunnan jäsen, Virginian kauppakamarin jäsen ja sen presidentti v. 1926. Lakimies Huhtala on Minnesotan Rautaalueen asianajoyhdistyksen jäsen. Hänen hobbynsa on elokuvaaminen ja hän onkin saavuttanut tällä alalla erinomaisia tuloksia.

John William Huhtala meni v. 1927 naimisiin opettajatar Esther Elaine Pudaksen kanssa, joka on syntynyt helmikuun 5. p:nä 1905. Hänen vanhempansa olivat Oskar ja Maria Pudas Ruotsin Torniolta. Hän kävi oppikoulun Gilbertissä Minnesotassa ja Junior Collegen Virginian kaupungissa ollen sen jälkeen opettajattarena Toivolassa ja Clover Valleyssa Minnesotan valtiossa toimien lopuksi pääopettajana. Mrs. Huhtala on erikoisen kiinnostunut kirjallisuudesta ja on itsekin julkaissut joukon kirjoitelmia sekä runoja amerikkalaisissa aikakauskirjoissa ja sanomalehdissä. Hän on auttanut konttoritehtävissä miestään koko tämän lakimiestoiminnan ajan.

Huhtalan aviopuolisoilla on tytär Elisabeth Jane, synt. kesäkuun 8. päivänä 1928 Virginiassa. Hänet vihittiin avioliittoon syysk. 9. p:nä 1950 lakimies John Trentin kanssa, joka on suorittanut lakimiehen tutkintonsa Minnesotan yliopistossa v. 1950 ja on ollut mukana toisessa maailmansodassa meriupseerina.

Mr. ja Mrs. Huhtala ovat pysyneet hengeltään suomalaisina, vaikkakin he ovat molemmat syntyneet Amerikassa. He puhuvat hyvin suomenkieltä ja seuraavat suurella mielenkiinnolla vanhempiensa vanhan kotimaan kohtaloita. V. 1952 Huhtalat tekivät matkan Suomeen viipyen siellä useita kuukausia ja kiertäen laajalti maata. Ansioistaan Suomen hyväksi Huhtala syksyllä v. 1952 sai Suomen Leijona-ritarikunnan 1. luokan ritarimerkin.

John Iver Johnson

Synt. 3. 3. 1896 Lokalahden pitäjän Varanpään kylässä. Vanhemmat Kaleb ja Axa Emilia Davidson.

John Iver Johnsonin vanhemmat muuttivat Lokalahdelta Iniön saareen, kun poika oli vasta kahden vuoden vanha. Siellä hänen vanhempansa asuivat loppuikänsä ja siellä Ivar eli Iver vietti lapsuutensa ja nuoruutensa. Hän kävi kansakoulun, teki kotona kaikenlaisia töitä ja purjehti kesäisin iniöläisillä jaaloilla Suomen ja Tukholman väliä, jonne vietiin kalaa myytäväksi. Mieli alkoi kuitenkin palaa suureen maailmaan, ja kun Iver Johnsonin sisar Ingrid oli aikaisemmin mennyt Amerikkaan sekä kehoittanut veljeäänkin sinne muuttamaan, lähti nuori Iver Johnson matkalle v. 1913 ja saapui Kanadan kautta Two Harborsin pieneen kaupunkiin Superiorin järven rannalle Minnesotan valtiossa. Siellä hän oli rautatiesillan rakennustöissä ja muissa tehtävissä pari vuotta, mutta muutti sitten Virginian kaupunkiin samassa valtiossa, jossa hän on sen jälkeen asunut. Siellä hän pääsi pian työnjohtajaksi rakennuksille ja hankittuaan tarpeeksi rakennusalan kokemusta ja saatuaan hieman pääomaa kokoon Johnson saattoikin jo v. 1929 perustaa oman rakennusliikkeen. Se on vuosien mittaan saanut paljon erilaatuisia tehtäviä, jopa huomattaviakin rakennuksia urakoitavaksi. Niinpä Johnson on rakentanut Virginian kaupunkiin Elks-Seuran talon, American Legion-yhdistyksen talon, Mooren klinikan, Virginian Osuuskaupan talon, samoin Orriin osuuskaupan talon jne. Viime sodan aikana Iver Johnson rakensi Yhdysvaltain hallitukselle useita sotilaskasarmeja Etelä-Dakotan valtioon. Täten hänestä on tullut eräs Pohjois-Minnesotan huomatuimpia rakennusurakoitsijoita, jonka suoritettavaksi on voitu jättää yhä vaativampia tehtäviä.

Kun Iver Johnsonin rakennustoiminta on laajentunut, on hän ottanut liikkeensä osakkaiksi poikansa Robertin ja vaimonsa veljen Niilo Lahden. Mrs. Johnson on hoitanut suuren osan konttoritehtävistä.

Edustavana, vilkkaana ja reippaana miehenä Johnson on saanut suuren ystäväpiirin. Hänen kerrotaan olevan metsästys- ja kalastusmatkoilla verrattoman toverin.

Lokakuun 8. p:nä 1921 Iver Johnson meni avioliittoon Virginiassa Miss Helmi Lahden (Lahdensivu) kanssa. Mrs. Johnson

on syntynyt Lempäälän pitäjän Kuokkalan kylässä Herman Vilhelm Lahdensivun ja Henrika Virtasen tyttärenä. Isä oli syntyisin Noormarkun pitäjästä ja äiti Laukaasta. Perhe asui jonkin aikaa Lempäälässä, josta se muutti Noormarkkuun. Isä lähti Amerikkaan v. 1909 ja tuli suoraan Virginiaan ollen toimessa siellä olevalla suurella sahalla, mikä aikoinaan tarjosi samaankin aikaan työtä sadoille suomalaisille siirtolaisille. Vuoden kuluttua eli v. 1910 isä lähetti matkarahat perheelleen ja äiti sekä viisi lasta saapuivat siten Virginiaan. Perheen huoltaja kuoli kuitenkin jo v. 1914 ja äidin tehtäväksi tuli lasten hoivaaminen.

Mrs. Johnson on Virginiassa käynyt kansakoulun ja Duluthissa kauppaopiston. Hän kuuluu Kalevan Naisten Soinnuttaren Tupaan Virginiassa ja Virginian liikenaisten klubiin.

Johnsonit viettivät osan kesää 1950 Suomessa ja olivat matkaansa erittäin tyytyväisiä.

Johnsonien avioliitosta on syntynyt poika Robert Raymond Virginiassa syysk. 13. p:nä 1922. Hän on käynyt oppikoulua Virginiassa ja teollisuuskoulun Minneapoliksessa Minnesotassa. Hän joutui sotapalvelukseen v. 1942 USA:n laivaston lentojoukkoihin ja toimi lento-opettajana. Sodan päätyttyä hän palasi Virginiaan ja toimii nykyisin isänsä liikkeessä. Robert Johnson vihittiin avioliittoon elok. 11. p:nä 1945 Katherine Barbara Heinrathin, saksalaista sukuperää olevan nuoren neidon kanssa. Avioliitosta on syntynyt kaksi tytärtä.

John Ketola

Synt. 25. 7. 1880 Lapuan pitäjän kirkonkylässä. Vanhemmat Heikki Ketola ja Maria Valpuri Lakso.

Heikki Ketola lähti Lapualta v. 1886 Amerikkaan ansaitsemaan perheelleen elatusta. Perheessä oli silloin lapset Maria, Johan, August ja William, jotka kaikki olivat syntyneet Lapuan kirkonkylässä. Isän lähetettyä matkarahat Maria Ketola lähti poikiensa kanssa Amerikkaan v. 1892, mutta tytär Maria jäi vielä kahdeksi vuodeksi Lapualle, koska pidettiin tärkeänä, että hän kävisi siellä rippikoulun. Täten joutui John Ketola, tuleva suurliikemies, 12 vuoden ikäisenä Amerikkaan ja saapui muiden perheen jäsenten

mukana Duluthin kaupunkiin Minnesotan valtiossa. Nuori Jussi teki kaikenlaisia pikkutöitä, kävi kansakouluakin välillä kaksi vuotta ja pääsi 16 vuoden vanhana kauppa-apulaiseksi kaivosyhtiön myymälään Virginiassa, jonne perhe oli muuttanut oltuaan kaksi vuotta Duluthissa. Tässä ensimmäisessä liiketehtävässään hän oli vain kuusi kuukautta, sillä syksyn tullen Dakotain korkeat elonkorjuupalkat houkuttelivat Ketolan viljankorjuutehtäviin. Senjälkeen hän oli apulaisena useammassakin kauppaliikkeessä mm. v. 1900 suomalaisen Sam Åbergin ruokatavarakaupassa, kunnes Virginian kaupunki miltei kokonaisuudessaan paloi. Nuori kauppa-apulainen ryhtyi sittemmin itsenäisiin liikeyrityksiin ja v. 1905 hän perusti, mentyään naimisiin edellisenä vuonna, oman sekatavarakaupan, jossa hän myi pääasiassa ruokatavaroita. Tämän kaupan ohella Ketola alkoi kuitenkin vähitellen myydä myös vaatetavaraa. V. 1914 hän myi silloisen liikkeensä ja perusti vaate-, huonekalu- ja rautatavaraliikkeen. Mutta tämäkin liike sai siirtyä sivuun, kun Ketola v. 1925 perusti nykyisen tavaratalonsa, jossa myydään etupäässä naisten vaatetavaroita. Tämä liike on laatuaan suurin koko Minnesotan laajalla rautaalueella. Sen lisäksi Ketola perusti v. 1935 samanlaisen kaupan International Fallsiin Minnesotassa, jota hänen poikansa Charles on hoitanut alusta alkaen. Virginiassa ollut huonekaluliike on myös vuosien mittaan laajentunut. Se sijaitsee nyt Ketolan omistamassa talossa ja sitä hoitaa Ketolan poika Lester Ketola.

Ketola on jo pari vuosikymmentä ollut Minnesotan suomalaisten huomatuin liikemies, jonka tarmokkaalla ja taitavalla johdolla hänen omistamansa liikkeet ovat vuosi vuodelta laajentuneet. Tämän vuoksi Ketola otti v. 1943 poikansa Edmundin, Kallen ja Lesterin osakkaiksi liikkeisiinsä ja Edmundin tehtävänä on pääliikkeen hoitaminen, kun taasen Kalle ja Lester hoitavat toiminimen muita liikkeitä.

John Ketolan tapaista kyvykästä miestä on käytetty monissa luottamustehtävissä sekä suomalaisten että varsinaisten amerikkalaisten toimissa. Hän on kuulunut Virginian kaupungin kirjaston johtokuntaan 18 vuotta ja Virginian kaupungin sääntökomiteaan 25 vuotta. Lisäksi on hän ollut Virginian kutsuntalautakunnan jäsen 6 vuotta ja American Exhange Bankin johtokunnan jäsen yli 30 vuotta. Hän kuuluu myöskin Virginian Kauppakama-

riin ja on aikaisemmin useaan kertaan kuulunut sen johtokuntaan. Hän on Kiwanis-Seuran jäsen ja Virginiassa olevan suomalaisen unitaariseurakunnan perustajajäseniä. Kansalaisiaan K. on joutunut auttamaan monin tavoin toimien mm. siirtolaisuuden alkuaikoina tulkkina oikeudessa tai muiden viranomaisten luona. Sodan aikana hän oli Help Finland-komitean Pohjois-Minnesotan alueen puheenjohtaja ja lahjoitti tälle seuralle huomattavasti varoja. Hän toimi myös v. 1934 tarmokkaasti ns. peurakomitean rahastonhoitajana valkohäntäpeurojen lähettämiseksi Suomeen ja lahjoitti siihenkin tarkoitukseen suurehkon rahasumman sekä kustansi poikansa Lester Ketolan matkan Suomeen peuroja sinne vietäessä.

John Ketola on viime vuosina jättänyt liikkeittensä hoidon pojilleen viettäen talvensa omistamassaan huvilassa Floridassa. Mutta keväällä hän palaa rakkaaseen Pohjois-Minnesotaan ja viettää kesänsä komeassa huvilassaan Vermillion-järven rannalla. Kaupungissa hänellä on jo vuodesta 1918 lähtien ollut kaunis asuintalo, mutta jo sitä ennen hänellä oli vuodesta 1911 pienempi asuinrakennus.

Ketola meni naimisiin Virginiassa kesäk. 18 p:nä 1904 Hilma Sofia Äystän kanssa, joka on syntynyt huhtik. 5. p:nä 1885 Teuvan pitäjässä. Hänen vanhempansa olivat Alexander ja Hedvig Äystä Teuvalta. Isä tuli Amerikkaan v. 1889 ja äiti lasten kera v. 1896. Alexander Äystä oli aluksi tullut Massachusettsin valtioon, sieltä Ironwoodiin Michiganissa ja edelleen Virginiaan, jonne perhe Suomesta saapui hänen luokseen.

Mrs. Ketola on kuulunut raittiusseura Valon Tuotteeseen ja Kalevan Naisten Soinnuttaren Tupaan Virginiassa. Hän on innolla ottanut osaa Suomen avustustoimintaan ja monin tavoin tukenut miestään tämän tehtävissä.

Ketolan aviopuolisoitten avioliitosta on syntynyt neljä lasta, joista kolme poikaa ja yksi tytär, nim. Edmund Henry s. 1906, Helen Mildred s. 1908, Lester William s. 1910 ja Charles Delvin s. 1912. Tytär Mildred Ketola toimii New Yorkissa suuren National City Bank-nimisen pankin kirjaston päähoitajana. Pojat ovat kaikki osallistuneet isänsä perustamien liikkeiden hoitoon. Edmund Ketolan vaimo on Florence Åberg, Lester Ketolan Margaret L'loyd ja Kalle Ketolan Margaret Keenes. Heillä on useita lapsia.

Arvid Kolehma

Synt. 12. 11. 1871 Keuruun pitäjän Häkkiskylässä. Vanhemmat Vilhelm Kolehma ja Johanna Ilvesjärvi.

Arvid eli Abram Arvid Kolehman isä Vilhelm Kolehma oli Kolehman suuren talon poika Pihlajavedeltä, Keuruun entisestä kappelista. Kun talossa oli paljon lapsia ja ajan tavan mukaan talo annettiin yhdelle, sai Vilhelm Kolehma lähteä maailmalle ansiotöihin. Hän oli jonkin aikaa renkinä Lampilan talossa Keuruun Valkialahdella, josta muutti samanlaiseen toimeen Keuruun kappalaisen virkataloon Pöyhölään. Siellä oli sisäkkönä samaan aikaan Ilvesjärven torpan tytär Johanna Keuruun Suolahdelta. Nuoret rakastuivat ja se johti avioliittoon. He muuttivat asumaan Kellolan torppaan Ala-Häkkisen talon maalle Keuruselän rannalle, jossa Johanna Kolehma kuoli keväällä 1885. Myöhemmin Vilhelm Kolehma asui Ylä-Häkkisen talon maalla kuollen v. 1918.

Arvid Kolehma sai poikasena käydä kiertokoulun sekä myöhemmin rippikoulun Keuruun Vanhassa kirkossa ja siihenpä hänen koulunkäyntinsä supistuikin, kuten useimpien kansanlasten siihen aikaan. Kahdentoista vuoden vanhana pikku Arvid joutui metsäpiirimies Gabriel Häyryselle kuskipojaksi ja oli siinä toimessa, kunnes Häyrynen kuoli v. 1892. Huhtikuussa 1893 Kolehma meni tukinuittoon Multian Sarajoelle ja seurasi lauttaa aina Muroleenkoskelle saakka, josta hän taas palasi Häkkiskylälle. Päiväpalkka tukinuitossa oli mk 2: 10 kymmenen tunnin työpäivältä. Kevättalvella 1894 nuori tukkipoika pääsi jo metsätyönjohtajan apulaiseksi Ristaniemen talon metsiin Haapamäellä ja sai tehtäväkseen vastuunalaisena työnjohtajana kuljettaa tukkilautan Muroleen koskelle, jonne päästiinkin heinäkuun alussa. Ponttoolla oli hevonen ja kaikkiaan kuusi miestä töissä. Kolehman palkka oli 80 mk kuukaudessa, mutta ruoka oli hankittava itse. V. 1896 Kolehma joutui suuren Rosenlewin puutavarayhtiön palvelukseen työnjohtajaksi ja sai tällöin 90 mk kuukaudessa olipa työtä tai ei. Tässä tehtävässä hän oli aina siihen asti, kunnes hän johtaessaan töitä Soinissa ja Lehtimäellä kuuli paljon puhuttavan hyvistä oloista Amerikassa ja sai näin »Amerikan kuumeen». Huhtikuussa 1901 Arvid Kolehma lähti meren ylitse uuteen maailmaan.

Kolehma tuli aluksi Girardiin Ohion valtiossa, joutui siellä katurakennustöhin ja sai palkakseen puolitoista dollaria 10 tunnin

Arvid Kolehma

Gust. A. Koski

työpäivältä. Täällä hän kuitenkin kuuli Minnesotassa olevan paljon suomalaisia ja että siellä maksettiin hyviä palkkoja. Niin hän lähtikin tähän valtioon. Oltuaan aluksi vähän aikaa rautatietöissä Kolehma pääsi työhön Wintonin suurelle sahalaitokselle, jossa näihin aikoihin työskenteli paljon suomalaisia. Palkka oli nyt 2 dollaria päivässä. Silloisen kurssin mukaan se teki jo 10 markkaa 50 penniä päivässä. Kun Kolehma oli raitis ja säästeliäs mies, alkoi hän saada hieman dollareita säästöönkin. Elinkustannukset eivät näet olleet kalliit. Täysihoidon ja pyykinpesun esim. sai 15 dollarilla kuukaudessa. Kolehma oli sitten töissä pääasiallisesti sahoissa, kunnes hän heinäkuussa 1905 tuli Virginiaan, Minn. jääden sinne pysyvästi asumaan. Hän oli mm. rakentamassa suomalaisen raittiusseuran Valon Tuotteen uudisrakennusta ja toukokuussa 1907 hän avasi samassa rakennuksessa oman pienen liikkeen, jossa alkoi myydä laivalippuja Suomeen ja välittää rahalähetyksiä vanhaan kotimaahan. Tätä toimintaa Kolehma sitten jatkoikin monet vuosikymmenet erittäin hyvällä menestyksellä. Saman vuoden elokuussa hän avasi talon alakerrassa tupakka- ja makeiskaupan ja niin oli entisestä Keuruun tukkipojasta tullut liikemies Amerikassa.

Kun Kolehman liikehommat täsmällisen ja ystävällisen palvelun ansiosta yhä laajenivat, uskaltautui hän v. 1912 ryhtyä oman suurenpuoleisen, tiilisen liikerakennuksen rakentamiseen. Taloon tuli myös kahvila ja siitä muodostui paikkakunnan suomalaisten

miellyttävä kohtauspaikka, jossa heitä aina tapasi kahvia juomassa, tupakkaa polttelemassa ja juttelemassa. Kahvilaan tuli lisäksi suomalaisia sanomalehtiä, mikä sekin veti puoleensa. Tämän liikerakennuksensa, jonka yläkerrassa Kolehmalla oli oma asuinhuoneistonsa, hän myi v. 1946 Virginian Osuuskaupalle vetäytyessään viettämään vanhuuden päiviään. Omaa tarvettaan varten hän osti kauniin asuintalon N:o 220 Kuudes katu Etelään, jossa kirjoittajakin on hänen vieraanvaraisessa, ystävällisessä kodissaan viettänyt parisen viikkoa vuonna 1950.

Arvid Kolehma on innokas kansallisten ja raittiusasioiden mies. Hän on kuulunut Valon Tuote Raittiusseuraan vuodesta 1905 lähtien ja ev.lut. suomalaiseen kirkkoon vuodesta 1917. Hän on näissä palvellut monissa eri tehtävissä, mm. seurakunnan jäsenkirjurina 21 vuotta ja on nytkin kirkkovaltuuston jäsen. Vanhaa kotimaata Kolehma muistelee suurella rakkaudella. Hän on käynyt Suomessa vuosina 1921 ja 1931 ja aikoo vieläkin käydä, jos vain terveys kestää.

Kolehma vihittiin avioliittoon Virginiassa toukok. 16 p:nä 1917 Miss Amalia Hietaniemen kanssa, joka on syntynyt East Tavastissa Michiganin valtiossa lokakuun 1 p:nä 1888. Mrs. Kolehman isä Antti Hietaniemi oli kotoisin Perhosta ja äiti Anna Liisa Jylhä Kaustisista. Mrs. Kolehma on innokkaasti miehensä rinnalla ottanut osaa raittius- ja kirkollisiin rientoihin. Hän on vieraanvarainen ja toimekas emäntä.

Kolehmain avioliitosta ovat syntyneet pojat Roy Arvid ja Herald Hector. He ovat molemmat käyneet oppikoulun Virginiassa ja Herald lisäksi Minnesotan yliopiston kaupallisen linjan kurssin. Edellinen toimii liike- ja jälkimmäinen pankkialalla. Viime sodassa kuului Roy lentojoukkoihin ja oli lentäjien opettajana. Herald joutui sodan aikana USA:n laivastoon ja oli matkalla sen mukana Japania kohti, kun sota loppui.

Gust Adolph Koski

Synt. 4. 11. 1906 Soudanin kaupungissa Minnesotan valtiossa. Vanhemmat Kustaa Koskinen Härmästä ja Kristiina Pohjosmäki Mustasaaren pitäjästä.

Soudanissa oli lakimies Kosken syntymäaikaan asukkaiden enemmistö suomalaisia ja kun pojan kotona lisäksi puhuttiin suomea, oppi hän täydellisesti puhumaan vanhempiensa kotimaan kieltä, minkä taidon hän on läpi elämänsä säilyttänyt. Gust Koski kävi kotikaupungissaan kansakoulun ja Soudan—Towerin piirin oppikoulun, minkä jälkeen hän v. 1926 kirjoittautui Minnesotan valtion yliopiston lainopilliseen tiedekuntaan. Kolmen vuoden opintojen jälkeen Koski suoritti lainopillisen tutkinnon ja oli sitten vuoden päivät apulaislakimiehenä eräässä asianajotoimistossa Minneapoliksen kaupungissa. Synnyinseutu veti kuitenkin puoleensa ja niinpä hän vuonna 1930 muutti Towerin kaupunkiin perustaen sinne oman asianajotoimiston. Toimistoaan Koski hoiti aina vuoteen 1941 saakka, jolloin hän muutti New Jerseyn valtioon ryhtyen Federal Bureau of Investigation-nimisen Yhdysvaltain viraston palvelukseen. Tässä tehtävässä hän oli koko sodan ajan eli vuoteen 1945 saakka. Tällöin Koski muutti takaisin Minnesotan valtioon ja perusti Virginian kaupunkiin asianajotoimiston, jonka hän edelleen omistaa.

Lakimies Koski on toimensa ohella ottanut innokkaasti osaa moniin suomalaisin ja amerikkalaisin rientoihin. Hän on Kalevan Ritarien Pohjolaisen Majan jäsen ja on tässä seurassa hoitanut monia luottamustehtäviä. Lisäksi hän kuuluu Vapaamuurarien Seuraan, Virginian Rotary-Klubiin, Virginian Sportsmen's Klubiin ja rauta-alueen lakimiesten yhdistykseen sekä Trinity ev.luth. kirkkoon. Hänen hobbynsa ovat metsästys ja kalastus sekä keilaaminen.

Gust Koski vihittiin avioliittoon Evelethissä Minnesotan valtiossa tammikuun 5. p:nä 1934 opettajatar Marguerette Edna Ahlstrandin kanssa, joka on syntynyt heinäkuun 24. p:nä 1907 Green Riverillä Utahin valtiossa, missä joukko suomalaisia siihen aikaan yritti farmausta. Hän kävi oppikoulun Virginian kaupungissa ja suoritti opettajatutkinnon St. Cloudin opettajacollegessa v. 1926. Mrs. Kosken vanhemmat ovat myös kotoisin Suomesta, isä Charles Ahlstrand Oulusta ja äiti Hilda Kääntönen Tornion kaupungista. Kosken aviopuolisoilla on kaksi lasta, poika Charles synt. jouluk. 30 p:nä 1939 ja tytär Karen synt. toukokuun 17. p:nä 1945.

Tuomas Victor Koski

Synt. 9. 11. 1889 Alavuden pitäjän Sydänmaan kylässä. Vanhemmat Tuomas ja Tilda Hevonkoski.

Tuomas Victor Koski tuli vanhempiensa mukana Calumetin kaivoskaupunkiin Michiganin valtiossa v. 1900. Calumet, joka sijaitsee kuuluisalla »Kuparisaarella», oli näihin aikoihin puoleksi suomalainen kaupunki. Kaduilla kuulikin senvuoksi suomea yhtä paljon kuin muita kieliä yhteensä. Tässä kaupungissa Koski kävi koulua 16 ikävuoteensa saakka, työskenteli sen jälkeen pari vuotta kaivannoissa ja meni sitten oppilaaksi Suomi-Opiston kaupalliselle linjalle. Opiskeltuaan täällä neljänä vuonna ja oltuaan välillä kauppa-apulaisena eri liikkeissä Koski muutti v. 1912 Virginiaan Minnesotaan, jossa hän siitä lähtien on asunut. Hän oli kirjanpitäjänä sekä liikkeenhoitajana osuuskaupoissa vuoteen 1915, jolloin kansalaistensa Matti Löfbackan ja Kalle Pellon kanssa perusti Virginian rauta- ja huonekalukaupan toiminimellä Löfback, Pelto & Koski, Finnish Hardware. Tultuaan v. 1932 valituksi St. Louisin kauntin 6. piirin kommissioneriksi ja oltuaan siinä virassa neljä vuotta Koski perusti vaimonsa Emma Kosken ja poikiensa Wesleyn ja Hartleyn kanssa v. 1935 rauta-, huonekalu- ja urheilukaupan Virginiaan, jota nyt poikineen hoitaa. Liike sijaitsee Virginian pääkadun Chestnut Streetin varrella ja on hyvin tunnettu paikkakunnan laajan suomalaisen asutuksen piirissä.

Koski on nuoruudesta lähtien innolla ottanut osaa suomalaisten kansallisiin harrastuksiin. Jo nuorukaisena v. 1907 hän liittyi Calumetissa Kalevan Ritarien Ahdin Majaan ja Virginiassa hän kuuluu saman järjestön Pohjolaisen Majaan. Hän on näissä seuroissa hoitanut monia eri luottamustehtäviä. Mr. Koski on myös ollut innokas laulumies ja on kuulunut moniin kuoroihin, kuten Hancockissa, Mich. prof. Sanfrid Mustosen aikoinaan johtamaan kuuluisaan Suomen Sävel-nimiseen kuoroon, Virginiassa tunnetun suomalaisen kuoronjohtajan Emil Björkmanin johtamiin mies- ja sekakuoroihin sekä Jack Andersonin myöhemmin johtamiin Suomi-mieskuoroon ja Suomi-sekakuoroon. Mr. Koski kuuluu myös Virginian ev.lut. suomalaiseen seurakuntaan, Elks-Klubiin ja Virginia Sportmen's Club-nimiseen urheiluseuraan, jonka kirjurina ja rahastonhoitajana hän on ollut 20 vuotta. Hyväntahtoisena, hy-

myilevänä miehenä Koski on laajalti tunnettu sekä suomalaisten että amerikkalaisten piireissä.

Marraskuun 30. p:nä 1914 Koski vihittiin avioliittoon Chisholmissa, Minn. Miss Emma Granholmin kanssa, joka on syntynyt East Tavastissa Michiganissa lokak. 22. p:nä 1895. Hänen vanhempansa olivat Matti ja Maija Granholm, edellinen kotoisin Teerijärveltä ja jälkimmäinen Himangan Hillilän kylästä. He olivat muuttaneet Suomesta jo 1880-luvulla.

Koskien avioliitosta ovat syntyneet pojat Wesley ja Hartley, jotka kouluopintojen jälkeen ovat liittyneet isänsä liikehommiin.

John Arnold Malmström

Synt. 23. 12. 1902 Chisholmin kaupungissa Minnesotan valtiossa. Vanhemmat John Victor Malmström ja Jenny Laitinen.

John Malmströmin isä John Victor Malmström on syntynyt jouluk. 22. p:nä 1866 Mäntsälän pitäjässä ja äiti Jenny Laitinen maaliskuun 7. p:nä 1875 Oulun kaupungissa. Isä vietti nuoruutensa Helsingissä, mutta siirtyi sitten Amerikkaan. Kierreltyään aikansa mannerta hän tuli vihdoin Virginiaan, jossa vaimonsa kanssa alkoi pitää täysihoitolaa. Myöhemmin he lopettivat sen ja Malmström siirtyi harjoittamaan karjanrehukauppaa, kunnes hänen oli se lopetettava heikontuneen terveyden vuoksi.

John Arnold Malmström kävi oppikoulun (high school) Virginiassa ja sen jälkeen Junior Collegen samassa kaupungissa, jonka kurssin hän suoritti v. 1922. Tämän jälkeen hän siirtyi jatkamaan opintojaan Minnesotan yliopistoon kirjoittautuen sen lääketieteelliseen tiedekuntaan. Täällä hän sai Bachelor of Science-arvon 1924, Bachelor of Medicin-arvon 1926 ja seuraavana vuonna Malmström tuli lääketieteen tohtoriksi.

Valmistuttuaan lääkäriksi tohtori Malmström palasi kotikaupunkiinsa Virginiaan alkaen siellä harjoittaa ammattiansa. Vuosien mittaan varsin laajaksi paisuneen toimensa ohella hän on ollut Virginian kaupungin terveystarkastajana ja saman kaupungin poliisi- ja palokunnan kommissionerina kokonaista 12 vuotta. Ammattiveljiensä keskuudessa hän on saanut useita luottamustehtä-

John Arnold Malmström

Otto Peterson

viä, joista mainittakoon varapresidentin toimi St. Lousin kauntin lääkäriyhdistyksessä. Lisäksi hän on Virginian kaupungin sairaalan henkilökunnan varapresidentti. Tri Malmström kuuluu Minnesotan valtion ja Minnesotan rauta-alueen lääkäriseuroihin, Rotary-klubiin ja Elks-seuraan. Ammattitehtävässään hän on tullut kuuluisaksi erittäinkin taitavana kirurgina. Vaikkakin tri Malmström on USA:ssa syntynyt, puhuu hän täysin suomea, mikä on ollut hänelle itselleen samoinkuin laajalle paikalliselle suomalaiselle väestölle tuntuvaksi avuksi, koska vielä nytkin suuri osa Suomesta tulleista siirtolaisista puhuu englantia puutteellisesti.

Tohtori Malmström meni lokakuun 19. p:nä 1930 naimisiin sairaanhoitajatar Francese Elisabeth Callahanin kanssa, joka on syntynyt lokakuun 29. p:nä 1908, suorittanut oppikoulun kurssin Duluthissa Minnesotassa ja sairaanhoitajattaren tutkinnon St. Maryn sairaalassa samassa kaupungissa v. 1927. Aviopuolisoilla on kaksi poikaa, John synt. maalisk. 5. p:nä 1932 ja Robert synt. jouluk. 10. p:nä 1938.

Laajan praktiikkansa vuoksi tohtori Malmström ei ehdi paljon uhrata aikaansa ulkoiluun ja huvitteluun. Mutta kun aika suinkin vain antaa myöten, rientää hän kalastusmatkalle jollekin pohjoisen Minnesotan monista kauniista järvistä tai riistanpyyntiin sen suuriin metsiin. Tri Malmström on koonnut kauniin kokoelman vanhoja pyssyjä, jotka koristavat hänen kotinsa seiniä.

Otto Edward Peterson

Synt. 7. 11. 1885 Helsingissä, kuollut 9. 7. 1942 Virginiassa, Minn. Vanhemmat August ja Anna Mikkonen.

Otto Edward Mikkonen vietti lapsuutensa ja varhaisnuoruutensa Helsingissä ja hän muutti 17 vuoden vanhana Amerikkaan, jossa teki kaikenlaisia töitä, kunnes sai sen verran rahoja kokoon, että saattoi alkaa opiskella. Ensin hän suoritti Ferris Instituten kurssin Grand Rapidsissa Michiganin valtiossa v. 1909 ja siirtyi sitten opiskelemaan hammaslääketiedettä Chicagon Dental College nimiseen oppilaitokseen, minkä kurssin hän suoritti v. 1913. Kun opiskeluihin ei ollut tarpeeksi varoja, teki Peterson, jota nimeä hän oli alkanut Amerikassa käyttää, opiskelujensa ohella töitä ja maksoi siten opintonsa. Lukunsa päätettyään Peterson harjoitti hammaslääkärin ammattia ensin Ishpemingin kaupungissa Michiganin valtiossa, mutta siirtyi vuoden kuluttua harjoittamaan samaa ammattia Virginian kaupunkiin Minnesotaan, missä hän vaikuttikin kuolemaansa saakka.

Tohtori Peterson oli erinomainen laulaja. Miltei koko Amerikassa oloaikansa hän opiskeli laulua ja esiintyi yksinlaulajana lukemattomissa suomalaisissa ja amerikkalaisissa juhlatilaisuuksissa, häissä ja hautajaisissa. Hän oli myös Virginiassa toimivien useiden suomalaisten mieskuorojen ja sekakuorojen innokas jäsen. Musiikkiharrastukset olivatkin Virginiassa 1910- ja 1920-luvuilla suomalaisten keskuudessa harvinaisen vilkkaat ja tri Peterson oli niissä innolla mukana. Niinpä suomalaiset esittivät kerran Carmen oopperan ja Petersonilla oli siinä miespääosa, minkä hän kertomusten mukaan esitti erinomaisesti osaansa eläytyen. P:n miltei etelämainen vilkkaus ja edustava ulkonäkö tekivät hänet hyvin sopivaksi moniin osiin, joita hän esitti varsinkin laulunäytelmissä. Tohtori Petersonia pidettiin aikoinaan Minnesotan suomalaisten parhaana laulajana.

Helsingissä kasvaneena tohtori Peterson oli oppinut puhumaan myös ruotsia, ja kun Virginian asukkaitten enemmistö oli skandinaaveja, oli hänellä praktiikassa kielitaidostaan suurta hyötyä.

Tohtori Peterson oli innokas kala- ja metsämies. Loma-aikansa hän vietti kesäisin Vermillion-järven rannalla olevassa kauniissa huvilassaan.

Tohtori Peterson meni naimisiin joulukuun 31. p:nä 1914 neiti Lucy Ida Pakkalan kanssa, joka on syntynyt Virginiassa elokuun 26. p:nä 1894 ja jonka vanhemmat olivat Axel Pakkala, kotoisin Torniosta ja Mary Löfberg, kotoisin Yli-Härmästä. Lucy Pakkala suoritti oppikoulukurssin Virginiassa v. 1911 ja opettajatutkinnon Duluth Teacher's Collegessa v. 1913, minkä jälkeen hän toimi opettajana vuoden päivät, kunnes meni naimisiin.

Otto ja Lucy Petersonilla on avioliitostaan kaksi lasta, poika Robert Axel Peterson synt. elokuun 17. p:nä 1916 ja tytär Jean Mary-Ann, nykyään Mrs. Kipers. Edellinen asuu Virginiassa ja harjoittaa hammaslääkärin ammattia, jälkimmäinen asuu Kaliforniassa. Robert Axel Peterson suoritti hammaslääkärintutkinnon Minnesotan valtion yliopistossa v. 1940. Hänen vaimonsa on Irma Ahola, syntynyt Elyssä, Minn. kesäkuun 16 p:nä 1916.

John (Jussi) Räihälä

Synt. 8. 12. 1880 Viitasaarella. Vanhemmat Matti Räihälä ja Vilhelmiina Kinnunen.

Tohtori Räihälä on syntynyt kauniin Huopanankosken rannalla Viitasaaren pitäjässä. Jussi joutui ensin kansakouluun ja käytyään sitä pari vuotta hän pääsi oppilaaksi Jyväskylän lyseoon, josta tuli ylioppilaaksi v. 1899. Yliopistossa hän alkoi lukea lääkäriksi ja opiskeli hyvällä menestyksellä, kunnes olosuhteiden pakosta joutui jättämään maan. Suomessa oli näet siihen aikaan alkanut Bobrikoffin sortokausi ja mielet olivat kuohuksissa ennen kuulumattomasta maan oikeuksien loukkaamisesta. Jussi Räihälä oli nuoruuden koko innolla keräämässä nimiä siihen adressiin, minkä jättämiseksi maan hallitsijalle ns. »suuri lähetystö» keväällä 1899 matkusti Pietariin, jossa sitä ei kuitenkaan otettu vastaan. Sortokauden jatkuessa maan elinvoimaisinta nuorisoa muutti tuhansittain Amerikkaan välttyäkseen joutumasta Venäjälle sotapalvelukseen, josta huhuiltiin. Kautta maan järjestettiin asevelvollisuuslakkoja ja asepalvelusikäiset miehet kieltäytyivät menemästä kutsuntoihin. Jussi Räihälä oli eräs näitten lakkojen innokkaimpia järjestäjiä. Mutta maa alkoi polttaa hänen jalkojensa alla ja eräänä päivänä kesällä 1903 pitäjän nimismies kehoitti Räi-

hälää lähtemään, koska olisi luultavaa, että hänet tullaan vangitsemaan. Räihälä matkusti kiireesti Ahvenanmaalle ja pääsi Maarianhaminasta purjeveneellä Tukholmaan. Sieltä matka jatkui Göteborgiin ja edelleen Amerikkaan Evelethin pieneen kaupunkiin Minnesotan valtiossa, jossa hän tiesi erään viitasaarelaisen asuvan. Oppiakseen englantia Räihälä meni työhön apteekkiin ja oli siellä syksyyn v. 1904, jolloin hän alkoi opiskella Chicago College of Medicine and Surgery-nimisessä lääketieteen yliopistossa. Ahkerien opintojen jälkeen Räihälä valmistui lääkäriksi v. 1908 ja alkoi harjoittaa lääkärintointa Ishpemingin kaupungissa Michiganin valtiossa, jossa hän toimi yhdessä tohtori Ilmari Lindgrenin kanssa. Kaupungissa ja sen ympäristössä oli paljon suomalaisia siirtolaisia ja lääkärillä oli paljon työtä. Kesäkuun 8. p:nä 1910 Räihälä meni täällä naimisiin neiti Selma Selina Marjaniemen kanssa, joka on syntynyt Ishpemingissä syyskuun 22. p:nä 1890. Samana vuonna Räihälä teki häämatkan Suomeen, mutta palattuaan Amerikkaan hän ei jäänytkään enää Ishpemingiin, vaan siirtyi harjoittamaan lääkärin ammattia Virginian kaupunkiin Minnesotassa, jossa hän oli kuullut suuren suomalaisen siirtolaisväestön kovasti kaipaavan suomea puhuvaa lääkäriä. Räihälä saapui Virginiaan syksyllä 1910 ja on sen jälkeen jatkuvasti toiminut siellä.

Tohtori Räihälä on mieleltään lämmin suomalainen. Suomen kansa ja Suomen asia ovat hänelle kalliit. Jutellessa hänen kanssaan puhe aina kiertyy vanhan maan elämään ja kohtaloihin. Hän on monin tavoin ottanut osaa Amerikan suomalaisten kansallisiin harrastuksiin kuuluen mm. Kalevan Ritareihin jo vuodesta 1910 lähtien. Kun Minnesotan suomalaiset perustivat v. 1934 ns. peurakomitean valkohäntäpeurojen lähettämiseksi Suomeen, oli tohtori Räihälä sanotun komitean puheenjohtaja ja samoin v. 1948, kun toimintaa jatkettiin lähettämällä vielä kuusi peuraa lentoteitse Suomeen. Jo talvisodan aikaan tohtori Räihälä toimi paljon Suomen hyväksi ja viime sodan jälkeen hän oli Virginiassa Suomelle avustusta toimittavan Help Finland-komitean puheenjohtaja. Isänmaallisen ja kansallisen toimintansa tunnustukseksi tohtori Räihälä sai Suomen Valkoisen Ruusun 1. luokan ritarimerkin v. 1930. Se lienee harvoin annettu ulkomailla oleskelevalle miehelle, jolle Suomi ja sen asiat ovat niin rakkaat kuin tohtori Räihälälle. Vanhassa maassa tohtori Räihälä kävi vaimonsa kanssa toisen kerran v. 1921, mutta kyllä hän siellä varmaankin vielä kerran käy.

Tohtorinrouva Räihälän vanhemmat olivat Konstantin Marjaniemi, kotoisin läheltä Raahea ja Hilma Kolehmainen, Ylivieskan lukkarin tytär.

John ja Selma Räihälällä on avioliitostaan kolme elossa olevaa lasta, nim. Irma synt. 1911, Miriam synt. 1913 ja John synt. 1917. Opintojensa jälkeen Virginian oppikoulussa ja Junior Collegessa he ovat saavuttaneet Bachelor of Arts-arvon, Irma Carlton Collegessa Northfieldissa Minnesotassa v. 1934, Miriam Minnesotan valtion yliopistossa v. 1936 ja John samassa yliopistossa 1948. John jatkaa lukujaan maisterin arvoa varten ja tytär Miriam on naimisissa lääketieteen tohtori, kirurgi Lyle Hayn kanssa.

Tohtori Räihälä asuu omassa talossaan Virginiassa ja hänen kesähuvilansa on kauniin Vermillion-järven niemekkeessä. Tässä järvessä sanotaan olevan saaria yhtä paljon kuin päiviä vuodessa. Sen pituus on noin 30 mailia. Ollessaan kerran kauniina kesäpäivänä kalassa sen vesillä tohtori Räihälä katseli vakavana järven maisemia ja lausui: »Kyllä tämä kaunista on, mutta niin vierasta». Viitasaaren poika kaipasi vieläkin yli 30 vuotta vierailla mailla oltuaan Huopanankosken rannoille ja Keiteleen siintäville ulapoille.

Mainittakoon vielä, että tohtori Räihälä on suomalaisen siirtokansan lääkärinä suorittanut mitä uhrautuvaisinta työtä. Tuhannet kerrat hän on pitkän lääkäriuransa aikana lähtenyt joko hevosella tai autolla yön selkään usein hyvinkin hankalien taipaleiden taakse auttamaan kärsivää lähimmäistään. Palkkiosta ei useinkaan ole ollut paljon tietoa. Räihälä onkin epäitsekäs, uhrautuvainen ihminen sekä taitava ammatissaan. Sellaisena hänet tunnetaan kautta laajan Pohjois-Minnesotan.

Eino Verner Saranen

Synt. 14. 5. 1910 Virginian kaupungissa Minnesotan valtiossa. Vanhemmat Verner Valfrid Saranen ja Lilja Maria Viitanen.

Eino Saranen kävi oppikoulun (high school) Virginiassa suorittaen sen loppututkinnon v. 1928. Senjälkeen oli vuorossa Junior College, jossa hän suoritti tutkinnon vuonna 1930. Sitten

Eino Saranen

Verner Saranen

Saranen ryhtyi opiskelemaan Minnesotan valtion yliopistossa Minneapoliksessa, jossa on vuosikymmenien ajan opiskellut satoja nuoria Amerikan suomalaisia. Hän sai v. 1933 yliopistosta oppiarvon Bachelor of Business Administration (kauppatieteen maisteri) ja ryhtyi työskentelemään isänsä, Verner Sarasen omistamassa autojen sähkötarvikeliikkeessä Virginiassa. Liike on viime vuosina suuresti laajentunut, mihin Eino Sarasen tarmokas ja taitava toiminta on ollut osaltaan vaikuttamassa. Parina viime vuonna liikkeen asiat ovatkin pääasiallisesti olleet Eino Sarasen käsissä. Verner Saranen on kuitenkin jatkuvasti liikkeen toiminnassa mukana ja päättää kaikista »suuremmista asioista».

Kun Minnesotan suomalaiset syyskuussa 1934 lähettivät valkohäntäpeuran vasoja Suomeen, »saattoi» Eino Saranen niitä Lester Ketolan kanssa, molempien poikien isien maksaessa suurimman osan heidän matkakuluistaan. Peurat »saatettiin» aina niiden hoitopaikkaan saakka, Laukon kartanoon Vesilahdella. Mainittakoon, että peurat ovat menestyneet Suomessa hyvin ja niitä lasketaan nykyisin (v. 1952) olevan nelisensataa. Tällä matkallaan Eino Saranen viipyi Suomessa kuusi kuukautta oleskellen pääasiallisesti sukulaisissaan Uuraisilla, Keuruulla ja Kauhajoella.

Eino Saranen vihittiin maaliskuun 23. p:nä 1938 avioliittoon Amerikan ruotsalaisista vanhemmista syntyneen Dorothy Eva

Åbergin kanssa, joka kuoli helmikuun 13. p:nä 1952. Mrs. Sarasen vanhemmat olivat Charles Åberg ja Emma Carlson. Dorothy ja Eino Sarasen avioliitosta ovat syntyneet tyttäret Sandra Dorothy, Linda Ruth ja Ann-Marie.

Verner Valfrid Saranen

Synt. 9. 3. 1883 Multian pitäjässä. Vanhemmat Johan Anton Saranen (Saramäki) ja Vendla Seppälä.

Verner Valfrid Saranen syntyi Saramäen talossa Multialla. Hänen isänsä oli sanotun talon poika, äiti taasen Seppälän talon tytär Multian Tarhapään kylästä. Isä Johan Anton Saranen oli taitava puuseppä, joka valmisti mm. urkuharmooneja. V. 1890 hän muutti Uuraisten pitäjään ja rakensi myllyn Isojoen rannalle, perkasi ympärille viljelysmaita ja kasvatti suuren lapsijoukon. Sarasen äidinäiti Loviisa oli Murtomäen vauraan talon tytär Keuruulta. Loviisan vanhemmat olivat Murtomäen isäntä, Alexander Collin-Murtomäki ja tämän kauneudestaan kuulu vaimo, Eva-Greta o.s. Murtomäki. Äidin puoleisen sukuhaaran kautta Saranen polveutuu vanhasta Collinien pappissuvusta ja suurista keuruulaisista Mäntän, Ylä-Häkkisen ja Murtomäen talonpoikaissuvuista.

Sarasen talossa pidettiin 4—5 lehmää, hevosta, sikoja, lampaita ja kanoja. Kun myllynpidosta oli maanviljelyksen lisäksi tuloja, oli toimeentulo kotona hyvä. Lapsia oli kaikkiaan 12, joista 6 poikaa ja 6 tyttöä. Jo 11 vuoden vanhana oli Verner Saranen uitossa Isojoella saaden palkkaa 25 penniä päivältä. Iän mukana palkka uittotöissä kohosi ja v. 1905 Saranen sai jo 2 markkaa päivältä. Saman vuoden alkukesästä nuori Verner lähti ensi kerran »maailmalle» ja joutui uittoon Perhonjoelle Pohjanmaalle. Verner oli siellä kolme kuukautta töissä saaden 2 mk 25 p päivältä. Kotiin palatessaan oli hänellä säästössään 125 markkaa, joten nuori tukkipoika oli omasta mielestään jo rahamies. Näihin aikoihin puhuttiin Uuraisillakin paljon Amerikan hyvistä oloista ja suurista palkoista. Vaikka Sarasella olisi ollut kotonakin työtä ja vakaa toimeentulo, mieli hän kuitenkin nähdä suurta maailmaa ja lähti keväällä 1906 lännen maille. Saranen oli lukenut paljon intiaani-

romaaneja ja kun niissä oli puhuttu Virginiasta, minne naapurin poikakin oli lähdössä, liittyi Verner tämän seuraksi. (Myöhemmin Saranen totesi, että intiaaniromaanit olivat kuvanneet Virginian valtiota eikä kaupunkia.) Sarasen isä oli ensin kovasti vastaan koko matkatouhua, mutta suostui kuitenkin lopuksi ja antoi osan matkarahoja lainaksi.

Virginiassa Saranen oli aluksi sekalaisissa töissä ja sai tavallisesti $ 1.75 kymmenen tunnin työpäivältä. Täysihoito suomalaisissa »boorditaloissa», joita siihen aikaan oli paljon Virginiassa, maksoi 15 dollaria kuukaudessa ja siihen kuului myöskin vaatteiden pesu. Puvun hinta oli 12 dollaria ja kengät sai 2 dollarilla. V. 1907 Saranen meni töihin kaivokseen ja sai aluksi $ 2.25 ja myöhemmin $ 2.75 päivältä, mutta urakkatöissä saattoi ansaita jopa 4 dollaria päivältä. Kaivokset olivat synkkiä ja valaistus sekä ilmanvaihto varsin heikot. Vanhat suomalaiset kaivosmiehet väittivät kaivoksissa kummittelevan. Niinpä eräs John Kortes niminen vanhempi kaivosmies, joka oli Sarasen »työpaanarina», kertoi kerran yövuorossa aivan selvästi kuulleensa jonkun yläpuolellaan huutavan: »Hei John!» Kun Kortes oli ylös katsahtaessaan taivuttanut päätään taaksepäin, putosi suuri kivi kaivoskäytävän laesta juuri siltä kohdalta, missä Korteksen pää oli ollut juuri hetkistä aikaisemmin. Vain hänen kenkänsä kärjet jäivät kiven alle. Kortes tutki ympäristön, mutta ei löytänyt huutajaa. Kortes olikin teroittanut Vernerille: »Jos täällä mitä kuulet, poika, niin älä koskaan pilkkaa enteitä. Täällä tapahtuu asioita, joita ei ihmisjärjellä aina käsitetä».

Tämä juttelu tapahtui Minorca-nimisessä kaivoksessa, jossa sattui paljon onnettomuuksia ja jota kaivosmiehet senvuoksi pitivät oikeana rotanloukkuna. Siihen aikaan ei mennyt yhtään viikkoa, etteikö joku mies olisi kuollut kaivosonnettomuudessa. Tapaturmia sattui tuhkatiheään. Tämän vuoksi »kaivoskomppanian» sairaala Evelethin kaupungissa, missä loukkaantuneita hoidettiin, oli miltei aina täynnä miehiä. Kerran oli Saranenkin menettää henkensä mainitussa kaivoksessa. Hän oli juuri lähtenyt viemään työtoverinsa kanssa rautamultavaunua nostoaukolle, kun koko kaivoksen perä luhistui ja miehet pelastuivat täten kuin ihmeen kautta. Kaikki heidän työvälineensä ja vaatteensa jäivät vyörymän alle. Kun Saranen hieman myöhemmin oli työssä Tesoria-nimisessä kaivoksessa työtoverinaan Theodor Nordlund-niminen

Werner Saranen (oikealla) ja kirjoittaja kalastusmatkalla Yhdysvaltain ja Kanadan rajalla olevalla Knifelaken erämaan järvellä 1. 5. 1930.

mies Porin Kyläsaaresta, eräs porausreijistä ei kerran lauennut ajallaan ja poikien mennessä sitä katsomaan panos räjähti. Ilmanpaine heitti Sarasen maahan tainnoksiin. Virottuaan hän alkoi pimeässä kulkea kiskoja myöten kaivosaukolle päin ja pääsikin lopuksi perille. Kun täällä huomattiin Sarasen olevan pahoin verissään, vietiin hänet nostokorilla kiireesti ylös ja sairaalaan. Kasvojen vasemmalla puolella on vieläkin joukko arpia muistona tästä tapahtumasta. Nordlund oli silpoutunut pieniksi kappaleiksi.

V. 1911 Saranen meni töihin konepajaan, jossa oli yhtämittaisesti aina v:een 1917 saakka. Aluksi hän sai siinä palkkaa $ 2.50 ja lopulta $ 4.50 päivältä. V. 1917 Saranen perusti Emil Ojanpään kanssa Virginiaan oman liikkeen, jossa hän korjaili autojen renkaita. Kun Ojanpää erkani liikkeestä, Saranen perusti v. 1920

uuden liikkeen toiminimellä Saranen's Auto Electric Service, jonka hän vieläkin omistaa ja joka on erikoistunut autojen sähköosien myyntiin ollen nykyään alansa huomattavin edustaja Pohjois-Minnesotassa. Sarasen poika Eino Saranen on jo pitkän aikaa osallistunut liikkeen hoitoon isänsä kanssa.

Verner Saranen on Virginiassa kuulunut Valon Tuote-raittiusseuraan vv. 1907—1910 ja oli miltei koko ajan sanotun seuran kirjurina. Hän on myös kuulunut Kalevan Ritarien Sepon Majaan Virginiassa vuodesta 1914 lähtien, ja kun sanottu maja lopetti toimintansa, oli hän muuttamassa Kalevan Ritarien Pohjolaisen Majaa Soudanista Virginiaan v. 1949. Molemmissa majoissa Saranen on ollut monissa tehtävissä, mm. historioitsijana. Saranen on kirjallisuuden ja erittäinkin historiallisen kirjallisuuden ystävä, mistä hänen kirjahyllynsäkin ovat todisteena.

Mainittakoon erikoisesti, että Saranen oli sen peurakomitean sihteerinä, joka otti tehtäväkseen lähettää Minnesotasta Suomeen valkohäntäpeuroja, ja hän oli muutenkin koko puuhan innokkaimpia toimeenpanijoita. Lähetys tapahtui syyskuussa 1934 ja siihen kuului kuusi peuraa, joista kuitenkin kaksi kuoli matkalla. V. 1948 Saranen oli jälleen sen peurakomitean sihteerinä, joka toimitti Suomeen kuusi peuraa lentokoneella.

Saranen meni naimisiin Virginiassa syyskuun 1. p:nä 1909 Lilja Maria Viitasen kanssa, joka on kotoisin Kauhajoen kirkolta. Lilja Saranen saapui Virginiaan marraskuussa 1906 veljensä Teofiilus Viitasen luo. Äitinsä puolelta Lilja Saranen polveutuu mm. von Schantz-suvusta. Mrs. Saranen on kuulunut Valon Tuote-raittiusseuraan ja sen laulukuoroon. Kuoro oli varsin kuuluisa ja sitä johtivat vartavasten tehtävään kutsutut palkatut henkilöt, kuten Matti Saarinen, Sanfrid Mustonen, Hannes Rintala, maisteri Vilho Siukonen, Väinö Kukkola ja Emil Björkman. Saarinen oli erikoisen hyvä johtaja, joka piti kuorossa hyvän kurin. Suomalaisessa raittiushaalissa oli toiminta siihen aikaan tavattoman vilkasta. Mutta kaupungissa olikin sadoittain nuoria Suomesta juuri saapuneita siirtolaisia.

Verner Saranen on käynyt Suomessa vuosina 1930 ja 1950 ja Lilja Saranen tyttärensä Aunen kanssa v. 1928.

Saraset ovat ottaneet kauniissa kodissaan vastaan paljon Suomesta tulleita vieraita ja osoittaneet heille erinomaista vieraanvaraisuutta. He ovat lähettäneet Suomeen sotien jälkeen yli 200 lahjapakettia. Lilja Saranen on ollut Suomi-avustuksen johtavia henkilöitä Virginiassa ja uhrannut tähän työhön paljon aikaansa.

Sarasten avioliitosta on syntynyt kaksi lasta, Eino Verner 14. 5. 1910 ja Aune Irene 20. 10. 1912. Aune on naimisissa Wayne John Miettusen kanssa, joka on syntynyt Soudanissa Minnesotan valtiossa 29. 8. 1913. Hänen vanhempansa olivat Johan Alfred Miettunen, kotoisin Simosta ja Maria Matilda Tikala, kotoisin Jurvan pitäjästä. Wayne Miettunen työskentelee appensa liikkeessä kauppaedustajana. Avioliitosta ovat syntyneet tyttäret Susan Marie ja Katherine Irene.

Abraham Savolainen

Synt. 10. 4. 1878 Kuopion kaupungissa. Vanhemmat Abraham Savolainen ja Hedvig Eskelinen.

Abrahamin ollessa vielä poikanen muuttivat hänen vanhempansa Kuopiosta Nilsiän kirkolle, jossa hänen isänsä ryhtyi harjoittamaan hattujen valmistusta ja kauppaliikettä. Abraham kävi Nilsiässä muutaman luokan kansakoulua sekä myöhemmin käsityökoulua Kuopiossa ja Helsingissä sekä piirustuskoulua Köpenhaminassa. Ollessaan 16 vuoden ikäinen Abraham Savolainen joutui puusepänoppiin Kuopioon ja sieltä kolmen vuoden kuluttua Helsinkiin päästen 19 vuotiaana »puusepän ulosoppineeksi», kuten annetussa todistuksessa mainittiin. Nuoren miehen mieli paloi kuitenkin avarampiin oloihin, ja kun Bobrikoffin sortovalta lisäksi painoi kotimaan oloja, lähti Savolainen v. 1900 Suomesta toimien puuseppänä Tukholmassa, Köpenhaminassa ja Hampurissa sekä päätyi Amsterdamiin, jossa hän työnsä ohella opiskeli timanttien hiomista. Syksyllä 1901 Savolainen lähti New Yorkiin kuultuaan siellä olevan hyvät ansiot ja ryhtyi mallipuusepäksi. V. 1903 hän siirtyi Duluthin kaupunkiin Minnesotaan ja sieltä pian läheiseen Virginian kaupunkiin. V. 1904 Savolainen matkusti Seattleen Tyynenmeren rannalle ja muutti parin kuukauden jälkeen San Fransiscoon, missä hän oli töissä, kunnes maanjä-

Abraham Savolainen

Alexander Savolainen

ristys huhtikuussa 1906 hävitti miltei koko kaupungin. Tällöin myöskin Savolaisen ja hänen nuoren vaimonsa, Sofian juuri perustama koti tuhoutui täydellisesti. Nyt Savolainen muutti takaisin Virginian kaupunkiin, jonne hänen veljensä Pekka Savolainen oli saapunut v. 1903. Täällä rakensivat veljekset yhdessä asuntotalon syksyllä v. 1906, ottivat siihen seuraavana vuonna 500 dollarin kiinnelainan ja perustivat keväällä v. 1907 kulta- ja kellosepänliikkeen Mesaba avenuelle. Kolmanneksi osakkaaksi tuli veljessarjan nuorin, Aleksi, mutta varsinainen liikkeen hoito jäi Pekkaveljelle Abrahamin tehdessä edelleen mallipuusepäntöitä ja Aleksin kulkiessa kauppaamassa kelloja. V. 1911 Savolaisen veljekset perustivat Elyn kaupunkiin Minnesotassa toiminimensä haaraliikkeen, jota Abraham ryhtyi hoitamaan asuen Elyssä yhtämittaisesti 12 vuotta. V. 1922 veljekset perustivat kulta- ja kellosepänliikkeen Hibbingin kaupunkiin Minnesotassa. Abraham myi osuutensa Elyn liikkeestä veljelleen Pekalle ja muutti kokonaan asumaan Hibbingiin ostaen pian veljiensä osuudet siellä olevasta liikkeestä. V. 1926 Abraham Savolainen palasi jälleen Virginaan hoitamaan veljeksien yhdessä alkamaa liikettä ja osti siitä pian sekä Pekan että Aleksin osuudet.

Abraham Savolaisen ensimmäinen vaimo Sofia Kumara, kotoisin Laihialta, kuoli v. 1941. Tämän jälkeen Savolainen solmi toisen avioliiton opettajatar Martha Väänäsen kanssa, joka kuoli 1949.

Ensimmäisestä avioliitosta Savolaisella on tyttäret Dagny Eleonora ja Martha Henrietta sekä poika George Abraham ja toisesta avioliitosta poika John Paul. Kolmannen avioliittonsa Tyyne Elsonin kanssa Savolainen solmi elokuussa 1952.

Abraham Savolainen on kuulunut Tähti-raittiusseuraan New Yorkissa ja Valon Tuote-raittiusseuraan sekä suomalaiseen luterilaiseen seurakuntaan Virginiassa. Lisäksi kuuluu hän Vapaamuurareihin ja Rotary Klubiin.

Aina hyväntuulinen ja puhelias Abraham Savolainen on erittäin tunnettu mies Virginiassa ja sen ympäristössäkin.

Alexander Savolainen

Synt. 11. 9. 1884 Lapinlahden pitäjässä, kuollut 28. 5. 47 Virginian kaupungissa. Vanhemmat Abraham Savolainen ja Hedvig Eskelinen.

Alexander eli Aleksi Savolainen kävi kansakoulun Nilsiässä ja myöhemmin ruotsinkielisen kauppakoulun Helsingissä. Kun Aleksin vanhempi veli Abraham oli syksyllä 1901 lähtenyt Amerikkaan, otti Savolaisten veljesten toimekas äiti Hedvig Aleksi-pojan mukaansa ja lähti vuonna 1902 New Yorkiin Abrahamin luo. Sinne tuli myöskin Pekka Savolainen seuraavana vuonna kahden sisarensa kanssa ja niin oli Savolaisten perhe koolla lukuunottamatta isää, joka oli jäänyt Suomeen ja kuolikin siellä. Kun Pekka veli oli saanut työpaikan kellosepänliikkeessä Virginiassa ja hankkinut itselleen asunnon, muuttivat Aleksi ja hänen äitinsä Pekan luo. Aleksi sai pian myymäläapulaisen paikan läheisessä Mt. Ironin kaupungissa ja oli siellä työssä, kunnes Abraham-veli kutsui hänet luokseen San Fransiscoon. Täällä Aleksi kävi kauppakoulun ja palasi veljensä Abrahamin kanssa huhtikuussa 1906 tapahtuneen suuren San Fransiscon maanjäristyksen jälkeen Virginiaan. Täällä Aleksi sijoittui Pekka eli Peter ja Abraham Savolaisen perustamaan kulta- ja kellosepänliikkeeseen ja alkoi myydä kelloja etupäässä maahan saapuneille suomalaisille ja ruotsalaisille siirtolaisille sekä ottaa vastaan kellojen korjauksia. Aleksi hoiti lisäksi liikkeen kirjanpidon ja kirjeenvaihdon. Kun Abraham-veli oli

muuttanut Elyyn, joutui Aleksi Savolainen veljensä Pekan kanssa hoitamaan liikettä ja kun Pekka Savolainen muutti Duluthiin v. 1918, jäi liikkeenhoito Virginiassa Aleksi Savolaiselle. Abraham Savolainen osti kuitenkin v. 1929 Pekka Savolaisen osuuden Virginian liikkeestä ja v. 1930 Aleksi Savolainenkin myi hänelle osuutensa. Tämän jälkeen Savolainen ryhtyi osake- ja kiinteistövälittäjäksi.

Liikemiehenä Alexander Savolainen oli toimelias ja tarkkanäköinen, joten hän menestyi hyvin ja jätti jälkeensä huomattavan omaisuuden. »Ihmisenä, suomalaisena miehenä, hän oli kunnon kansalainen, iloinen ja ystävällinen», lausutaan hänestä eräässä muistokirjoituksessa. Hän kuului jäsenenä Virginian Kauppakamariin ja Kiwanis Klubiin. Savolainen oli lämmin suomalaisten rientojen ystävä ja oli Kalevan Ritarien järjestön jäsen sekä osallistui myös innokkaasti Suomen avustustyöhön. Hän oli myös Virginian suomalaisen unitaariseurakunnan jäsen ja oli monia vuosia sanotun seurakunnan valtuuston puheenjohtaja.

Alexander Savolainen vihittiin heinäkuun 11. p:nä 1926 avioliittoon neiti Anna Tikkasen kanssa, joka on syntynyt Kuopiossa 22. 1. 1884. Mrs. Savolainen kävi Kuopion tyttökoulun ja vuoden lastentarhaopettajatarseminaaria Helsingissä ja lähti sitten kahden sisarensa kanssa Amerikkaan v. 1906. V. 1908 Anna Tikkanen kirjoittautui oppilaaksi Lesley Collegeen tullen merkityksi sanotun opiston luetteloihin sen ensimmäisenä oppilaana. Oppilaitos sijaitsi Cambridgessä Massachusettsin valtiossa. Suoritettuaan oppilaitoksen kurssin v. 1911 Anna Tikkanen pääsi sosiaalityöntekijäksi Dorchester House-nimiseen nuorison kehityksestä huolehtivaan laitokseen Bostonin esikaupungissa. V. 1916 Anna Tikkanen palasi Virginiaan ja sai paikan suuren kaivantoyhtiön Oliver Mining Companyn sosiaalityöntekijänä. V. 1921 hän tuli St.Louisin kauntin »kotiagentiksi», missä virassa hänen tehtävänään oli maaseudun kotiolojen kaikinpuolinen kohentaminen. Alueen enemmistö oli suomalaisia siirtolaisia ja neiti Tikkanen liikkui sekä jalan että hevosilla huonoilla teillä ja työskenteli alkukantaisissa oloissa antaen ohjausta ja apua lasten-, kodin-, puutarhan- ja terveydenhoidossa. Mentyään naimisiin Alexander Savolaisen kanssa Mrs. Savolainen luopui tästä tehtävästään.

Ilmari Edvin Seppi

Synt. Mountain Ironin kaupungissa 16. 1. 1921. Vanhemmat Matti Seppi ja Hilda Anttila.

Ilmari Sepin isä Matti Seppi (Seppä) syntyi helmikuun 2. p:nä 1886 Säkkijärven pitäjän Salajärven kylässä. Tämän vanhemmat olivat maanviljelijä Erkki Seppä, kotoisin Lemetin talosta ja äiti Sofia Ahola, kotoisin Aholan kylästä. Kun Karjalastakin vuosisadan vaihteessa lähti asevelvollisuuttaan pakoon ja parempia elämisen mahdollisuuksia etsimään joukko nuoria miehiä, päätti Matti Seppikin suunnata matkansa Amerikkaan ja niinpä hän saapui v. 1906 Mountain Ironin kaupunkiin Minnesotaan, jossa hän sen jälkeen on asunut. Työskenneltyään kokonaista viisi vuotta kaivoksissa Seppi osti itselleen hevosparin ja suoritti ajotöitä. Mutta kun autoja alettiin käyttää tavaran ajossa, hankki Seppi itselleen kuorma-autoja ja kuljetti niillä etupäässä puutavaraa. Vihdoin hän ryhtyi »runnaamaan metsiä», jossa tehtävässä hän oli useita vuosia. Hän viettää nyt vanhuuden päiviään talossaan Mt.Ironissa.

Matti Seppi vihittiin avioliittoon huhtikuun 23. p:nä 1908. Mt. Ironissa neiti Hilda Anttilan kanssa, joka on kotoisin Loimaan pitäjän Pappisten kylästä (nykyään Mellilän pitäjää) ja syntynyt 1. 1. 1884. Hänen vanhempansa olivat maanviljelijä Heikki Heikinpoika Anttila ja Amanda Ala-Urpu.

Ilmari Edvin Seppi kävi oppikoulun Mt.Ironissa ja Junior Collegen Virginian kaupungissa Minnesotassa, minkä kurssin hän suoritti v. 1940 ja opiskeli sen jälkeen jonkin aikaa Omahan valtion yliopistossa. Tämän jälkeen hän oli erilaisissa töissä, kunnes joutui tammikuussa 1943 USA:n armeijaan, josta hän vapautui syyskuussa 1945. Armeijassa Ilmari Seppi sai lentäjän koulutuksen ja joutui opettajaksi lentovoimiin tehtävänään kouluttaa pommituskoneiden ohjaajia. V. 1947 Ilmari Seppi tuli osakkaaksi veljensä Toivo Sepin v. 1940 ostamaan Virginia Cement Block Company-nimiseen toiminimeen, jota hän nyt veljensä kanssa hoitaa. V. 1947 rakennuttivat Sepin veljekset tehdastaan varten kokonaan uuden rakennuksen ja siihen hankittiin samalla uudet, nykyaikaiset koneet. Ilmarin muut veljet, Vilho ja Eino Seppi ovat myöskin työssä samassa liikkeessä, joka on suurin alallaan Pohjois-Minnesotassa ja jonka koko työvoima on suomalaista.

Ilmari Seppi kuuluu Kalevan Ritarien Pohjolaisen Majaan, Virginian ev.lut. suomalaiseen seurakuntaan ja Amerikan Legionaan.

Ilmari Seppi vihittiin 19. 10. 1945 avioliittoon Helen Virginia Paason kanssa, jonka isä, Aaron Paaso on syntynyt Suomessa ja äiti, Aileen Takala Michiganin valtiossa. Avioliitosta ovat syntyneet poika James Kirk 3. 7. 1946 ja tytär Carol Helen 25. 12. 1948.

Toivo Mathias Seppi

Synt. 28. 7. 1917 Mountain Ironin kaupungissa Minnesotassa. Vanhemmat Matti Seppi ja Hilda Anttila.

Koska Toivo Sepin vanhemmista on kerrottu hänen veljensä Ilmari Sepin elämäkertaselostuksen yhteydessä, viitataan tässä siihen.

Toivo Mathias Seppi kävi oppikoulun Mountain Ironissa ja auttoi koulun käytyään isäänsä Matti Seppiä tämän puutavara-ajoissa ja »metsänrunnauksissa». Sen jälkeen hän meni kuitenkin töhin Virginia Cement Block Companyn tehtaaseen ja työskenteli siellä vuoteen 1940, jolloin hän osti koko tehtaan. Toivo Seppi omisti tehtaan yksin aina vuoteen 1947, jolloin hänen veljensä Ilmari Seppi tuli siihen osakkaaksi. Samana vuonna veljekset rakensivat tehdasta varten kokonaan uudet rakennukset ja hankkivat sille uudet, ajanmukaiset koneet. Sepin veljesten tehtaan kaikki työvoima on suomalaista ja heidän nuoremmat veljensä Vilho ja Eino ovat myöskin työssä tehtaassa auttaen veljiään eri tehtävissä. Liikkeestä on paisunut alansa laajin Pohjois-Minnesotassa, mikä todistaa sen omistajien väsymätöntä yritteliäisyyttä ja sitä luottamusta, minkä he ovat itselleen ja omistamalleen liikkeelle kaikkialla hankkineet. Tehdas valmistaa rakennuslaattoja kymmentä eri kokoa sekä sementin ja hiekan sekoituksesta että kivihiilen tuhkasta. Kaikkia Minnesotan rauta-alueen uusia sairaaloita, hotelleja ja monia muita suuria rakennuksia tehtäessä on käytetty Sepin veljesten tehtaan valmistamia seinälaattoja. Tehdas valmistaa myös lattialaattoja kivihiilentuhkasta. Päivittäin valmistuu keskimäärin 4.500 seinälaattaa, mikä kuvaa tehtaan hyvää tuotantotehoa.

Toivo Mathias Seppi kuuluu Kalevan Ritarien Pohjolaisen Majaan Virginiassa ja Vapaamuurarien Virginian osastoon. Hän on jäsen Mt.Ironin ev.lut. suomalaisessa seurakunnassa, sen kirkkovaltuustossa ja seurakunnan veljeysliitossa. Toivo Seppi, kuten hänen veljensä Ilmari Seppikin, on niitä Amerikassa syntyneitä nuoria suomalaisia, joille isien kirkko ja suomalaiskansalliset harrastukset ovat kalliit. Mainittakoon vielä osoituksena siitä luottamuksesta, joka Toivo Sepin osaksi on tullut, että hän on ollut useita vuosia Mt.Ironin kaupungin valtuuston jäsen.

Toivo Mathias Seppi vihittiin avioliittoon huhtik. 17. p:nä 1942 Verna Hagar Viitalan kanssa, jonka vanhemmat ovat Matti Viitala Alavudelta ja Fanny Maria Frasa. Mrs. Seppi on käynyt oppikoulun Mt.Ironissa, Junior Collegen Virginiassa, Minn. ja opiskellut sen jälkeen musiikkia Minnesotan valtion yliopistossa sekä suorittanut Suomi-Opiston kaupallisen linjan kurssin. Avioliitosta ovat syntyneet tyttäret Claire Lisbeth 28. 10. 1944 ja Marjorie Ann 28. 6. 1946.

John August Söderholm

Synt. 12. 3. 1882 Seskarön eli Seittenkarin saarella Alatornion pitäjässä Norrbottenin läänissä Ruotsissa. Vanhemmat Nils August Söderholm ja Erika Mäki.

John eli Jussi Söderholmin isoisä Johan Christian Söderholm oli kotoisin jostakin keski-Ruotsista, mistä hän oli aluksi muuttanut Suomen Alatorniolle ja sieltä Seittenkarin saareen Ruotsin puolelle. Hänen vaimonsa oli suomalainen Eva Hekkurainen.

Jussi Söderholm kävi ruotsalaisen alkeiskoulun Seittenkarissa ja kansanopiston Matarengin pitäjässä, joten hän, vaikka äidinkielensä olikin suomi, perehtyi täysin ruotsinkieleen, mikä on hänelle myöhemmin ollut suureksi avuksi joutuessaan tekemisiin liike-elämässä Amerikan ruotsalaisten kanssa.

Jo 11 vuotiaana pikku Jussi joutui töihin Sandvikin sahalle. Täällä hän siirteli rimoja paikasta toiseen ja sai palkkaa 8 äyriä tunnilta. Työpäivä oli 12-tuntinen. Hieman vartuttuaan Jussi kalasteli isänsä kanssa kesäisin Pohjanlahdella etupäässä lohia ja kävi talvisin töissä yllämainitulla sahalla saaden tällöin

John Söderholm

palkkaa 10 tunnin työpäivältä 2 kruunua. Söderholm suoritti myös sotapalveluksen Ruotsissa, mutta sitten alkoivatkin kotinurkat tuntua ahtailta ja 24 vuoden ikäisenä elokuussa 1906 hän lähti Amerikkaan. Lähdön syyt olivat puhtaasti taloudelliset, koska Söderholm halusi päästä Amerikkaan paremmille ansioille, joista Seittenkarissakin paljon puhuttiin. Matkan päämääränä oli suuri Chicagon kaupunki, koska eräs hänen serkuistaan asui siellä. Täällä nuori siirtolainen joutui ensin töihin rautateiden konepajaan, jossa hän maaliskuussa 1907 pääsi konetyömieheksi ja sai urakkatyöstä palkkaa 4—5 dollaria päivässä, mikä siihen aikaan oli hyvä päivätulo. Tässä työssä Söderholm oli marraskuuhun v. 1919, jolloin hän muutti Virginian kaupunkiin, mikä senjälkeen on ollut hänen pysyvä asuinpaikkansa. Helmikuussa 1920 Söderholm perusti Fred Maaralan kanssa kiinteistöjen välitys- ja vakuutusliikkeen. Kun Maarala kuitenkin erosi liikkeestä jo seuraavana kesänä, tuli Söderholm yksin sen omistajaksi. Vuonna 1934 Söderholm perusti eräiden muiden kanssa Virginiaan Arrowhead Life Association-nimisen yhtymän, jonka varapresidenttinä hän nykyään on. V. 1940 hän oli perustamassa Duluth and Iron Range Life and Health Incurance Company-nimistä toiminimeä, jonka varapresidenttinä hän toimii. Söderholm oli päärahoittaja näitä yhtiöitä perustettaessa ja niiden asiat ovat edelleenkin hänen hoidossaan. Söderholmin vakuutustoimisto sijaitsee nykyään hänen omistamassaan liiketalossa. Tämän lisäksi hän omistaa puolet

eräästä toisesta liiketalosta Virginiassa ja harvinaisen komean huvilan Vermillion-järven rannalla.

John Söderholm on kuulunut Vasa Orden seuraan vuodesta 1915 lähtien ja Odd Fellows seuraan vuodesta 1923. Innokkaana erämiehenä Söderholm viettää joutoaikansa järvillä ja metsissä. Vaimonsa Ida Söderholmin kanssa hän on lähettänyt sotien jälkeen omille ja vaimonsa omaisille Suomeen ja Ruotsiin monta sataa pakettia lahjatavaraa ja tehnyt mm. Mannerheimin Lastensuojeluliitolle rahalahjoituksia. Söderholm on innokas kirjallisuuden harrastaja ja erittäin valistunut, hyväntahtoinen ja kunnon kansalainen, jolla on suuri ystäväpiiri. Kodissaan hän on usein ottanut vastaan Suomenkin vieraita. Hän teki matkan Ruotsiin ja Suomeen v. 1948. Suomi ja sen kohtalot ovat Jussi Söderholmille mitä läheisimmät. Hän tuntee hyvin maamme historian ja seuraa Suomen vaiheita lämpimällä myötätunolla.

Huhtikuun 29. p:nä 1912 John Söderholm meni avioliittoon Chicagossa neiti Ida Maria Keräsen kanssa, joka oli kotoisin Karungin pitäjästä Suomessa. Hänen vanhempansa olivat talollinen Juho Keränen ja tämän vaimo Amanda Margareta. Mrs. Söderholmin kotitalossa oli kymmenkunta lypsävää lehmää ja pari hevosta ja toimeentulo kotona oli hyvä. Ida Söderholm toimi viime sotien aikana ja niiden jälkeen innokkaasti Suomen avustuksen hyväksi. Hän mm. perusti Virginiaan suomalaisten naisten kutomakerhon, joka ompeli lahjatavaroita Suomeen ja toimi Suomen Avun Virginian naisosaston puheenjohtajana viisi vuotta. Ida Söderholm keräili antiikkiesineitä, joita nyt säilytetään kodin kaunistuksena. Hän kuoli Virginiassa 22. 3. 1950.

John Söderholm solmi toisen avioliittonsa 21. 10. 1950 Impi Maria Petersonin o.s. Väisänen kanssa. Impi Söderholm on syntynyt 26. 3. 1906 Palon suomalaisessa farmikylässä Minnesotassa. Hänen vanhempansa olivat John Väisänen ja Valpuri Hiltunen. Vaikka Impi Söderholm on Amerikassa syntynyt ja käynyt englanninkieliset koulut, puhuu ja kirjoittaa hän hyvin suomea. Impi Söderholm on herttainen ja vieraanvarainen emäntä, joka välittömällä, iloisella luonteellaan on hankkinut itselleen paljon ystäviä.

SISÄLTÖ

Alkusanat ..... s. 3
Suomalaiset Minnesotassa ..... s. 5

CHISHOLM

Edward Ahonen ..... s. 9
Oskar Pohjonen ..... s. 11
Clarence Rudolph Raattama ..... s. 14

DULUTH

Valto Edward Aaltio ..... s. 16
Kalle Wilhelm Arminen ..... s. 19
Axel Edward Dahlberg ..... s. 21
Antero Wilhelm Havela ..... s. 22
Urpo Richard Kytö ..... s. 25
Mary Sophia Kytö Ellsworth ..... s. 26
Frans Jalmar Laaksonen ..... s. 27
Herman Lahti ..... s. 28
August Laine ..... s. 30
Oscar John Larson ..... s. 31
Yrjö Kustaa Vilhelm Palonen ..... s. 33
John Pekkala ..... s. 34
Teve (Toivo) Ray Pekkala ..... s. 35
Edward Walter Peterson ..... s. 36
Matti Piippo ..... s. 38
Matti Leander Pykäri ..... s. 40
Matti Rahko ..... s. 42
Eero Henrik Räsänen ..... s. 45
Carl Henrik Salminen ..... s. 46
Walter Salmio ..... s. 48
Jack David Salo ..... s. 50
Leonard A. Sarvela ..... s. 51
Peter Savolainen ..... s. 53

Charles Emil Taylor ..... s. 55
John Vainio ..... s. 57
Matti Wall ..... s. 58

EAST LAKE

John Orjala ..... s. 61

ELY

Henry Jokela ..... s. 64
Jakob Leonard Pete ..... s. 66
John Edward Porthan ..... s. 67

EVELETH

John Kustaa Kovaniemi ..... s. 70
Gustaf Salmi ..... s. 72
Henry Taipale ..... s. 73
Vilho Tikander ..... s. 75

GILBERT

Nestor Laine ..... s. 77

HIBBING

John Toimi Bispala ..... s. 79
Felix Vilho Jokela ..... s. 80
George Valdemar Jokinen ..... s. 81
Mike Salminen ..... s. 83
Väinö Alfred Salo ..... s. 85
Frank Hjalmar Tuomela ..... s. 87

MENAHGA

Matti Jakob Hepokoski ..... s. 90
Frank Lake ..... s. 91

MOUNTAIN IRON

John Albert Anderson ..... s. 94

NASHWAUK

Roy Arthur Johnston ..... s. 96
Johan Peter Lanto ..... s. 97
Arvid John Mattila ..... s. 99
John Peter Raattama ..... s. 101
John Webster Raattama ..... s. 103

NEW YORK MILLS

John Arnold Anderson ..... s. 105
Carl Parta ..... s. 106
Carl Henry Perle ..... s. 108

ORR

Herman Aksel Lammi ..... s. 110

VIRGINIA

Johan William Huhtala ..... s. 113
John Iver Johnson ..... s. 115
John Ketola ..... s. 116
Arvid Kolehma ..... s. 119
Gust Adolph Koski ..... s. 121
Tuomas Victor Koski ..... s. 123
John Arnold Malmström ..... s. 124
Otto Edward Peterson ..... s. 126
John (Jussi) Räihälä ..... s. 127
Eino Verner Saranen ..... s. 129
Verner Valfrid Saranen ..... s. 131
Abraham Savolainen ..... s. 135
Alexander Savolainen ..... s. 137
Ilmari Edvin Seppi ..... s. 139
Toivo Mathias Seppi ..... s. 140
John August Söderholm ..... s. 141